

Кристина РОЙ

НАРНА ОРН-НУТГТ

Кристина РОЙ

Нарна орн-нутгт

Кристина Рой

«В стране солнца» на калмыкском языке

Изд. № 40.032

ISBN 3-935435-95-9

© Издательство «Свет на Востоке», 2006

НАРНА ОРН-НУТГТ

Бурхн өршөтхэ гihэд

Киитн цаста үвлин хөөн удандан күлэгдсн хавр ирв. Зуг бичкн Павлас икэр ирсн хаврт күн байрлсн уга болх. Бэрэнэс сулдад нисжэх шовун далваган байрлад делжэх эдл, көвүн адhж селэнэс деегшэн энкр уулмудан темцж йовв. Намрас авн хавр күртл таг кеhэд хаалhата, терзнь, өвсэр хучата, чиг авдг хуучн гернь көвүнэ оюн зүркнд дегд уудьврта бээсмн.

Көгшн Юрган Павл эн көвүнд эцкнь чигн биш, өвк эцкнь чигн биш. Зуг эн хойр нег-негндэн йир дурта. Көгшн Павл севг кеж хулдад тежэлэн олдмн. Селэнэс өөдмд уулмуд заагт бэрсн бичкн герэн хавр болhн ясад, Павл бүкл hучн жилдэн бүүрлсмн. Өмннь эврэннь көвүдтөhэн энд бээж. Зуг теднь үүрэсн hарад нисж йовх баахн шовудла эдл, өсэд-босад hарад йовж одсмн. Хөөннь мод көрэддг көдлэчнрин зэрмнь зун болhн ирж бээдг болсмн.

Хойр жил даву Юрган Павлын герт Рацка гидг нертэ өвгн Вагталяс ирэд бээж. Рацка өвгн бийлөhэн бичкн көвү дахулж. Зуг өвгнд уулын чиигтэ hазр зоксмн уга. Көдлмшнь чигн көгшэд дегд күнд болад бээв. Өвгн өөрхн-өөрхн ханядг болв. Көвүн икэр килмжэн өгч өвгиг хэлэдмн: түлөhинь зөөhэд, теңгрин ки цуглулад, хотынь бел кеж тэвдмн.

Сүүлднь өвгн гемтэд, көдлж чадлго, орна күн болад кевтв. Нег дэж Рацка өвгн Юрган Павлыг дуудулад келв:

– Павл, би чамд нег юм келхэр седжэнэв: эн көвүнлэ эдл чамд бас энүнд элгн-садн уга эсий? Мини үкх болзгм өөрдв, хэрэд, төрскн һазртан ясан бэрүлнэв. Зуг эн көвүг бийлэхэн авхар седжэхшв. Яһад гихлэ, намаг өңгрснэ хөөн, эн көвүг хэлэдг күн уга. Чи, Павл, эн көвүг бийлэхэн үлдэж ав. Бурхн чамаг өршэх.

– Дуран медтн – гиж көгшн Павл сахлан илжэхэд, келв. – Би үлдэж авч чаджанав, зуг энүнэ эк-эцкнь юн гихмб?

– Эн көвүн мини зе чигн биш ач чигн биш. Энүнд эк-эцкнь бээх угаһинь меддг арһ уга. Мини күүкн эмд бээхдэн энүг жигтэ кевэр олж авла. Би эн туужиг чамд келж өгсв. Көдлмшэн хооран кеһэд, нааран су, соңс.

Рацка өвгнэ келж өгсн тууж үкн үктлэн мартгдшго юмн болв.

– Нег дэжж, мини күүкн кеер теңгрин ки цуг-лулад йовла. Генткн Анна бичкн күүкдин уульжасн ду соңсв. Күүкд улс ямаран ээмтхэхинь чи эврэн меднмч. Эрлг-шулм бийинь наад бэржэнэ гихэд ээхэд дун һарсн үзг тал йовж уга. Зуг уульжах үрнэ дун улм чаңһар соңсгдад бээж. Анна, бийнь хойр үртэ күн, Бурхнд зальврад ө-шуһу модн дотр юн болжахинь хэлэхэр өөрдв. Тегэд ю үзв гижэнч? Күсдундур шаху наста бичкн көвүн һанцхн киилгтэ, көлнь нүцкн, толһань нүцкн ө-шуһу модна жим хаалһар ууляд йовж. „Эн эжго һазрт иим бичкн көвүн альдас ирсн болхв“ – гихэд Анна алц болж.

„Ма-ма! – гийэд бичкн көвүн экэн дуудад ууляд йовж.

Анна үриг теврэд, бийлэһэн авч йовсн өдмгэсн өгэд, ус уулһад, нульмсинь арчж.

Көвүнэ киилгнь, толһан үснь чиигтэ бээж – сөөни дуусн кеер бээсн бээдлтэ. Би даңгин ухалнав: ө-шуһу модн дотр эн бичкн үриг кен хэлэж хээрлсн болхв? Зерлг аңгуд дала бээсн бийнь нег юмн көндөж уга.

– Үрн болһнд деерэс тэвсн Бурхна элчнр бээдг болжана – гийэд Юрган Павл эс медгчэр нүднәннь нульмсан арчв.

Хойр өвгн ухаһан туңһаһад кесгтэн тагчг суув. Бичкэхн геедрсн үрн харңһу сө модд заагт ууляд йовж-йовж көшэд, көркн атхр үстэ толһаһан довун деер тэвэд, унтж одсиг хойр өвгн санад, шуукрв.

– Цааранднь юн болв?

– Анна көвүг теврэд авч ирв. Йосна улст келләвидн. Зуг көвүг меддг күн олдсн уга. Энүнэ өмн Аннан Павл гидг нертэ көвүнь өңгрж одла. Тегэд бидн эн көвүнд терүнэ нер өгләвидн. Аннан залуень буру гисн уга, бидн эн көвүг үлдэж авлавидн. Зуг көвүг тавн насаднь Анна өңгрж одв. Залуень удсн уга талдан герг авв. Хөөт эк залуһиннь күүкдиг дурлсн уга. Эн көвүнд болхла дегд икэр дурго болв. Тиигхләннь би энүг бий талан авлав. Би энүг школд оруллав. Көвүн дегд сэн билгтэ бээж. Номдан эвр сэн болдмн. Энүнэ эк-эцкнь ухата-сурһульта улс бээсн бээдтэ. Намаг өңгрхлэ энүг күн хэлэхн уга, малан хэлэдгэр тэвцхэх.

Көвүн сурсн сурпуулян мартчкх. Павл, энүг бийлэхэн үлдэж ав. Энчн чамд ацан болхн уга, чамд дөң-нөкд болх. Эк-эцкнь олдх гиж нанд сангдна. Тиигхлэ чи ода соңссан цугинь теднд келж өгхич. Бидн цугтан түрүлэд гем уга сэн бээлэвидн. Хөөннь мини зеедриг хөөт экнь мууһар хэлэввчн, эн көвүг би дажрулх өгсн угав. Павл, буйн болтха, авхнчн эн көвүг?

– Рацка, та бичэ санаһан зовтн, би авнав. Бурхн өршэх гиж би санжанава. Школд чигн орулнава, зунын цагт энүнд мини өөр бээһэд, нанд дөң болх.

Тегэд бичкн Павл Юрган Павлла хамдан үлдв. Рацка өвгн хэрэд йовж одв. Түрүлэд көвүн ааван санад уульв. Зуг хойрдгч аавнь бас сэн күн бээсинь үзэд, тогтнв. Хоюрн күсдундур жил бээцхэв, зуг нег-негнлэхэн ижлдэд, оньдин хамдан бээсн болж медцхэв.

Ода бичкн Павл ик байртаһар уул давшад йовж йовна. Көвүн аавасн түрүлж ирэд герэн цеврдгхэр бээнэ. Нурһндан үүрсн бортхднь невчкн махн, маңрсн, давсн, боднцг йовна. Көвүн аавиннь көдлмш кех зер-зевинь нег хартан бэрж, хойрдгч хартан ус кех буһш бэрж. Нань үлдсн хош-хораһинь өвгн бийнь авч ирх. Эн көвүнлэ ямаран чигн хаана көвүн эдлцж чадшго гиж сангдна, тедү дүңгэ эн байрта-бахмжта йовна. Атхр үстэ толһа деернь гиигн хуучн махла өмсхэтэ, нимгн плац ээм деерэснь унжж йовна, бор көрсн болвчн киилг-шалврта, киилг деерэснь сээхн шар арсар кесн бүс бүслэтэ, хойр көркн көлднь бичкн хойр башмг өмсхэтэ. Көвүнэ цегэн хэлэцтэ, байрар герлтсн

чирэһинь үзхнь, ирсн хаврин бээдлэ ирлцжэнэ
гиж келж болхмн.

– А-у! – гийэд көвүн хээкрв.

– А-у!-А-у!-А-у! – гийэд уулмуд хэрү өгв.

Көвүн байрлад инэв. Инэднь цаһан мөңгэр
цутхсн хоңх жинцжэх эдл болж соңсгдв. Эңкр
уулмуднь көвүг тосад көвүнлэ хамдан инэхэд
мендлжэх бээдлтэ болв.

– Көвүн менд, кезэ ирвч?– гисн дун соңсгдв.
Эннь мод чавчач Лишк бээж.

– Мендвт, ямаран бээнэт? Би аавасн өмн герэн
ахулхар йовнав.

– Тана гертн бүтн, цаснд даргдад нурсн уга,
одачн бат. Нэ, Бурхн чамаг өршэтхэ! Би ө-мод
хэрүлэчин гер тал йовж йовнав.

– Сэн менд йовтн!

Уул давшад хархла, бичкн-бичкн гермүд эклэд
үзгддг болв. Зэрм гермүдин бешэс утан харчана.
Тернь эмтн ирэд бүүрлж гисн темдг. Зэрм
гермүднь эжго зогсчана. Зэрмнь нурж одж. Энд-
тенд цасн, мөсн ода чигн хээлэд уга. Цааранднь
хойр-һурвн уутьхн хол һатлх кергтэ болв. Хамтхасн
урһдг модд нүцкн кевэрн зогсна. Зуг шилвстэ
модд ноһарад күүнэ нүд байрлулна.

Мана көвүн йова йовж герэн олад күрэд ирв.
Бичкн гернь хаалһин хажуд, уласн модд дунд
бээсмн. Көвүн байрта нүдэрн герэн эргэд хэлэв.
Эн модар чавчад бэрсн гер көвүнд сээхн бээшңгэс
даву сээхн болж медгддмн. Яһна гихлэ – эн өвгн
көвүн хойрин гер.

Көвүн үүдэн секэд орв. Гер дотр бээсн юмн намраһа үлдэсн кевтэн ормдан бээж. Көвүн шилвр авад герэн шилврэдэд, авч ирсн юман орм-ормднь тэвв. Дэкэд һазаһас бурһс цуглуулж авч ирэд һулимт шатах орм белдв, цевр булгас цегэн ус авч ирэд белдв.

– Би чигн ардасчн күрэд ирүв – гийһэд аавнь орж ирв. – Эн бүүрт чигн мадниг Бурхн өршэтхэ.

Эдн хойюрн боднигн арчад, хээсэн нерцхэв.

– Чи хотан белджэ, би һарад энүнэс хол биш хүүрэ хамтхасд цуглулад авад ирнэв, унтх оран ясх кергтэ – гийһэд өвгн һарв.

Көвүнэ шатасн бурһсн тачкнжаһад шатв, һалас һарсн гегэн көвүнэ чирэһинь герлтв. Көвүн чансн хотан амсад ааван дуудв:

– Аав, хот болж одв, наартн хотан уутн!

– Сэн, аашнав! – гийһэд өвгн хэрү өгв.

– Яһсн күнд юмн бээсмб! – гийһэд өвгн авч ирсн юман хайв. Дэкэд хавтхасн хойр модн ухр һарһад, хоюрн хотан ууцхав. Серүн аһарт йовад, көшэд, өлсж йовсн хойрт көвүнэ кесн хот дегд сэн амтта болж медгдв.

Энүнэ хөөн эдн хойр хүүрэ хамтхасар унтх оран ясв. Нарн уулмуд деер ирэд зогсв. Өвгн көвүн хойр невчк амрхар кевтцхэв. Көвүн ааван хуучн девлэр хучв, бийнь хуучн күлтэрн хучад кевтв. Удл уга хоюрн унтж одв.

Герин тал дунд шатасн һалнь унтрж йовна, утань герин орад бээсн нүкэр теңгр тал һарч йовна.

Хавр эклжэнэ! һазак бээдл сержэнэ! Йиртмжд бээсн тоотнь эмдржэнэ! Теңгр һазр хойр энүнэ

тускар герчлжэнэ! Зуг эн хойр күн бичкн гертэн унтад кевтнэ. Эднэ цогцнь, седкльн болн сэкүснь нөөртэн даргджана. Кен эдниг серүлхмб?

Павл болн мод чавчачнр

Уулын бээдл-жирһл ондарв. Өрүн шар герлэс авн асхн сө күртл сүкэр чавчжах э, унжах моддын э, хуһржах ацмудын э, жиңгнсн көрэн э соңсгддг болв. Зэрмдэн күүнэ дун чигн соңсгддмн. Теднэ дун төрүц эс соңсгдсн болхла сэн болх билэ: йосндан чигн, шоглсн бээдлтәһәр чигн әмтн нег-негән му келәд, нег-негндән харал тәвәд бузр үг чигн келцхәдмн.

Удл уга бичкн гермүдт әмтн бүүрлв. Тенд бээх әмтн зәрмнь хар саната, зәрмнь цаһан седклтәнһ бээсмн. Көдлхләрн тедн гүжрж көдлдмн, әрк уухларн ухаһан геетлән уудмн. Мөңкинд сәкүсн уга малла әдл, түүнәс үлү – теднэ зәрм бээдл-йовдльн малас дор болдмн.

Болв тедн дунд сән улс чигн бээдмн. Юрган Павл болн Лишк гидг нертә хойр күн теднәс йилһрдмн. Эн хойр чигн зәрмдән бичкнәр әрк уудмн. Угаты улс невчк һашун хариг әдләд уудьвран эс һарһхла, нань сән юм үзшго гиж әдн хойр сандмн. Зәрмдән әднә амнас чигн керүлин үгмүд һарч оддмн. Шүрүн мод чавчачнр дунд йовх улсас тиим үг һарл уга бээхий? Әмтн цугтан эн хойриг сән улс гиж тоолдмн. Эдн бийән чигн меддмн.

Зуг бичкн Павл гидг нертэ көвүг эн шүрүн улсин негнь чигн көндэдг бээсмн. Кеер бөдүн залус дунд эн һанцхн бичкн үрн бээснднь цугтан энкрлэд эврәннь үрнлэхэн эдл тоолдг бээж. Бичкн Павл цугиннь үг соңсад, усинь зөөһэд, цуглуулсн теңгрин ки хуваһад, зэрмдэн хотынь чигн кедг бээж. Эн үриг юуһар асрхмб гиж өвгнэ чеежнь зовдмн биш, көвүн бийнь тежэлэн олад авчкдмн.

Юрган Павл сэн заңта көвүнд дурта болдмн. „Хойр уул харһдго, хойр күн харһдг“ – гиж өвгн келдг бээж. Юрган Павлд цугтан бичкнэсн дурта болдмн. Цаһан седклтэ, эмтнлэ ээлтэ өвгн, кенлэ болв чигн таардг бээж.

„Нег чигн күн намаг муутхж чадшго. Би кү һундахшв, кенлэнь болв чигн мендлнэв, кенднь болв чигн бүлэн үгэн келнэв. Кен негнэ тэмкнь, давснь, хустгнь, хотнь чилхлэнь – хувалцдув. Эн көвүг Бурхн өгв гийһэд орулж авв“ – гиж Юрган Павл сандмн. Олн жилд һазр деер бээв чигн Юрган Павл бийэсн үлү сэн кү үзсмн биш.

Нуувчин илтклһн

Май сарин нарн өдр. Уул заагт бээсн эмтнэ зэрмнь уулын ташуд бээсн селэн тал бууһад йовж одсмн. Күн болһн эврәннь кергэн кехэр буув: хотхоолан хулдж авхар, чонжд одхар, эрк хулддг лавкд чигн зэрмнь олсн көлснэ мөңгэн одад

үлдэдмн. Зэрмнь бичкн гермүдтэн үлдэд амрдмн, зэрмнь теңгрин ки цуглулхар йовдмн.

Юрган Павл бас гертэн үлдв, бичкн гериннь өмн нарнд тэмкэн татад суусмн. Генткн өвгнэ чикнд өөрдж йовх күүнэ дун, ноха хуцсн э хойр соңсгдв. Толһаһан өндөһэд хэләһэд, кееһэ хувцта эс таньдг кү үзв. Баһ наста урн күүнэ бээдлтэ күн өөрдэд мендлв.

Юрган Павл хэрү өгч мендлв.

– Эн бичкн герт та һанцаран бээнт? – гиж залу сурв.

– Ач көвүтәһән бээнэв, юуна төлө суржанч?

– Би энунд цөөкн долан хонгин көдлмш олж авв. Танад невчкн зуур бээж болхий?

– Бээхлэ бэ, дурнчн. Ямаран урнвч?

– Би сиилврч урнв. Нэ, тегэд бээх зөв өгчэнт? Тиигхлэ би зер-зевән үлдэнэв.

– Үлдэ. Селән орхар седжәнч?

– Уга. Би мод хэрүлдг күүнүр одад ирнэв.

– Нэ, тиигхлэ чамд цаг дала бээнэ, невчк суужа. Эн ноха чиний?

– Э-э. Салькн наар!

Цаһан зүстэ ноха өөрдж ирэд эзнәннь көлднв кевтв.

– Һарч йовад би энүг хаачклав. Тер бийнь тээләд гүүһэд күрч ирж. Иим адусн зэрмдән күүнэс үлү сән болна.

Баһ наста залу суув.

– Нернчн кенв?

– Мартына Лесң.

Юрган Павл нээж олж авсандан дегд байрта болв. Баахн залуһас альд төрсн-һарсинь сурв. Тэрэн-темсн тенд яһж урһдгинь сурв.

Лесң өвгнэс эн һазрин эмтнэ бээдлинь, авьясинь медж авв. Ирэд теднлэ көдлхлэрн бийэн яһж бэрхэн медж авв.

„Сээхн чигн зүстэ, өндр нурһта күн бээж, цергт мордад ирсн күн бээдлтэ. Бийдэн зөв ухата, зуг баһ насндан мүүһинь чигн үзсн бээдлтэ. Нүднәннь хэлэцэр болхла жириһнь чилж одсн күүнэ бээдл һарна“ – гиж залуг йовж одсна ард өвгн санв.

„Көвүм яһж одсмб, күн ирв гиһэд байрлх билэ, терүнэс үлү ноха үзэд байрлх билэ. Яһсн болхв эн?“ – гиж өвгн көвүһэн хээв.

Наадн уга, Павл яһсмб? Өрүн өрлэ теңгрин ки цуглулхар йовла. Май сарла теңгрин ки зуг хотхр һазрт урһна. Тегэд көвүн цуглулад йовжоч. Савнь дүүрэд хэрхэр седж йовад көвүн иигж санв: „Эндр нарн өдр, герт кех көдлмш уга. Эн хадын ард юн бээхинь мел медхэр седдг билэв. Одад хэлэхнь, юн бээдг болхв?“ Көвүнэ бичкнднь экнь эмд бээхдэн дала сонһн тууль келж өгдг бээсмн. Теднэ негнь дегд икэр көвүнд таасгдла. Көвүн дэкн келж өгхнчн гиж экэн ээрдг билэ. Тер туульд нег көвүнэ тускар келгдсмн. Тер көвүнэ эцкнь хан бээсн бийнь геедрж. Көвүн геедрсн эцкэн һазр эргэд хээж.

Нег дэжж көвүн уул заагт бээсн хадын өөр ирэд зогсж. Генткн көвүн тал алтн шовун нисж ирэд:

– Эн ик хад деер давшад һар, тенд нарна орн-нутг бээнэ, чини эцк тер орн-нутгин хан болж

бээнэ – гисмн. Көвүн соңсад давшж. Зуурнь дала ээмшгтэ аңгуд харһж: түрүлэд ээмшгтэ лу, арслн, аю, цааранднь чигн дала аңгуд. Тедн көвүг шуучад алхар седжэтл, хурдн мөрэр нег цергч довтлад ирж. Тер цергч – көвүнэ эцкнь бээж.

Нег дэжж Павл багшасн нарна орн-нутг альд бээнэ гihэд сурв. Бийнь нег чигн картд олж чадсн уга. Багшнь инэмсклэд келв:

– Көвүн минь, тер орн-нутг зуг туульд бээдмн, картд терүг олж чадшгоч.

Зуг терүнэс авн – тер орн-нутгт күрхнь – гисн санан Павлын уханас харсмн биш. Эн ик хад чолуг өрүн болһн будн бүркнэ, энүнэ ард тер орн-нутг бээдг болвза? „Будн мини ард, будн мини өмн“ – гиж туульд келдг эдл келхлэ тер жигтэ орн-нутг секгдэд терүнэ нег захнь үзгдхмн болвза?

Өрүн болһн булгас ус авхларн, көвүн эн хад тал хэлэхэд „терүнд күрсн болхнь“ – гиж сандг бээсмн.

„Эндр нанд цол бээнэ, минь ода терүнд күрнэв“ – гисн шийдвр авад, көвүн теңгрин кийһэр дүүрң саван темдгтэ ормд бултулад, хадын хотхр һазрарнь давш.

„Тер орн-нутг лавта энүнд бээх бээдлтэ. Тенд нарн суудго, харңһу сө болдго һазрт мөңкинд дулан болх зөвтэ. Тегэд чигн би ода халурхчах кевтэв“ – гисн уха ухалад, көвүн цааранднь давш. Уулын хад деер һархла, көвүнэ нүднд зурачин зурсн мет юмн үзгдв: өндр уулмудын тал дунд сээхн тегш һазриг хаврин нарна толян асж. Көвүн хадын чагчм деер

зогссмн. Дорнь зүсн-зүүл өнгтэ кевс делгсн эдл сээхн цецгүдэр болн жөөлкн ноһаһар бүркэтэ хадврн һазр үзгдв. Хад чолунас цевр булгин усн цаһан мөңгнэ нэрхн бүс унжсн мет шоржннад дорагшан гүүж йовна. Эргндэн сээхн үнрэрн дүүргсн, цецгэржэх бут модн урһжана.

– Энд тагчг болх, нег чигн э һаршго – гиж сансн көвүнэ санаһар болсмн биш. Үкр хар шовуд чадсн-болсарн дуулхла, тал-талдан э һарсн зүсн-зүүл шовуд хэрүһинь өгв. Шонтл шовун мод цокжасн э һарв. Өндр жөөлн цаһан модн деер ут сүүлтэ хойр кермн бүчрэс бүчрт һэрэдэд наадж йовна. Энд эмтэ-киитэ хамг тоотнь жирһэд ниргж йовна.

– Эн нарна орн-нутгин нег захнь бээдлтэ – гиж көвүн санв.

– Зогсжа, эн юнв? – Булгин өөр, хадын чолунд үүднэ бээдлтэ заг үзгдв.

– Дотрнь юн бээхинь орад хэлэж үзий – Чолуна заагар нарна толян тусж, хадын көндэ дотрк герлтэ. Тал дунднь хойр ширэ бээнэ. Хадын көндэн эрсиг аралжна гөлм бүркж.

– Энүнд бээж болхм, күн бээдг чигн болх – гиж көвүн санв. Энд-тендэн хэләһэд шаһажаһад көвүн көндэ дотр орв.

– Чолун ширэ деер юн бээхмб? – Дегтр бээж! Көвүн түрүн халхнь секэд хэлэв. Иигж бичэтэ юм умшв:

„Кен чигн күн нааран орж ирэд, эн эрүн дегтриг һартан авхларн оньган өгэд, даран даранднь умш.

Эн дегтр хашута хазрас гегэн хазр тал яһж күрхинь зааж өгх. Тенд харңһу сө уга, мөңкинд нарн суухш. Тер орн-нутг мөңк герлтэ, мөңк жирһлтэ“.

Көвүн икэр алң болв:

– Эндүрл уга нааран ирсн болжана. Эн хар һадрта, нуувч юм медүлдг бичкн дегтр нарна орн-нутг тал хаалһ зааж өгх гижэнэ. Тиигхлэ картд уга болвчн тиим орн-нутг йосндан бээдг болжана!

Көвүн бичкн ширэ деер сууһад экләд умшв. Түрүн халхнь умшлго давулад цааранднь умшхар седжәһэд, „даран даранднь оньган өгэд умш“ – гисиг тодлад умшв. Түрүн халхд күүнэ нердүд бээж. Эн нерд нарна нутгт бээсн эмтнэ нерд бээдлтэ. Яһсн соньн-жигтэ нердв? Орн-нутгнь ямаран болна – күүнэ нерднь чигн тиим бээдлтэ. Хойр таньдг нерн чигн йовна: Йосип Марий хойр болн бас нег сээхн нерн: Эмманл. Эн нерн – „Бурхн маднла“ – гиж орчулгдна. Бурхн теднлэ бээсн болхла тедн эрүн улс бээсн болжана. Ямаран эрүн дегтр умшжахан медэд көвүн сүзглж энд-тендэн хэлэв. Түрүн халхин чилгчднь Исус гидг нертэ Үрн төрв – гиж бичэтэ бээнэ.

„Исус“ – гисн нерн „Эмманл“ – гисн нернэс улм сээхн болж медгдв. Павл өмннь „Исус“ – гисн нериг соңсдг бээсмн: – Деед Эзн Исус өршәтхэ – гиж эмтн өөрхн-өөрхн келдг бээж.

– Деед Эзн минь, дөң болтн – гинәд күнд көдлмш кежәһэд, аавнь келдг бээсмн. Тер нерд эн дегтрт бичэтэ нерд болхий эс гиж талдан улсин

нерд болхий? Терүг көвүн эс медв чигн, цааранднь умшв. Цааранднь бичэтэ юмиг көвүн сээнэр медв.

Исус гидг Көвүн Бетлехемд харсн цагла, нарна орн-нутгт Ирод гидг хан нойлж. Тер хан тал цецн ухата улс ирэд Исусиг үзхэр седж.

– Нарн харх үзгт бидн гилвксн од үзлэвидн – гиж. Нилх Үриг үзхэр ирсн цецн улсд, альд бээхинь нег чигн күн келж чадсмн биш. Бурхна номд: „Тер Үрн Бетлехемд харх“ – гисэр ирсн эмтиг тииглэн илгэж. Тер эмтнд одн хаалһинь залж. Одн теңгр деер мандлад йовхла, эмтн ардаснь йовж.

Генткн одн нег герин ора деер ирэд зогсж. Тенд цецн улс Үриг Марий гидг эктәһинь олж авч. Тер Үрн хаана көвүн бээсн бээдлтэ. Яһад гихлэ, цецн ухата байн улс сөгдэд, авч ирсн үнтэ белгән өгч: алт, саңгин идэ болн каңкнсн үнртэ тос. Дарунь тедн талдан хаалһар хэрцхэж – Бурхн тедниг тиигж залж.

– Яһсн сээхн жигтэ юмн болсмб? – гиж байрлад, көвүн альх ташв.

– Тер Ирод догшн лу бээж кевтэ, Нилх Үриг шуучад идхэр седсн бээдлтэ. Зуг сөөһөр Бурхна Элч ирэд ээмшгэс саглулв. Йосип Марий хойр Үрэн авад ээмшгтэ һазрас зулв. Йосип зөргтэ күн бээсн бээдлтэ. Тедн ут хол хаалһ һатлцхав. Зуг догшн лу нилх үрдүдиг цугинь алтха гиж. Нилхдүдин экһрнь кесгтән төвкнж чадлго уульцхаж. Догшн лу удл уга үклән үзж. Тегэд Йосип Марий хойр Нилх Үрэн авад хэрү нарна

орн-нутгтан ирж. Цааранднь тедн Назарт гидг балһснд одад бээж.

– О-о! Эндр би нарна орн-нутгин тускар дала юм медж авв! Зуг ода хэрх кергтэ. Аавм намаг яһсн болхв гийһэд хээжэдг болх. Эн хадын көндө күртл хол биш. Өдр болһн ирэд умшж болжана. Өдр болһн эс чадхла – нарн өдр ирэд умшна. Эн жигтэ Хаана Көвүнэ тускар цааранднь эркн биш умшад медж авнав. Дэкэд би эврэн яһж нарна орн-нутг орхан медж авнав – гиж көвүн санв.

Йосн нарна орн-нутг орх хаалһар

Эмтн нег-негнлэһэн эвр шулун ижлднэ. Мартына Лесц Юрган Павлын герт сар шаху бээв. Зуг эн хойр хамдан удан бээсн болж медв. – Көвүнд ноха икэр таасгдх – гиж өвгнэ келснь үнн бээж. Альд бичкн көвүнэ мөр үзгднэ – тенд нохан дөрвн көлин мөр үзгддг бээсн.

Лесц эднэд ирэд бээснэс авн өвгн эркин лавкд оддган уурв. Лесц болхла төрүц уудго бээж.

– Би согтуһар ик эндү юм һарһлав. Түүнэ хөөн уудган уурлав. Тер һарһсн му йовдлан төрүц мартшгов – гийһэд, невчкн юм уухн болвза гихлэнь, өвгнд келж. – Та чигн уудган уурхнтн, тер мөңгнднь үс хулдж авад уутн, зэрмдэн мах чигн авч чаджанат – гив.

Тийгж келсн үгнь өвгнд таасгдв. Махнд амрсн дурта биш бээж. Үс уухдан дурта бээсн, мөңгнь

зэрмдэн күрдмн биш. Зуг хуучн ханзан хайж чадшго болв. Лесң өвгнд тэмкинъ авч ирдмн. Баахн залу өвгн хойр эцк көвүн хойрла эдл нег орн деер унтдг бээсмн.

Бичкн Павл талдан булнд унтдмн, нохань хажуднь кевтдмн. Зуг нег юмнд өвгн алң болсмн. Лесң цуг эмтнлэ сэн-сээхн бээдг күн, көвүг эс үзсн болад бээдмн. Көвүн болхла сэн нүднд үзгдхэр седэд, юуһинь болв чигн кеж өгдг бээж.

Сүл өдрмүдт көвүн улм номһрж одсиг өвгн төртэн авсн уга. Көвүн ик байртаһар үснд одад, тендэс ора сүүкнсн орж ирдг болв. Юрган Павл урдк кевэрн ханцарн бээсн болхла, көвүг ондарж одсинь медх билэ. Ода болхла өвгнд цол уга болв. Һурвн нарн өдр даранднь хойр залу чонж орад асхн ора ирдг болв. Усн ширэ деернь белн бээдмн. Көвүн өдрин дуусн альд, ю кеж йовсинь күн сурдмн биш.

Уйн наснднь учрсн түрүн нуувч юмн көвүнд дегд ик алдр, ик чинртэ болж медгдв. Олж авсн соньн-жигтэ юмна тускар юнгад эмтнд эс келжэхэн көвүн эврэн чигн меджэхш.

„Олж авсн юмна тускар күүнд келхлэ тернь геедрэд уга болж одна“ – гиж зэрм туульсд келгднэ. Көвүн хадын көндэ дотр олж авсн дегтрэн өдр болһн ирж умшад, нарна нутг орх хаалһ олж авхар седв. Энүнэ тускар талдан күн медхлэ – уга болж одх гинэд ээсмн.

– Эндр яһад бичкнэр бөөлжрһ цуглулсмбч? – гихлэнь көвүн тагчг бээв. Эрүн дегтрэс умшад

бийнь медэд авчкад, аавдан келэд, хамдан тер мөңк герлтэ Исусин бээсн һазр тал одхар седжэсмн.

Зуг дегтриг умшх дутман, Павл туульд келгдсн „нарна орн-нутгин“ тускар ухалдган уурв. Өдр болһн хадын көндө темцэд, Исусин тускар сээнэр медж авхар шунв. Исус өмннь медж-соңсж йовсн улсла эдл биш бээж.

„Яһсн цаһан сананв! Ямаран ик чидлв! Сансн-седсн юман – цугинь кеж чадна! Бурхна Көвүн бээсн учрар тиим болхий?

Царцаха болн зөгин бал иддг Йохан, Йордан холд Исуст ю кеснэ тускар Павл медж чадсн уга.

Теңгрэс дун һарв гисиг көвүн медв. Бурхн теңгр деер бээнэлм! „Энтн Мини Көвүн Энүнэ үгинь соңстн“ – гиж Бурхн теңгрэс келсмн!

– Акад юмн? Исусин эцкнь Йосип бээнэлм! – А-а, ода меджэнэв! Юрган Павл бас мини һарһсн аав бишлм. Тер намаг авад, асрад, өскжэнэ – эмтн теруг мини аав гиж санжана.

Эн эрүн үгмүд оюн зүркнднь орх дутман, Павл Исусин келсн үгинь соңсх шийдвр авв.

– Бурхн тиигж закжаналм! Исусиг эс үзв чигн, эмтнд ю сурһсинь медж авад, би цугинь күцэхв! – гиж көвүн санв. Исусиг бийинь килнцд уңһахар седсн эрлгиг ямаран күчтэ кевэр көөж! Нанла эдл эгл заһс бэрдг улсиг бий талан дуудж авад сурһж, гемтэ улсиг гемэснь сулдхж! Яһсн күчтэ үүлв! Эмтнэ сурсинь цугинь өгэд, терүнэс давуһар тавн миңһн күүнд күрх өдмг өгч! Яһсн сонһн, өвэрц йовдлв! Цааранднь юн болдгинь

медж авхинь! – гиж көвүн Исусин өшэтнр хоран күргхэр седжэнэ гисн күртл умшчкад санв.

Эн эрүн дегтрэс көвүн дала юм медж авв. Сө унтж чадлуга бээв. Өдрэр умшсн юмн көвүг орндан орхлань нүднднь үзгдв: харңу сө Исус сад дотр үктлэн зовад зальвржатл, маңнаһаснь чиихэ көлсн цусн болж дусч! – Тер сурһульчнрнь яһжаһмб? Багшнь тиим ик зовлңла харһжасн бийнь яһад унтад кевтсмб? Кемр би хажуднь бээсн болхла Исусиг теврэд – бичэ ээтн, Бурхн Эцктн Таниг сулдхад авх – гих билэв. Зуг цааранднь юн болсмб?

– Ях-ях! Бурхн сулдхсн уга! Яһад тиигсмб? Өшэтнр ирэд, күлэд... – Көвүнэ нүднэс нульмсн асхрад, цааранднь эрэн гиж умшв. Исусиг цокад, наад бэрэд, аш сүүлднь кирст хадчкиж!!!

Модар кесн күүнэ дүрсн кирс деер бээсинь көвүн өмннь үзж йовсмн. – Энчн Исус Христос – гиж эмтн келдмн. Зуг Исус Христос – мана Деед Эзн Бурхн гиж кен медлэ?! Ода ирж тернь медгджэнэ! Зуг...

– Аав минь! Бурхн Эцк минь, яһад Намаг үлдэвт?! – гиж келэд, сурад бээсн бийнь Бурхн Эцк яһад эс харсж авсмб? Дегтрэн хааһад, Павл ик зовлңтаһар герүрн хэрв.

Нарн суухас одачн эрт. Эргндк йиртмжин бээдл дегд сээхн: зүсн-зүүл цецгүд ноһан кевс деерэс каңкнсн үнрэрн аһариг дүүргнэ, дулан нарнд цуг эмтэ-киитэнь байрлна, ноха чигн сүүлэн шарвадад, көвүнэ өмн тоглад гүүнэ. һанцхн Павл юмнд байрлж бээхш.

– Исус үкэд оршагдж одсн болхла эн шовудын дун, эн цецгүдин үнр кенд кертгэ юмнв? – гийһэд зовлндан даргдж көвүн ухалв. – Исус уга болхла би Терүг дэжж үзж чадшгов. Исуст дуран яһж өгсән, үгинь соңсар седсэн би ода келж чадшгов!

Маңһдуртнь Павл хадын көндө тал төрүц одхар седсн уга. Генткн көвүнэ уханд тер дегтриг оньгтаһар даран-даранднь умш гиснь тодлгдв. Нарна нутгт күрхин төлө тиигж умшх зөвтөһән тодлв. – Исусиг үкж одсна хөөн экнь, сурһульчнрнь яһсн болхв? – гисн ухан чигн орв.

Һурвн нарн өдр дарандан Юрган Павл болн Мартына Лесң селә орцхав. Теднә ард бичкн умшач хадын көндө дотр эрүн дегтр умшад суусмн. Генткн көвүн өсрж босад:

– Исус әмд! Исус әмд! – гийһэд тогляд, нег ормдан сууж чадлго хээкрхләннь, уулмудын дүүрән көвүнд хэрү өгәд: – Исус әмд! Исус әмд! – гийһэд байрлсмн. Нохань болхла эзән байрлжана гийһэд түүнәс үлү байрлад тогльв.

– Салькн, меджәнчи! Исус әмд! Исус Бурхна Көвүн бэәнәлм! Оршалһна ормиг хаасн ик күнд чолуг хооран кеһәд, әмдрәд йовж одж! Мини көлин өөр тагчг кевт! Цааранднь юн болсинь умшад медж авад чамд келж өгнәв. Ноха үгинь соңсад кевтв.

Павл сууһад цааранднь умшв. Нохань толһаһан көвүнә өвдг деер тәвәд, цааранднь Исусла юн болсинь медхәр седсн бәәдл һарад, ухата нүдәрн хәләв.

Хадын көндөһэс хэрж йовад, көвүн нохадан оньган өгсн уга, тедү дүңгэ медж авсн юмна тускар ухалад йовв:

– Сурһульчһрһнь Исусин өмн өвдглэд сөгдхлэ, Исус теднд иигж келж:

– Би таднла мөңкинд Сәкүсәрн бәэхүв. Нанд теңгр деер чигн, һазр деер чигн Эзн болх йосн өггдлэ. Мини заквр күцэтхэ гиж тадн әмтнд келж өгх зөвтәт.

Әмдрв гиснд байрлад, үнн седкләрн иткән көвүнд, Исус ода хажуднь йовсн болж медгдв. Көвүн хойр бичкн һаран намчлад зальврв: – Бурһна Көвүн Исус, би Таниг әс үздг болв чигн, Та намаг үзжәнәт. Би Танд дегд икәр дуртав, би Танд аавдан дорһнь дуртав. Деед Эзн Исус, Танд күрх хаалһ нанд зааж өгит!

Павл әндр эрт хэрж ирв. Бөөлжрһ авч ирәд, бешән түләд, аавдан хот белдв. Бийнь әндр цөөкн бөөлжрһ амсснас нань юм әс идсән мартчкв. Тиигсн бийнь көвүн әндр теңкән уга байрта бәәсмн. Көвүнлә Исус ирәд, теднә бичкн гертнь орсн болж медгдв. Бичкн Павл әврәннь нәәжләһән күүндсн әдл, юман кен бәәж дуһарв:

– Ода би аавдан хот белджәнәв, хотан болһчкад, булгас цевр ус авч ирхв. Намаг иртл энд күләһәд бәәжәтн, би удл уга күрч ирхв. Би танд дегд икәр дуртав!

– Булгас ус авхар йовхлань чигн Исус хажуднь йовсн болж медгдв. Хойр һаран намчлад: – Исус энд чигн бәәнә гиж нанд сангджана. Яһсн сәәхн санлв!

Гериннь көдлмшөн келәд дуусчкад, көвүн ааван ирхинь күләһәд суув. Негдвәр болхла көвүнә геснь өлссмн. Хойрдвар болхла эндр аавдан цугинь келж өгхәр шийдсмн. Яһна гихлә, аавнь чигн Исусин заасн зааврас хажина. Тәмкән татхларн энд-тенд нульмад – дегд икәр зутана. Зәрмдән керлдәд бузр үг чигн келнә. Исуст тиим юмн таасгдшго.

Удл уга аавнь ирв. Зөвәр уучксн ирәд амндан орсарн цугинь му келв. Көвүнә кесн хотынь уусн уга. Өмсжәсн хувцтаһан орад кевтж одв.

– Хувцан тәәлхнтн, сән хувцнтн үмглзж одх – гихләнә, өвгн көвүг халхарнь ташв. Көвүнә халхнь улаж одв, кесгтән өвдв.

– Деед Эзн Исус, аавиг уурлжана гиж бичә керлдтн! Энтн согту болад Таниг энд бәәнә гиж меджәхш.

Зуг өвгиг унтж одсна хөөн көвүн хотан уув. Киитн, давсн уга хотнь көвүнд дегд амтта болж медгдв. Геснь цадад, унтхар седәд, нөөртән авлгджасн бийнь көвүн зальврв: „Хәәрхн Исус, дәкәднааран иртн. Би дегд көшәд, унтхар седжәнәв. Исус, маднла хамдан үлдәд, энүнәс һарл уга бәәсн болхлатн сән болх билә.

Юрган Павл

Маңдур өрүнднь Юрган Павл ора серв. Өрчнь өвдәд, толһань күндрәд серсн өвгн шачах һал тал

хэлэв. Һалын өөр көвүн нохатаһан сууж. Нохатаһан күзүлдэд шачах һал тал хэлэжэсн көвүнэ атхр үснэ нохан ноосла хольгдж одж. Иим өкэр бээдл үзсн өвгнэ зүркнэ бүлэдр. Генткн өвгн өцклдүр согтуһар көвүг цоксан тодр.

– Эн көвүн нанд му юм келсн угалм. О-о, һэрг, юнгад өцклдүр согтж одсн болхв? Бичкнэр уусн болжалав, согтж одв. Лесц эндр гертэн уга болад сээдр. Өцклдүр намаг һанцараһм эс үлдэсн болхла, тустан чонжас хэрж ирх билэв. Болв тер улс дуудхлань би одв.

Көгшн Павл гемэн медэд хуухан маажв. Эндр көвүнлэ эс харһсн болхла сэн болх билэ. Эрк ууһад согтад, көвүг цогсндан өвгн:

– Ичквт, Рацка энүнэ тускар ю келх бээсмб? – гиж санв – Арһ уга, нег юм келх кергтэ. Бээсн чидлэрн өндөһэд келв:

– Павл, мини күлтн хавтх уудлад хэлэһич. Олж авсн кевтнэ чини болх. Өцклдүр күүнэ герт одлав, тедн өглэ.

Көвүн байрлж босад, аавлаһан мендрэд, хавтхинь уудлв. Кенчрт боочксн шикр-балта түүнд бээсинь олж авв.

– Энүг та нанд цугинь өгчэнт? – гиж байрлад, амсв.

– Цугинь ав, көвүн минь. Өцклдүр согту ирэд чамаг цогсн төлэдэн цугинь чамд өгчэнэв. Эн һэ болсн эрк цугинь һэргтэ кенэ, хар сана зүүлһнэ. Би эврэн уухар седсн уга билэв. Зуг герн эзн гиичнртэһэн намаг ээрэд бээж уулһв.

– Аав, намаг цокснд гем уга, зуг тана керлдэнэс көлтэ Исус йовж одх гийэд би ээлэв. Согту эмтнэ өөр Исус бээхэр седхн болхви? – гийэд би ээжэнэв.

Өвгн икэр алң болад, көвүн тал хэлэв: „Кенэ тускар эн келжэхмб“.

– Лесңгин тускар келжәнчи? Терчн хэрэд йовж одла. Одачн долан хонг болад ирх. Терчн согту улсд болн шууганд дургонь үнн.

Юрган Павл нүүрэн уһаһад, цээһэн уухар суув.

– Уга би Лесңгин тускар келжэхшв. Аав, Та эрүн бичкиг нег чигн умшад угайт? Тер эрүн бичгт мөңкинд нарн суудго һазр тал яһж күрхин тускар бичэтэлм.

– Уга, көвүн минь, тиим дегтр би төрүц умшад угав. Тиим дегтр бээнэ гиж чамд кен келв?

– Тиим дегтр бээхинь би меднэв. Терүнэс Исусин тускар цугинь медж авч болхмн – гиж бичкн Павл нуувчан һарһж келв. Цааранднь көвүн медж авсн юман цугинь келж өгв: яһж төрсинь, эрлг яһж алхар седсинь, эн һазр деер ямаран үүл күцэж йовсинь.

– Бурхна эрүн бичгэс Исус Христосин тускар нанд келжэхмчи? Бурхна бичгиг көгшн нанас үлүһэр меддг бээжлмч? Альдас энүг меддвч? Павл аавдан эклцэс авн келж өгхэр седжэтл, мод чавчач Лишк ирв. Тегэд цааранднь келж болшго болв.

Юрган Павл Лишк хойр ө-мод орад йовж одв. Тенд өвгн ямаран мод чавчж болхинь көдлэчнрт

зааж өгдг бээсмн. Тедниг тедүкнд һарад йовж йовтл көвүн көөж күцв.

– Көвүн минь, юн болж одв? Чамд юн кергтэ?

– Аав минь, би таниг сурж эржэнэв, буйн болтха дэжж эрк хулддг лавкур бичэ одхнтн? Дэкэд согтад бузр үг келхлэтн, Исус манаһас һарад йовж одх, дэжж иршго гиньэд би икэр ээжэнэв.

– Ай, бичэ бийм көндөһич – гиньэд өвгн һаран сажв. Зуг аавнь дэжж уушго гиж көвүн иткв. Тернь үнн болв.

Терүнэ хөөн цөөкн өдр давв. Павл олж авсн үнтэ юмна тускар аавдан келж чадл уга бээв. Өвгн мод чавчачнрта өрүн һарад, асхн көшсн орж ирэд ордан орад унтж оддмн.

Лесң бемб өдр хэрж ирв. Залуһин бээдл ик зовлңта болж көвүнд медгдв. Исусиг үкснэ тускар медхлэрн бийнь икэр зовсндан, көвүн ода эмтнэ зовлң меддг болв. Өөрдж одад сурхар седжәһэд бээв. Яһна гихлэ, Лесң көвүг төрүц төртән авдмн биш.

Католикн гелң

Эн долан хонгт цол уга болад бичкн Павл нарна нутг талан одж чадлго бээв. Католикн гелңд болн нег лавкчд көвүн бөөлжрһ болн теңгрин ки цуглулж өгх гиж аавнь үг өгч. Тегэд көвүн тер керг күцәһэд йовад йовсмн.

Гелңгин герт дала гиичнр бээж. Гелңгин эгчнь

гер-бүлэрн ирж. Көвүг ирхлэ күүкд күн гесн цадтлнь сэн шимтэ хотар тоодг болв. Нег дэжж махта хотар тоожакланнь, көвүн авад аавдан бултулж. Терүг күүкд күн үзэд, аавднь чигн хот илгэдг болв. Нохань чигн хотын үлдлэс күртэд, ясан кемлэд, гесэн эрэ дааж хэрдг болв. Юрган Павл көвүнэ авч ирсн белгт ханад, келж:

– Би чамаг мартхн угав. Эн авч ирсн мөңгичн хоршулад, чамд үвлин хувц авч өгнэв. Урһмжин цаг үрэл уга бөөлжрһ цуглулад авч од.

Павл аавин үгинь соңсад цуглуув. Зуг нег мунь эн: тер эрүн дегтриг умшж болшго болв. Ямаран чигн сэн хотас Павл тер эрүн дегтриг сольж авх билэ. Тер дегтр гертнь бээсн болхла, Павл цоларн умшх билэ, зуг күүнэ юмиг авч болшго гинэд көвүн ээв.

Нарн өдр өөрдж йовна гинэд көвүн икэр байрлв. Бемб өдр бөөлжрһн икэр урһжасн орм үзж. Тегэд өрүн өрлэ көвүн нохалан дахулад тер орм темцв. Нохань туулан ардас болн гүрвлһнэ ардас көөлдэд наадхла, көвүн бөөлжрһ түүв. Көдлмшэн кен бээж көвүн иигж ухалв:

– Акад юмн, тер дегтрт түрүн бичэтэ тууж дэкад давтгдад бээдмб? Эмтн давтад умшад сээнэр медж автха гижэх бээдлтэ. Зуг шин туужс болн үлгүрмүд чигн йовна. Үлгүрнь, һар-көлнь тэкрсн күүнэ тускар. Тер күүг нээжирнь герин ора цумлад эдгэтхэ гинэд Исусин көлднь буулһж. Исус терүнэ килнциг тэвснднь зөрмнь таассн уга.

– Килнц гисн юн болхв? Күүнэ садас альм

хулхалсн – килнц – гиж өцклдүр гелц зеенртэн келв. Тер гемтэ күн чигн альм хулхалж йовад унад көл-харан хуһлсн бээдлтэ. Зуг тер альмна эзн килнцинъ тэвлуга, Исус яһад тэвжэхмб? Намаг килнц һарһхла, Исус мини килнц чигн тэвж өгхн болхий?

– Э-э, тиим бээдлтэ, тер эрүн бичгт тиигж бичэтэлм: – һазр деер һанцхн Исуст күүнэ килнц тэвж өгх зөв өггдлэ – гиж.

Көвүн невчкн зуур зогсад, һаран намчлад, теңг тал хэләһэд зальврв:

– О-о Хээрхн, Деед Эзн Исус! Өмннь килнц һарһад бээсэн би меджәнэв. Ода күртл би танас буруһан сурад уга билэв. һанцхн Танд әмтнә килнц тэвх йосн бээсн төлэд, килнцм тэвж өгтн гиж би Танас суржанаһ. Танд ханлтан өргжәнэв!

– Хээрхн Исус, Та ода мини килнц тэвж өгвт, Би болхла дала му юм кеж йовлав: бичә намаг цоктха гихәд, Рацка аавиннь һанзнь хамхллаһ, нег баахн залуһас ташмгинь хулхаллаһ, күүкд күүнәс өндг хулхаллаһ. Тер кесн үүләрн би керүл соңсад засгдлаһ. Тер бийнь мини кесн йовдлмуд дегд му.

– Эрүл күүнд биш – гемтэ күүнд әмч кергтә болдмн – гисн юн болжахмб? Әс гиж:

– Чик седклтәһинь биш – килнцтәһинь, килнцтә жирһлән үлдәтн – гихәр Би ирләв.

– Килнцтә жирһлән үлдәтн – гисн юн болжахмб? Йохан тал әмтн ирәд, килнцән илднь келәд, килнцән үлдәһэд йовдг бээж. Исус тал бас әмтн ирәд килнцән тэвүлдг бээж кевтә. Одачн әмтн

цугтан Исусас килнцэн тэвүлж авдг бээдлтэ. Ханцхн би, һэрг, ода күртл юм медл уга бээжүв.

– Исус тана килнцитн тэвлү? – гиж би аавасн эндр сурнав.

Тиим дала уха ухалн йовж көвүн кежэх көдлмшэн алдсн уга, савнь агчмин зуур дүүрв.

– Салькн, йовий, бичэ аң-шовудын ардас көөлдэд бэ. Кен медхв, чи чигн энүһэрн килнц кеж йовдг болхч. Өөрк шовудчн чамас яһж ээжэхнь үзхнчн. Би тиигж көөсн болхла лавта килнцтэ болх билэв. Зуг чи адуснлмч, чамаг Бурхн килнц һарһжана гихн уга.

Салькн көвүнэ үгинь соңсад, өмннь һарад гүүв.

Тедниг ө-моднас һарад йовж йовтл, Лишк күцэд ирв. Уулын дора селэн бээсмн.

– Иим эрт альдаран адһж йовхмч?

– Би гелңгин тал цуглуулсн бөөлжрһ күргж йовнав.

– Көдлмшч сэн көвүн болх бээдлтэч, һос хулдж авх мөңг цуглуулж бээнчи?

– Та альдаран йовж йовнат?

– Би болхла һарад бээсн килнцэн тэвүлхин төлэ чонж орж йовнав. Кесгэс авн тиим юм кеһэд угав. Цаг ирвэс күн болһн тиигх зөвтэ гиж би санжанав.

– Э-э тиим, тертн үнн! – гихэд көвүн байрлв. Тегэд та Исуст килнцэн келж өгэд килнцэсн сулдвт? Тер һар-көльн тэкрсн күүнлэ эдлэр Исус таниг килнцэстн сулдхви?

– Чи көвүн ю келжэхмч? – гифэд Лишк алң болв – Килнцэн тэвүлхин төлө йовж йовнав гиж би чамд келжэнм.

– Яһж кехэр седжэхмт?

– Чонж орад, һарһад йовсн килнцэн гелңд келж өгнэв, гелң мини килнц тэвж өгх.

– Гелң тана килнцитн яһж тэвж өгхмб? Гелңд тиим йосн бээнү?

– Аальта көвүн бээсмбч? Гелңд тиим йосн бээх угаһинь би альдас медх билэв? Терүнэс суржахш тиигтлэн. Би килнцтэ күнв, жилд нег болвчн чонжд одад килнцэн тэвүлх зөвтэв. Тиигхлэ Бурхн хээрлэд тэвэд чигн бээх.

– Нэ, тегэд гелң килнцитн лавта тэвж чадх угаһинь та меддго болжахмт? Чонжас хэрж ирхлэрн лавта килнцэсн сулдсан лавта медхвт?

– Ай, көвүн минь, энүнэ тускар үкхэсн өмн кен медж чадхмб? Зуг үкхлэрн бидн энүнэ тускар медхвидн.

– Ах минь, та меджэнт? „Килнцм тэвтн“ – гиж Исуст келсн болхлатн, тер һар-көлнь тэкрсн күүнэ килнцнь тэвсн эдл, танд чигн тэвх билэ. Тер күүг нээжрннь герин ора цумлад Исус тал буулһжлм.

– Христосин тускар келжэхмчи? Уга, эгл мана төлө эн һазр деер – гелң бурхн болжана. Гелң цугинь медэд күцэнэ. Бидн зуг терүнд келж өгх зөвтэвидн.

– Ах минь, Деед Эзн Бурхн гелңд: „Энтн Мини хээртэ Көвүн, Энүнэ үгинь соңстн“ – гиж бас келсмби?

– Ай, көвүн, чини толһад юн орсмб? Иим сурвр өгэд чи кенэ болвчн толһаһинь төөнрүлхч – гиж залу келв.

– Та нанд бичэ өөлтн – гиж келэд, Павл залу тал жөөлн хэлэцэр хэлэв.

– Эндр Деед Эзн Исусиг килнцм тэвж өгтн гihэд сурхлам, тэвж өгв. Намаг ода ямаран байрта бээхинь медсн болхлатн! Нэ, мезд байрта харһий.

Лишк өвгн көвүнэ ардас уданд хэлэхэд, ухаһан туңһав:

– Юн гинэ? Исус Бийнь энүнэ килнц тэвж өгв гинү? Ямаран килнц энүнд бээсмб? Эн юуһарн болвчн сэн көвүн мөн? Мини килнц чигн лавта тэвгдсн угаһинь медсн болхнь? Бурхиг му келэд кесг дэжж килнц келэв.

Килнцнь лавта тэвгдсн угаһинь кен медхмб? Бичкнэсн авн килнцэн тэвүлхин төлө чонжд однавидн. „Гелнд күүнэ килнц тэвх йосн бээнү“ – гиж эн көвүн сурна.

– Би Бурхна күн болад тана килнц тэвжэнэв – гиж гелң келнэ. Тиим йосн бээһэд эс тиигжэхий? Кезэнэс авн тиигж бээһэ юмн. Эн көвүнэ келсн үгд юуһинь оньган өгэд бээхв – гиж санв.

Лишк чонж тал темцв. Тенд эмтн бас тиим керг кехэр ирж. Тедн чигн амрсн юм меддмн биш.

Бичкн Павл гелңгин герт ирэд, садын үүдн секэтэ бээсинь үзэд орв. Тиигж орсн өөрхн болж медгдв. Көвүн шулуһар кергэн күцэхэр седсмн.

Сад дотр гелң бийнь хаалһар йовж юм һээхжэсмн. Гелң дундын наста, үснднь буурл орж

йовсн күн бээсмн. Аавиннь заксн закврар, көвүн өөрдж одад гелңгин харинь үмсв.

– Э-э, чамаг бөөлжрһ авч ирх гиж аавчн келлэ. Өцклдүр цуглуулад белдвчи? – гийһэд гелң өкэрлэд сурв.

– Уга, энти шинэр цуглуулсн, эндр өрүн өрлэ босад цуглуулав.

– Сэн күн болх зөвтэч. Кех кергэн шунж кедг бээдлтэч. Нэ, цааран хот кедг хорад авч одад, тенд хот у. Ноханан энд үлдэчк, эс гиж мини мисиг көөһэд уга кех.

Эндр көвүнд байрта өдр болв. Негдвэр болхла – бөөлжрһ икэр түүв, хойрдвар – гелң седклэрн тосв. Күүкд улс болхла сэн шимтэ хотар тооһад, гесинь цадхав. Үлдсн хотас бийлэнь чигн өгэд тэвв, олсн көлсинь чигн элэдэр өгв.

– Салькн, арһулджа! Хэрж ирэд чамд чигн хот өгнэв, чамд чигн күртх хот бээнэ – гиж көвүн ноханан тогтуулв. Савинь үнршлж йовсн ноха көвүг дэки гелңлэ харһад күүндснд дурта болсн уга.

– Нэ, яһвч, хот уувчи? – гиж гелң көвүг тосв.

– Э-э, би дегд икэр танд ханжанав – гиж көвүн ханлтан өргв.

– Мөңгинь күцц өгви, кедү мөңг өгцхэв? Дегд икэр өгсн болвза? – гийһэд гелң инэв.

Көвүн эәһэд гелң тал хэлэв. Үнэр тийгжэдг болхий? Чирәһинь хэлэхнь ю санжахнь медгдхш.

– Би меджэхшв – гийһэд эрэ ду һарч келв. – Аавм кедү мөңг сурхинь келж өглэ. Теңгрин ки чигн авч ирлэв.

– Энчн тегэд аавинчн мөңгн болжахмби?

– Уга, энтн мини мөңгн. Аав нанд хувц хулдж өгхэр бээнэ. Бас чигн көдлэд цуглуулсн болхла, шин киилг авч болхм билэ. Энүнэ төлэ дала мөңгн кергтэ.

– Медгджэнэ. Цугинь хулдж авхин төлэ эн мөңг ав – гиньэд цаһан мөңг өгв. Деернь немэд авх юман ав. Өдр болһн маднд бөөлжрһ авч ирдгдчн чамаг сенр юмар тоонав – гиньэд моднас хойр шимтэ кедм таслад өгв.

Негинь аавдан авч одх ухан көвүнэ толһад тер дарунь орв. Гелнд ханлтан өргэд, һарад йовв. Генткн көвүн гелң тал эргэд зогсв.

– Көвүн минь, яһвч, юман мартвчи, юн кергтэ болв? – гиньэд көвүнэ ардас жөөлн хэлэцэр хэлэжэсн гелң сурв.

– Уга, би танас нег юм сурхар седлэв. Таниг гелң гиж би меднэв. Эмтн килнцэн тэвүлхин төлэ танд ирнэ. Танд килнц тэвх йосн лавта бээнү?

Гелң алң болад көвүнэс сурв:

– Чи килнцэн тэвүлхэр седжэхмчи?

– Уга би биш. Би эврәннь зүркэн секэд, Исуст келэд, килнцэсн сулдж одлав. Би талдан эмтнэ төлэ суржанав. Тер эмтн Исусас буруһан сурж, килнцэсн гетлхэн медэд уга. Та теднэ килнцинь тэвж чадхвт? Танд тиим йосн бээнү? „Энтн Мини хээртэ Көвүн, Энүг соңстн“ – гиж Бурхн тана тускар келви?

Гелң көвүнэ толһаһинь илэд, алң болад көвүн тал ширтж хэлэв. Эн гелң цаһан седклтэ төлэдэн

эгл улсин нээж болж бээсмн. Бичкдүдт ик дурта:
„Бичкдүд – келн-эмтнэ хөөтк жирһл“ – гидг бээж.

„Эн угатя көвүн у седклтэ болн Эрүн Сэкустэ“ – гиж гелң Павлын тускар санв.

– Көвүн минь, хээртэ Бурхн нанд тиим юм келсн уга. Ианцхн Исус Христос Бурхна Көвүн. Терүнэ үгинь бидн соңсх зөвтэвидн. Би күүнэ килнц тэвх йосн угав. Зуг, Бурхна үг соңсх зөвтэһинь эмтнд зааж өгэд, Бурхна зааврар яһж бээхинь келх йостав. Тиигхлэ Бурхн теднэ килнцинь тэвж өгх.

– Тиим болхла эгл улст гелң цугинь залдг Бурхн биш болжану?

– Ю келжэхмч? Тиим юмн бээдвн? Бурхна ормд күн сууж чадхмб? Кен чамд тиим ухан уга үг келв?

– Лишк өвгн келв. Тана килнцитн хээртэ Бурхн тэвж өгх гиж санжанав. Та йир цаһан саната күнт: намаг асртха гиж заквт, киилг хулдж авх мөңг өгвт. Та йосндан Деед Эзн Исусин үгинь күцэнэт.

– Нэ, би йовнав – гнһэд гелң адһв. Эргэд дэкад нег көвүн тал хэлэв. Павл нохатаһан уул тал йовж одв.

„Та йосндан Деед Эзн Исусин үг соңсдг күн бээжт“ – гиж келсн көвүнэ үг гелңгин уханас һарсн уга. Гелңгин хувцан өмсэд, кергэн күцэжәһэд, дотран иигж санв:

„Тер көвүнэ келсиг би бичкнэсн хээдг билэв. Эрүн керг күцэнэв, зуг Танд, Бурхна Көвүн, седклэн тэвж соңсврта болдгов. Мини бийимм килнц тэвгдэд

уга. Эндр ирсн улсин чигн килнцнь тэвгдшго. Болв чонжд церглжэх төлэдэн би кергэн кех зөвтэв. Акад юмн, эмд Бурхна туск иткл тер көвүн альдас авсн болхв?“

Тиим уха ухалад зогссн гелңгин харлань, Бурхна бичг харһв. Секж хэлэхэд, иим үгмүд умшв: „Терүнд Исус гидг нер өгхч, юңгад гихлэ Тер цуг оln эмтиг килнцэснь гетлгх“. Эн үгмүд умшсн гелң, икэр өврэд ормдан зогсв. Мөргүлин эмтн бийинь күлэжэсинь мартчкн гив.

„Килнцэс сулдхин туск санл оньдин мини ухаг эзлнэ. Килнцэс аврлһиг Исус белдв. Зуг би терүнд яһж күрхмб?“

Үүмжэсн гелң хуучна авьясар кергэн кежэтл, бичкн Павл урдк кевэрн хадын көндэ дотран эрүн дегтрэн умшад суув. Цаг яһж давснь медгдсн уга. Уулмуд деер хар үүлн хурв. Теңгрин нег захднь үүлн хурад, онтрһу ду һарад, һал цэклвчн, нариг халхлсн уга. Көвүнэ суусн хадын көндэ дотр нарна толян тусад, көвүн удан цагт дегтр умшад суув.

Нег күн дорагшан хэлэхэд, уул давшад йовж. Эннь – Мартына Лесң. Хурас бултх орм хээһэд, залу энд-тендэн хэлэж йовсн бийнь эргндк йиртмжин бээдлиг оньгтан авчаш. Чирэһинь бүрксн үүлн теңгрин үүлнэс хар бээж.

Кесг жил хооран теңгр бас хар үүлэр бүркэтэ, икэр хур оржасн цаг бээсмн. Тиигхд залу му йовдл һарһад, ода күртл терүгэн сэн йовдлар цеврдкж чадл уга бээж. Энүнэ туск тодлвр ода күртл залуг амрадмн биш. Онтрһун дун чикнднь хоңхин дун

болж урднь болсн йовдлыг сергэсмн. Хамгин ик дурн оршагдв гиж залу сансмн. Эклэд чаң-чаңһар дусад, хур күчтэ кевэр асхрж орхан медүлв. Лесң хурас шулуһар бултх орм хэлэв. Бийэн хармнж биш, өмсж йовх кееһэ хувцан, үрж одх гийһэд, тийгв. Генткн Лесң хурас бултж болх дүңгэ хадын көндэ үзв. Өөрдэд ирхлэ, үүднэ бээдлтэ заг үзгдв. Шаһаж хэлэхэд, иим седкл авлм дүңгэ юм үзв: бичкн Павл ноһаһан теврэд, бээсн оньган өгэд, дегтр умшад, ноһан деер кевтсмн.

Көвүнд Лесң дурта болдмн биш, юңгад гихлэ, көвүнэ бээдл зүркинь шарклулдмн. Лесң өмннь бас көвүтэ бээсмн, зуг килнц һарһад, көвүһэн геечксмн. Ода яһад ууляд бээвчн көвүнь эргж иршго. Хадын чолу түшэд залу көвүн тал хэлэв:

„Мини көвүн чигн энүнэ дүңгэ наста бээх билэ“ – гийһэд һашурджж толһаһан зээльв. Бичкн көвүнд санань зовад, өкэрлэд теврх дурн күрв.

Тер зуур һал цэклэд, оһтрһун дун һарв, ноһа чочад серв. Ноһа эзэн үнршлэд, сүүлэн шарвадад, эзн талан гүүв.

– Лесң ах, мөндвт! Та яһж нааран ирвт? – гийһэд көвүн байрлад, өсрж босв.

Оһтрһун дун һарчасн цагла күн кенд болвчн байрлна. Павл залуһас эмэдгэн чигн мартчкв.

– Би нааран хурас бултхар ирүв, тадн энүнд ю кежэхмт? – гиж залу сурв.

– Би танд ода келж өгнэв, нааран өөрдэд суутн, энд хур дусхш, эн мини ормд суутн.

– Энчн йосн герлэ эдл бээжлм? Зуг чи энүнд ю кежэхмч?. Аавчн чамаг бөөлжрһ болн теңгрин ки цуглулж йовна гинэд бээнэ.

– Тер көдлмшэн би кеһэд дуусчклав, түүнэс үлү күргэд өгчклэв.

– Эндр хот уулчи тегэд?

– Уулав. Гелңгин герт намаг нохатаһм гесн цадтлнь тоола. Салькн, тиим эсий? Ноха сүүлэн шарвадад хуцв.

– Нэ, тернь тер болтха. Терчн өрүнэһэ билэ, ода дөрвн час болж йовна, хэрлго энд ю кежэхмч?

– Эндр нарн өдр, аав намаг хээхн уга. Би нааран эн эрүн дегтр умшхар адһув. О-о, Хээрхн! Икэр һал цэклэд, оһтрһун дун һарчахинь үзит! Өмннь болхла би ээдг билэв. Зуг Деед Эзн Исус нанла бээнэ гисиг медэд, ода ээжэхшв. Салькн, арһулджа, энчн маднла Деед Эзн Бурхн күүнджэхлэ эдл болжана.

Лесң көвүн тал алңтрж хэлэв:

„Яһсн сэн көвүнв, би ода күртл оньгтан авлго бээлэв“ – гиж санв.

– Альков, ю умшжанач? Сэн Зэңг! Альдас аввч? Герт эн үзгджэсн уга билү?

– Би танд энүнэ тускар келж өгнэв. Зөв гижэнт?

– Нэ, кел.

Павл һазр деер сууж авад, туужан эклв: „нарна орн-нутг“ яһж хээсэн, эн хадын көндэ яһж олж авсан, энд эн эрүн дегтр олж авсан келж өгв. Эрүн дегтрт йосн нарна нутгин тускар умшад, хаалһинь олж авхин төлэ шундгин тускар келв.

Лесң дегтрин түрүн халхинь секэд, бичэтэ үгмүдинь уданд умшв.

– Эндр юуна тускар умшвч?

– Эндр би дала юм умшв. Исусиг яһж зоваһад, яһж алсна тускар би давтад умшв. Цааранднь Исусин эмдрснэ тускар бичэтэ болх гиж би санжанава. Маркин Сэн Зэңг гидг дегтриг эндр умшад дуусхар седжэнэв.

– Эн хар үүлн заагас нарн һархла би цааранднь умшж өгнэв. Невчкн юмн үлдж гиж Лесң келв.

Нарн үгинь соңссн кевтэ үүлн заагас һарад, герл өгв, хур ордган уурад уга билэ.

– О-о, икэр байрлжанава! Эндр бидн цааранднь юн болсинь медж авхвидн гиж би чамд келсн бээнэлм – гиж көвүн нохадан келв.

Лесң мусг гиж инәһэд:

– Нэ, ода нарн һарв, сууһад соңс. Хамдан умшхмн. Залу көвүн хойрин хоорнд бас соңсхар седсн бээдлтәһәр ноха кевтэд авчкв.

Хадын көндә дотрас һазаран хэләхлә, йир һәэхмжтә юмн үзгднә: дорнь – „нарна нутг“ налана, деернь – һал цәклнә, барун үзгт – нарн герлтнә, дорд үзгт – ик үүдн секгдсн әдләр долан өңгтә солң һарчана. Йиртмжиг невчк сергәсн хур зогсв. Нохан деерк хурин чиг нарнд гилс-далс гихәд зүсн-зүүл өңг һарна Лесң умшв:

„Нарн өдр өрүн өрлә һурвн күүкд күн Исусиг оршасн орм тал ирәд каңкнсн үнртә тос цокцднь түркхәр седв. Оршалһна орм хаасн ик күнд чолун

хажуднь бээж, Исусин цогцнь уга болж одж. Тенд бээсн Бурхна зарц иигж келж:

„Кирст хадгдсн Исус амдрж одла, удл уга тадн тал Галилейд ирх“. Лесң цааранднь умшсиг көвүн тодлж авв: амдрсн Деед Эзн Исус түрүлэд Магдалина Марийд үзгдж. Одад сурһульчнрт келж өг гиж – теднь күүкд күүнд иткж уга. Дәкәд хойр сурһульчд үзгдж, дарунь арви негн сурһульчтан ирэд, эс иткснднь шоодж. һазр эргәд йовад, цуг оln әмтнд Бийләннь учрсн үүлин туск Сән Зәңг келж өгтн гиһәд закж... цааранднь... цааранднь көвүнд дегд соньн болн өврмжтә юм залу умшв:

Исус теңгр тал һарад, Бурхна барун бийд сууж!

– А-а, ода би меджәнәв! Йосн нарна нутг тенд бәәнә, тер теңгрт бәәсн үүднә ард, эн мини олж авснь болхла – нег бичкн захнь. Тиим эсий? – гиһәд көвүн байрлв.

Лесң хәрү өгсн уга, зуг көвүнә келснь үнн болж медгдв. Бурхна номиг залу өмннь меддг бәәж. Школд, чонжд чигн Бурхна номиг сәәнәр меддг күн болж тоолгддмн. Исус альдаран одсинь меддг бәәсмн, зуг терүнә тускар ухалдмн биш. Христианмуд болж тоолгддг улсла әдл, Христосин тускар дала юм меддг болв чигн, төртән авч ухаһан туңһадмн биш.

– Эн дегтриг шулуһар умшсн болхнь! Зуг даранднь оньгтаһар умш гисн учрар удан умшжанав. Хойрдвар болхла, яһад нег чигн үг үлдәл уга умшдгм эн: нарна нутг ордг хаалһин тускар альднь бичәтәһинь олхар седнәв.

– Би хаалһв, Би үнн болн жирһлв – гиж бичэтэг Лесң тодлж келв.

– Би бас тиигж умшлав. Зуг тернь юн болжахмб? Тернь яһж учрхмб? Эс гиж Бийнь ирэд көтлэд авч одхар седжэхмб?

– Тиим чигн болх, зуг ода умшсарн тоолхнь Исус маднас дегд хол бээнэлм? Теңгр деер бээнэлм? Тернь яһж учрхн болхв?

Невчкн зуур көвүн теңгр тал хэлэв. Долан зүсн өнгтэ солң сээхн үүдн мет теңгрт бээнэ. Эн үүдн дегд хол, теңгрт өөдлж одсн Исус дегд холдж одсн болж медгдв.

Генткн көвүн нүдэрн шилвкэд хээкрв:

– Уга, уга, тертн хажһр. Исус һанцхн теңгр деер бээхш. Исус сурһульчнртан иигж келлэ: „Орчлңгин чилгч күртл Би оньдин таднла өдр болһн бээхүв.“ Исус теңгр деер бээвчн, энд һазр деер бас күн болһнла бээнэ. Ода чигн энүнд маднла бээнэ!

– Маднла гинү, альд бээхмб? – гихэд залу маһдлж сурв.

– Ах, та тиигж бичэ келтн, тертн Деед Эзнд таасгдл уга чигн бээх. Иткл уга бээснднь эврәннь сурһульчнран шоодсинь умшсн бээнэлмт. Деед Эзн келв – келснь цугнь үнн – гиж иткх кергтэ.

„Будн мини ард, будн мини өмн“ – гиж келэд үзгддг уга болж оддгин тускар би туульд умшлав. Терүнэс үлү өвэрц юм һарһж йовсн Исуст, тернь юмн биш. Би Исуст дегд икэр иткжэнэв!

Теңгр деер оһтрһун дун: „Тиигтхэ“ – гиж хэрү өгсн болв.

– Нэ, тиигхлэ би чамд цааранднь умшж өгнэв, цааранднь юн болсинь шулуһар медж авхч.

– Ах, умштн, би таниг эржэнэв. Та эвр сээнэр умшнат, нанд цугнь медгднэ.

Тедн бас чигн хойр-хурвн частан умшад сууцхав. Лесң дегтрэн хааһад хэлэхлэ, хур ордган уурч. Залуһин умшж өгсн Бурхна үгмүд көвүнэ седклинь авлв, көвүнэ зүркнь байрар дүүрэд, байрин нульмсн асхрв. Эрүн бичгт бээсн келврмүд болн үлгүрмүд дегд сурһмжта, дегд сонһн бээсинь көвүн медв:

Лукан Сэн Зэңгд кирслэч Йохан яһж төрснэ, Исус яһж төрснэ, Бурхна элчнр хөөчнрт ирснэ болн хөөчнр Исусиг олж авсна тускар бээж. Арвн хойрта Исус Йерусалим орсна тускар соңсчкад, көвүн икэр алң болв.

– Исус нанла эдл бичкн бээж гиж би сансн угав. Бичкндэн Исус эвр соңсврта бээж гижэнэ. Цугтан Исуст дурта бээсн болх.

Эн бичкн көвүн байрлад, умшсн юмнд икэр өврэд бээсинь Лесң үзэд, бийиннь чигн зүркнь невчк бүлэдв. Залу өмннь эрүн дегтр умшж йовсн бийнь, ода шинэс цугинь медж авв.

– Эн дегтриг энд үлдэчктн гиж кен келсмб? Авч хэрэд гертэн бичк-бичнкэр умшх билэвидн. Аав чигн соңсх билэ. Нарн өдр нааран ирэд чигн умшж болхмн – гиж залу келв.

Эннь көвүнд дегд икэр таасгдв:

– Би энүг авч хэрхтэн ээдг билэв, Исус буру эс гисн хөөн, би зөвт багтжанав – гиж көвүн келв.

Герүрн тедн ик ора ирцхэв. Көвүн Лесңгтэ хамдан ирснд өвгн үг келсн уга. Павл хотан ууһад, авч ирсн мөңгөн аавдан өгэд, авч ирсн кедмөрн ааван байрлулад, орад унтж одв.

Зүүдндэн Павл сээхн чигн көвү үзв. „Наар, би чамаг нарна нутг тал авч однав“ – гиж тер көвүн келв. Павл көвүг дахад өндр уул давшв. Тенд һурвн кирс бээж. Негнднь тер көвүн хадгдсинь үзв. Тернь Исус бээж. Павл ик чаңһар хээкрэд уульв. Лесң өсрж босад көвүг серүлв:

– Юн болв, яһад уульжанаң?

– Ах минь, Терүнд дегд өвдквртэ болсн болх, Терүнэ зовлңгиг би медж чадшгов. Залу цааранднь сурж ээрсн уга. Зүүд зүүдлжэнэ – гиж санв.

– О-о, Хээрхн Исус, цаһан седклтэ Исус! Яһсн кевэр тедн Таниг зовасмб? Теңгрин Эцктн Таниг яһад эс сулдхсн болхв? Эцктн Танд дегд икэр дурта билэлэм! – гийһэд көвүн арһул келжэсинь Лесң соңсж. Көвүг унтсна хөөн Лесң кесгтэн унтж чадлго бээв: „Яһад Христос зовсн болхв? Юуни төлэ Тер үксн болхв? Яһад Бурхн тиим юмнд зөв өгсн болхв? Лесң түрүн халхд бичэтэ үгмүд тодлв: эн дегтриг оныган өгэд даран-даранднь умшхлачн, эн чамд нарна нутг ордг хаалһ зааж өгх. Эн эрүн дегтр нанд чигн эс медгджэх, седклм зоважах юмнд хэрү өгхн болхви?

Тер өдрэс авн Юрган Павлын герт эн эрүн дегтриг өдр болһн умшдг болцхав. Үдин хөөн невчк амрад кевтдгин ормд эдн эрүн дегтр умшдг болв.

„Лесң гелңлэ эдл ном умшжана“ – гиж өвгн санв. Көвүнэ олж авсн дегтрин тускар Лишкд келж өгв. Түрүн халхт бичэтэ үгмүдин тускар чигн келв. Лишк түрүлэд соньн юм соңсхин төлэ иржэв. Хөөннь Лишк өдр дутал уга ирдг болв. Түрүлэд хойр өвгн соңсн бээж тэмкэн татад суудмн. Хөөннь Бурхна бичгэс соңссн үгмүд зүркдтнь орад, тэмк татхла килнц болх гиж тедн санцхав. Тегэд хойр өвгн тэмк татлго, толһа нүцкн Бурхна ном соңсад суудг болв. Бурхна номиг тедн баһасн авн ов-товар соңсдг бээсмн. Зуг ода даран-даранднь умшжасн Бурхна номиг тедн оныгтаһар соңсад, шинэс дала юм медж авв. Эн дегтриг талдан күн теднд белглсн болхла, тиигж оныган өгхн уга билэ. Зуг эн бичкн көвүн ик өврмжтэ кевэр олж авад, үг болһнднь эрүн седклэри иткжэсинь үзэд, хойр өвгн чигн итклтэһэр соңсв. Эдн хойр энүнэ тускар көдлж йовад чигн күүнддг болв.

– Тана көвүн намас одахн иигж сурв: „Гелңд күүнэ килнц тэвх йосн бээнү?“ Ода күртл тер сурвр мини уханас һарч өгхш. Мини өмннь ухалжасн хажһр гиж би санжанава. Гелң маднд Бурхн болж чадшго. Гелң күүнэ килнц тэвнэ гисн юнв? Мини килнц Бурхн тэвэд уга гиж би санжанава.

Юрган Павл буурл үстэ толһаһан гекэд келв:

– Тер эрүн бичгиг умшад бээтл цугнь медгдэд чигн бээх.

– Тер көл-һарнь тэкрсн күүнэ килнцинь Исус

тэвв гиж Лесц умшхлань, би тер күүнд үлү үзүв. Би килнцэн тэвүлхин төлө цуг орчлң эргэд, Исусиг хээһэд йовх билэв.

Нег дэжж Павл аавасн иигж сурв:

– Аав, мини унтдг булң мини герлэ эдл эсий? Эврәннь булңдан би эзн эсий?

– Тиим боллго, терчн нохата хойрадтн йосн бээшң болхгов – гихэд аавнь инэв.

– Ханжанав – гихэд көвүн тагчг болв.

Асхнднь бөдүн улс көдлмшэсн ирэд, иим юм үзцхэв: көвүнэ кевтдг булңнь цевр, кемтрхэ буһшд сээхн цецгүд каңкнсн үнрэрн гериг дүүргж, үүднэ өөркиг жөөлкн ноһаһар делгж.

– Көвүн, чи гиичнр күлэжәнчи? – гиж Лесц сурв.

– Э-э, Исус ирэд маднла үлдх, би Терүг зүркндэн орулж авлав.

Залус мусг гихэд, нег-негн талан хэлэлдв. Көвүнэ булңнь цеврэрн йилһржэхинь үзэд, тедн бас хувц-хунран ахулв, гер дотркиг цугинь хамчк гихэд өвгн көвүнд закв.

Деед Эзн теднлэ бээнэ гиж көвүн йосндан иткв. Альд йоввчн Исус хамднь йовсн болж медгдв. Кеер теңгрин ки цуглулхар һарч йовад чигн келдг болв: – Деед Эзн Исус, нанла хамдан йовхнтн, Таниг угаһар би йовж чадшгов.

Лесңгин зовлң

Цөөкн өдр давсна хөөн, дэкн нарн өдр ирв.
Лесң хэрэд ирхэр седв. Ирэд бас невчкн зуур
көдлх болсмн.

– Би энд үлдэд бээх билэв, энүнд дегд сэн – гиж.

– Көвүн минь, Бурхна ном бидн умшснас авн
тиим гиж би санжанав. Танад күцц Бурхна номин
дегтр бээнэ гиж келжэлчи? Авад ирхнчн. Маднд
умшж өгх билэч.

– Авад ирнэв, манахн терүгэр төр авхш.

– Танад сурхульта күн угай?

– Мини эк эрэ үзгүд меднэ.

– Гергн угайч? – гинэд өвгн кесгэс нааран
сурхар седжэсэн сурв.

– Гергн угайч? – гиж өвгн давтад сурв, юңгад
гихлэ залу хэрү өгсн уга.

– Бээнэ – гисн дууһарнь дүңгнхнь, терүнэ
седклин хамгин өвдкүртэ юмн сергэгдснь медгдв.

Эн хойр кеер ө-модн дотр ноһан деер кевтсмн.
Лесң һарарн өргэн түшэд өндэв.

– Гергнчн умшж чадхший? Тадн маднла эдл
биш – сурхульталмт.

– Умшж чаддг билэ – гиж залу һашутаһар келв.

Ө-модн дотр тагчг болж одв. Йиртмжин бийнь
залуһин зовлңгинь медэд, санань зовсн болж медгдв.

– Умшж чаддг билэ гинчи? Яһв тегэд, мартчкви?

– Мартчкв, тертн цугинь мартчкв! Зуг нанас
энүнэ тускар дэж бичэ юм суртн. Энтн нанд дегд
һашута юмн.

Өвгн медэд санань зовв. Эн баахн залуг өвгн көвүнлэхэн эдл тоолад дурлсмн. Эдн хамдан сар даву бээв, зуг эн күн ик зовлңта бээсинь ода шиңкэн өвгн медв.

– Көвүн минь, дотран бээсн зовлңган күүнд илднь келхлэ, зэрмдэн сэн болдмн. Чини зовлң чигн нанд келэд уудьвран һарһхлачн гиигрх гиж би санжанав.

– Ах, мини зовлң төрүц гиигрхн уга. Давж одсн юмиг хэрү эргүлж болшго – гиһэд, залу тагчгрв.

– Одак көвүн яһж одсн болхв? – гиһэд өвгн талдан юмнд күүнджэсн үгэн хүврүлв.

– Көвүг суржант? – гиж чочад Лесң толһаһан өндэв. Одахн „нарна нутг“ орж йовсинь би үзлэв. Һартан Бурхна дегтр бөрж йовла, нохань хажуднь.

– Эн көвүн Бурхна номас ондан юм медхэр седжэхш. Акад юмнв, бичкн бийнь медэд авчана.

– Эн көвүнтн Исусин үлгүр тэвж келсн бичкн үрнлэ эдл. Энтн Бурхна бичгин үг болһнднь иткнэ.

– Бидн иткжэхш гиж санжанчи?

– Уга – залу толһаһан зээльв. Бидн йосндан иткдг бээсн болхла, мана бээдл-жирһл төрүц ондан болх билэ. Та юн гиж санжанат, мана килнц тэвгдсн болхий?

– Би тиим юмичн сээнэр медхшв – гиһэд өвгн хуухан маажв. Деед Эзн Бурхн – эрүн цевр. Би болхла килнцтэ күмбв. Ямаран килнцтэхэн би эн эрүн дегтрэс медж авчанав. Дэкэд эн көвүнэ бээдл-жирһл чигн сольгдв. Бурхна бичгт дегд икэр иткжэхинь би үзжэнэв.

– Э-э, тийм. Бурхна үгд иткэд, килнцэсн тэвгдв.

– Чини килнц тэвгдвү?

– Нанд болхла килнцэсн гетллһн уга. Мини килнц ик күнд уул мет намаг даржана, чеежм шахгджана. Танахнд бээхлэрн би невчк мартсн болнав. Болв гертэн хэрэд, харһсн килнцэн үзхлэрн нанд Иовла эдл: „Мини төрсн өдр һө болтха!“ – гийһэд хээкрх дурн күрнэ.

– Ю-у көөрк, көвүн минь, ямаран му үүл харһсмч? Чи эвр сэн күн бээнмч. Чамас даву сэн кү би үзэд угав. Яһсндан тийгж зовжахмч? – гийһэд өвгн залуд санань зовад, хараснь бэрв.

– Ю кев гижэнт? – гийһэд залу өсрж босв. – Ю кев гижэнт? Би эврэннь гергэн ухаһан геехднь күргүв!

– Ю-у, ээжэнэв, ю келжэхмч? Ю харһсмч? Гергндэн дурта биш бээсмчи? Гергэн му келэд керлдг бээсмчи? Зөрм залус тийгнэ.

– Уга. Би гергндэн дегд икэр дурта билэв. Би гергэн дегд икэр энкрлдг билэв. һазр деерк алтнас гергм үнтэ билэ. Альхн деерэн бэрхэр седдг билэв.

– Тийгхлэ яһад гемтв, ю кечквч?

– Мини гергиг күн булаһад авад йовж одх гиж сандг билэв. Гергм нанд үнн седклэн тэвсн күн бээсинь би ода ирж меджэнэв. Тийгхд болхла би иткжэсн уга билэв. Ямаран болвчн залу күүнлэ күүндхлэнь, би тесж чаддго билэв. Ах минь, та меджэнт? Би гемтэ күүнлэ эдл билэв. Тер гем намаг дегд икэр авлв. Хажуһаснь эмтн чигн дөгэлһв. Тийгхд Деед Эзн Исусиг меддг бээсн

болхла, дөң сурад зальврх билэв. Ода эн эрүн дегтр умшад бээж, би невчкн юм меджэнэв. Тиигхд болхла төрүц юм эс меддг төлэдэн, мини эк медлгчд оддг билэ, би болхла эрк уудг болув. Лесн чаңһар шуукрад, тагчг болв.

– Көвүн минь, цааранднь кел, тиигхлэчн зовлңчн невчк баһрх – гиж өвгн урмд өгв.

– Бурхн маднд үр өгснэ хөөн би невчкн зуур тогтнуб. Цааранднь улм му болв. Та намаг һэргтэд тоолхт. Үрндэн икэр оньган өгчэнэ, намаг мартжана гисн һэргтэ ухан орв. Күүнэ үрдүд өнгрсинь соңсхларн би му уха ухалад, эн үрн хорж одсн болхла, гергм нанд оньган өгх билэ гиж сандг болув. Тиигхд дотрм дегд му болдг билэ. Күркржэх арслң зальгх юм хээжэх мет, эрлг кү үрэхэр седэд, энд-тендэн хээдгинь медвчн би зулж гүүдго билэв. Ут турштнь эрлг бийм эзлэд авв.

Кү эзлж авсн шулмсиг Деед Эзн көөж һарһсин тускар одахн таднд умшхларн, би чигн эрлгт эзлгдэд, тиим юм һарһжв – гиж санлав. Лавта юн болсинь би танд ода келж чадшгов.

Тиигхд долан хонг дарандан эрк уулав. Нег дэкж би согту хэрж ирлэв. Гергнэсн үг угаһар би үрэн авад, альдаран одсан чигн медхшв. Намаг ухан уга кевтсинь эмтн уул заагт олж авч. Көвүм хажуд уга бээж. Күүнэ герт хойр долан хонгтан ухан-сегэн угаһар кевтжв. Безг бэрэд кевтвч гиж хөөннь нанд эмтн келв. Ут турштан һурвн долан хонг болад хэрж ирхлэ, гергм нанас үрэн яһвч гиж сурв. Би хэрү өгч чадсн угав. Көвүһэн хоюрн яһж хээсэн келж үг

күршго. Төрүц олдсн уга. Мини эк гергн хойр намаг үрэн алчксн болх гиж чигн санв. Зуг намаг түүрмд суулчкх гийэд ээцхэв. Тегэд эмтн мана үрн гедрж одв гиж санв. Тийгхд гертэн уга бээсн төлэд намаг күн харлсн уга. Эмтн мадниг чик седклтэ улс гиж тоолдмн. Намаг уудгнь медвчн төртэн авдмн биш.

Дегд ик зовлцгас кэлтэ мини гергн ухаһан геедг болв. Тиим сээхн зүстэ, баһ наста күүкд күүт гемтәһинь үзхлэ зүркн шарклна. Зәрмдән эрүл күүнлэ эдл герән ахулад бээжәһэд, генткн альчуран боож авад, көвүһән хээхәр һарад йовна. Кесг дэжж эмтн санань зовад, көшәд-көкрсинь ик холас дахулж ирлэ. Эмтн нанд чигн санань зовна, зуг үнднь юн болсинь медхш.

Кесг дэжж сөөни өрэл серэд, үрнәннь хоосн ориг гергм ясжасинь үзхләрн, эврән одад түүрмд суухар седдг билэв. Зуг экм хөрэд зогсала: „Чамаг түүрмд суухла үрнчн олдшго, бидн болхла улм зовхвидн“ – гинэ.

– Нэ, би танд цугинь келж өгүв. Кенлэ сар үлү бээсэн ода медж аввт. Намаг көөж чаджанат.

– Ю келжәхмч? Тиим зовлцта күүт күн көөдвн? – гийэд өвгн нүднәннь нульмсан арчв. – Зуг үнэртән үрнлэ юн болсинь медхшийчи? Үнэртән көвүндән му юм һарһсн угайчи?

– Көвүм яһж одсинь би меджәхшв. Зуг эн эврәннь һарарн үрән эс алсан меднэв – гийэд Лесн маңнаһасн киитн көлс арчв.

– Ю-у, ээжәнэв! Яһад көвүһән авч һарсмч? Ю кехәр седсн болхвч?

– Би меджэхшв. Дегд согту билэв, уульхлань өдмг өгсән меднэв. Одачн көвүм нүдндм үзгднэ: бийнь көркэхн бичкн, нүднэснь һарсн нульмсн хагсад уга бийнь, өдмг өгхлэ нанд инэлэ. Толһам өвдэд кевтлэв. Цааранднь юн болсинь би меджэхшв. Кедү хээвчн эс олдхлань, зерлг аң шуучад идчксн болжана гиж санлав.

– Нэ, ода би йовнав, Лишк өвгн аашна. Тер намаг энүнд эс үзсн болхла сән болх билэ. Йосна өмн тагчг бээсн төлэдән, би күүнд чигн келдг угав.

Лесң адһж босад Лишкиг ирхин өмн йовж одв. Өвгн нүдән аняд кевтв. Өөрдэд ирсн Лишк өвгиг унтжана гиж санв. Зуг өвгн унтсн уга, күүнлэ күүндх дурнь күрлгө кевтв. Лесңгин келсн үг уханаснь һарсн уга. Өвгн залуд икәр санань зовв. Тиим баһ настадан яһад зовлңта бээдл һардгинь ода ирж медв. Седклин сарул бийдән альдас авх билэ тер. Иим юмн болад гертэсн хәрж ирхләрн гейүртэ бээжлм?. Эн эрк гидг юмн әмтнд кедү зовлң өгчәнэ. Көөрк, көөрк, баһ насндан иим зовлң үзнэ гидгнь күчр. Көвүһән дэкж олж чадшго, гергнь чигн эдгшго бээдлтэ.

– Ах, та нөөртән му зүүд зүүдлсн бээдлтэт, дегд икәр шуукрад бээввт – гиж Лишк келв.

– Э-э, тиим, намаг серүлснчн сән болв.

– Та энд һанцаран бээдмт? Лесң яһла, көвүнтн яһла?

– Лесң билэ, көвүн болхла нохатаһан „нарна нутган“ орж одла.

– Та көвүнд бичэ өөлтн, тертн бийнь нарна толянла әдл болжана. – Өцклдүр селәнэс ааштлнь,

би күцэд хажуднь йовлав. Көвүн байрта ду дуулад йовж йовла. Генткн нег цецгэн өөр зогсад, өкөһэд хэлэв.

– Ю хээж йовхмч? – гиж би сурв.

– Цецгэн өөр мөр бээдг болхв гihэд хэлэж йовнав.

– Кенэ мөр хээж йовхмч? – гihэд сурхлам,

– Деед Эзнэ – гив. – Деед Эзн Аврач ода күртл назр деерәһәр йовна болһжанч? Деед Эзн теңгр деер һарад, Бурхн Эцкин барун бийднь сууна – гиж бидн умшсн бээнәлм?

– Ах, та Деед Эзнэ: „Ода би таднла хамдан орчлнгин чилгч күртл бээхүв“ – гисн үгинь мартчквт? Деед Эзн нанла йовхиг лавта меднэв. Тертн мини өмн йовна. Хөөдән хэрүлхләрн, Би хөөдиннь өмн йовнав“ – гиж келсиг бидн умшсн бээнәлм. Деед Эзн-мини цаһан саната Хөөч. Би болхла, нег бичкн хурһнв. Одачн мини өмн йовна. Эн цецгүд һээхж хэләсн болхв – гиж би санув. Деед Эзн цецгүдт дурталм!

– Цецгүдт дуртаһинь альдас меддвч?

– Эн цецгүдин сээхниг хамгин байн болн цецн Соломон хаана хувцнас даву тоолдгинь бидн умшсн бээнәлм. Цецгүдәс үлгүр автн гиж келсн бээнәлм – гиж көвүн нанд келв.

– Ах, тана көвүнтн эвр цецн. Эгл мод чавчач болхас дегд ухата.

– Э-э, тииминь меднэв, зуг би яахв? Юуһарн болвчн хувалцнав, чадсарн дөң болнав. Эврәннь чидләсн үлүһәр би чадшгов.

– Тиим болжана. Көөрк, тиим цецн ухата көвүн үрж одхла – дегд һундлта болх. Ода энд бээсн болхла маднд медсэн келж өгх билэ. Ода альд, кенлэ күүнджэдг болхв тер. Бурхна тускар медж авсн юмарн кенлэ болвчн хувалцхар седнэ.

Эс күлэжэсн харлһн

Павл „нарна нутг“ орж одв гиж Лесцгин келсн унн бээж. Зуг ода көвүн хадын көндэ дотр биш, уулын ташуд цецгүд һээхэд йовж. Тиим дала цецгүдэс Павл негнь чигн көндэл уга, теднлэ күүндэд, тедн деер нисж йовсн эрвэкэслэ чигн күүндв. Дэкэд һол тал одад, көлөн уһав. Дунай уснас ээдгтэн, ноһан деерэгэр гүүһэд наадв.

– Салькн, цецгүд юнгад ишкжэхмч? Чамаг ишктхэ гиж тедн цецгэрлү? Шовудыг яһад ээлһэд бээнэч? Чамас үктлэн ээжэхинь үзжэхшийч? Хөөннь чамаг бийлэхэн авхн угав.

– Шовун, чи бичэ э, энчн чамаг көндэхн уга! – гийһэд үктлэн ээжэх бичкн шовуг төвкнүлв. Дунай хар саната биш, зуг невчк дөглжэнэ. Энчн килнцин тускар меджэхшлм, энчн ноһалм. Шовун келсн үгинь медсн кевтэ байртаһар бүчрэс бүчр күрт һэрэдв.

– Нэ, ода таднла күүндсн болх. Би ода эн дегтрэн умшнав.

Нег чигн хаана көвүн иим сээхн бээрнд амрсн

уга болх. Павлын кевтсн һазрнь сээхн жөөлкн замгар бүркэтэ. Төгэлднь – цецгэржэх бут урһжана. Теднэ цаһан, оошг өңгтэ цецгүд, көвүн үнршлтхэ гисн кевтэ, толһа деернь унжв. Альдаран хэлэвчн зүсн-зүүл өңгтэ цецгүд. Эрэ үлэсн салыкнд тедн, көвүнд ацан болшгоһар, арһулхн толһаһан нээхлэд зогсна. Көвүн Бурхна бичг умштха гисн кевтөһөр цуг эргндк тагчрсн болв.

Эндр көвүн тесж чадлго дегтрин сүл халхд юн бичэтэ бээхинь хэлэв. Бийнь бийэсн буруһан сурсн кевтэ:

– Бидн гертэн аав ах хойрлаһан наадкинь умшхвидн. Ода би сүүлднь юн болсинь медхэр седжэнэв, дегд икэр соньмсжана. Тегэд Павл умшв: „Бурхна болн Хурһна ширэһэс урсж йовх шил мет цегэн эмн-жирһлин усна һолыг Бурхна элч нанд үзүлв. Эн һол балһсна уульнцын тал дундаһур урсдг бээж, һолын эрг деер эмн-жирһлин модд урһж. Тедн жилин эргд сар болһн урһц өгдг бээсмн. Бурхнд таасгддго күн чигн, юмн чигн балһснд бээшго. Энд Бурхна болн Хурһна ширэ бээх, Бурхна зарцнр Терүнд церглх. Тедн Бурхна чирэ үзх, Бурхна нерн теднэ мацнад бичэтэ болх“.

– Яһсн сээхн юмн бээсмб! Йосн нарна нутг гидг тер! Тенд алдр цевр цегэн уста һол Бурхна болн Хурһна ширэһэс эклцэн авчана гижэнэ!

– Теңгрт ширэ деер суудг Хурһн гисн кен болжахмб? – көвүн теңгр тал хэлэв. – Хурһн... Хурһн...

– Эн Бурхна Хурһн... кирслэч Йохан Деед Эзн Исусиг тиигж нерэдсн бээнэлм! – гиж көвүн өмннь умшсн юман тодлв. – Тиигхлэ ода теңгр деер чигн Хурһн гиж нерэддг болжана. Тенд модд мөңкинд темс өгдг чигн. Харалта юмн тенд уга болх гисн юн болжахмб? А-а, медгджэнэ! Тенд харал тэвдг, бузр үг келдг күн уга болх гиснь тер! – гихэд көвүн икэр ээв. Ю-у, ээжэнэв! Ода эмтнд цугтаднь келх кергтэ: бичэ му үг келтн, бичэ кү харатн гиж. Деед Эзнд эн һазр деер чигн керүл-цүүгэн, харал таасгддг уга болх. Теңгр тал түүнэс үлү тедниг тэвш угалм.

Энүнд хойрдад Хурһна ширэн тускар келгджэнэ. Хурһнд элчнр чигн бээнэ гижэнэ. Кемр намаг Деед Эзн Бийдэн элч кеж авнав гисн болхла, би дегд икэр байрлад церглх билэв. Генткн көвүн эврэннь аавдан зэрмдэн залхурад нөкд болхар седл уга бээсэн тодлв. Аавднь усн кергтэһинь медвчн, өрүн эрт босхдан залхурдг билэ, түлэ цуглулхин ормд нохатаһан гүүж наадмн. Рацка аав һарад йовжаһад, эн аавиннь үгинь соңсад, нөкд бол гисмн. Юңгад гихлэ Юрган Павл, Бурхн өршэтхэ гихэд көвүг авла. Эн өвгнэ нүднэ хэлэцэр бэ гиж Рацка заксмн.

– О-о, Деед Эзн Исус! Аавдан мууһар церглснд буруһим тэвж өгтн! Ода би сээнэр церглнэв. Йосн нарна орн-нутгт тусхлам, Деед Эзн намаг Бийдэн цергдгэр авх. Деед Эзн минь, Тана ширэд кезэ күрхн болхв? Көвүн дэкед дегтр тал хэлэв. Терүнд иигж бичэтэ бээж: „Деед Эзнэ

чирэһинь тедн үзх, Исусин нерн теднэ нүүртнь бичэтэ бээх“.

– Тиигхлэ би чигн Исусиг үзхв! – гihэд көвүн хээкрв. Мини чирэ деер бас нерэн бичхий?

– О-о! Энтн зөвэр ик ачта юмн! Би бичкэхн соңсвр уга көвүнлм?

Дегтрэн чигн чаңһар умшад, үгэн чигн чаңһар келжэсэн көвүн оньглго бээж. Умшжасн Бурхна бичгт тедү дүңгэ оньган өгхлэрн, Павл хажуднь юн болжасиг төртэн авсн уга. Талдан күн өөрдж ирэд, ноха хуцад бээсн бийнь оньгсн уга.

– Павл, чи бийэн юңгад соңсвр уга гиж тоолжахмч?

Көвүн толһаһан өндөж хэлэхэд, өсрж босв. Зүүдндэн эс үзх юм үзв: эн эжго һазрт, көвүнэ олж авсн „нарна нутгт“ гелц ирэд зогсж.

– Ю-у, ээжэнэв, та яһж нааран ирвт! – гиж көвүн алц болв.

Гелц жөөлн хэлэцэр хэлэхэд, инэв: – Эн уул һанцхн чини гиж санжахмч? Бидн серүн аһар киилхмн бишв? Маднд эврэннь герэсн холд һарч болшгови?

– Уга, би тиигж санжахшв – гиж көвүн эмэв – Иим холагшан яһж ирсмт гihэд суржанава. Дэкэд эндр нарн өдр бээнэлм. Тана ормд чонжд кен церглхмб?

– Иим догшн кү үзлт? Үд күртл би кергэн күцэчклэв. Ода болхла эмчнрин заксар цөөкн өдр энүнд серүн аһар киилх зөвтэв, юңгад гихлэ невчк бийм таасго бээнэв.

– Та ода энд бээнт? Кенэд?
– Ө-мод хэрүлдг күүнэд.
– Хол биш. Буруним тэвж өгтн. Зуг нег цөөкн сурвр бээнэ. Эн „нарна нутгиг“ альдас медж авт? – гийэд гелңгин өөр суув.

– „Нарна нут? Эн орм тийгж нерэдгдвиг?
– Меджэхшв – гийэд ичсн бээдлтәһәр көвүн келв. – Би тийгж нерэднэв. Яһад гихлэ энд теңгрт күрх үүдн бээнэ, үүднэ ард нарн суудго нутг.

– Энд теңгрин үүдн бээдв? – гийэд гелң уулмудын ора тал хэләһэд, цецгәржәх модд һээхв.

– Энд үнәртән Бурхна Нутгин булң гиж санж болхмн. Көвүн минь, чи яһж тийм уха ухалвч? – Нарна нутг бээнэ гиж өмннь соңсж йовлч?

– Буру эс гихлэтн. Би танд цугинь түрүн эклцәс авн келж өгнэв – гийэд көвүн байрлв.

Гелң жөөлн замг деер кевтәд, көвүнә келсиг оньгтаһар соңсв. Көвүн юм алдл уга цугинь келж өгв: туульд умшсн „нарна нутг“ хәәһэд нааран ирэд эрүн дегтр олж авсна тускар. Эн эрүн дегтриг чееждән шаһад, эңкрлж умшад, энүнәс йосн нарна нутгин тускар медж авсан. Ик асхрсн хур орсн цагла эврәннь нүдәрн долан зүсн-зүүл өңгтә теңгрин үүд үзсэн көвүн келж өгв. Гелңгин нүднәс уйрсн нульмсн һарсинь көвүн оньгсн уга. Ода чигн юуна тускар умшсан көвүн келж өгв. Деед Эзн Исусиг эврәннь элчәр автн гиж сурсан чигн келв.

– Көвүн минь, дегтрән нанд үзүлич. Энүгән энд үлдәжә. Би чигн умшад, чамла хамдан нарн

чигн, сар чигн хээгдш уга, Бурхна Хурһн мөңк герл болдг, нутг хээнэв.

Көвүн невчкн зуур ухалжаһад келв:

– Нэ, сэн. Лесң ах маңдуртан хэржэнэ, би эмтнд тиим түргнэр умшж чадшгов. Эврэн болхла энд чигн ирэд умшхв. Танла энд харһхла та нанд умшж өгхт эсий?

– Тиим боллго! Одачн умшхмн. Зуг түрүлэд тер хадын көндэ нанд үзүл.

Хоюрн босад йовцхав. Гелң көвүг эрэ күцж йовв. Удл уга тедн хадын көндэ тал күрч ирв.

– Наадн уга, яһсн сээхн һазрв! Чини келдгчн үнн, йосн герин бээдлтэ бээжм! Яһсн сээхн цецгүдэр кеерүлсмч! Чини гер ке-сээхн болтха гиһэд тиигвчи? Көвүнэ бээшң гиичд икэр таасгдснь медгдв.

– Деед Эзн Исуст таасгдтха гиһэд би тиигж кеерүлүв.

– Деед Эзн чамла хамдан бээнэ гиж чи йосндан иткжэнчи? – гисн гелңгин сурвр аав ах хойрин сурврас йилһрв. Көвүн хэрү өгхдэн түрсн уга.

– Э-э, би иткжэнэв. Одачн энд нанла бээнэ гиж би санжанав.

„Яһсн эрүн цевр сананв“ – гиж санад, ширэн өмн сууһад, толһаһан өкөһэд гелң зальврв. Павл э һарл уга, гелң зальвржана гиһэд тагчг суув. Генткн Павл цуглулсн бөөлжрһән тедүкнд бут заагт бултулсан тодлв. Терүг гелнд белглв гихлэ аав керлдхн уга гиж санв. Тегэд ааһин ормд ик хамтхас авч ирэд, һанцхн модн ухран уһаһад ширэ

деер тэвв. Дэкэд бултулсн бөөлжрһән авч ирэд, булгас бичкн буһшд цевр ус авч ирэд тэвв.

Дегтр умшжасн гелң толһаһан өндәһэд, өмннь бээсн хот үзэд сурв:

– Намаг тоожахмч?

– Э-э, та намаг кесг дэжж тоолат, ода та мини хотас амстн.

– Дегд икэр ханжанав, ас нааран эн ноһан ааһд кеһэд иднэв.

Павл дегд икэр байрлв. Гелң көвүнэ өгсн хотынь идэд-ууһад, эврәннь дорваһасн цаһан өдмг һарһад, көвүн ноха хойрт өгв.

– Би чамд невчк умшх боллав, нааран су, удл уга би йовхув. Маңһдуртан нааран ирхвч?

– Меджәхшв. Маңһдуртан би Лесң ахдан йовх хаалһднь һарһж нөкд болхв.

Тиигхлэ би чини дегтр авад йовнав, маңһдуртан авад ирнэв. Гелң умшв: Деед Эзн Исус теңгр тал өөдлснэ тускар, Деед Эзн дэкн ирх гиж Бурхна элчнр сурһульчнртнь келснэ тускар. Түрүлэд Деед Эзн Эрүн Сәкүсэн илгэх болсмн.

– Эрүн Сәкүсн гисн кемб? – гиһэд хамдан һарч йовад, Павл гелңгәс сурв.

– Эрүн Сәкүсн гисн – Деед Эзн Исус Христосин Сәкүсн. Бурхна күн болхар седсн күн Эрүн Сәкүста болх зөвтә. Эн эрүн бичгт бичэтә бээнә: Эрүн Сәкүсн уга күн – Бурхна күн биш.

– Та Эрүн Сәкүста болх зөвтәт, тиим эсий? Та Бурхна күн болнат.

Талын күн энүнә түскар сурсн болхла, гелң

хэрү өгч чадх билэ. Гелң болх зөвтэ кергинь цугинь келэ. Эм аврадг католикин чонжин гешүн болж бээнэлм.

– Би эн сурвринчн хэрүһинь хөөннь келж өгнэв. Эн дегтрт мини тускар чигн бээдг болх.

Көвүн тагчград гелңгин хажуд йовв.

– Юуна тускар ухалжанч? – гихэд гелң көвүнэс сурв.

Нанд Деед Эзн Исус Эрүн Сэкүсэн өгхин төлэ ю кех зөвтэв? – гихэд эрэ ду нарч көвүн сурв.

– Сурсн болн соңсврта күүнд Деед Эзн Эрүн Сэкүсэн өгнэ гиж энүнд бичэтэ бээнэ.

– Э-э, тернь чик. Сурснднь Исус цугинь өгсн бээнэлм. Нанд чигн сурсн юмиг цугинь өгв. Зуг Исусиг орулж авсн эдл, Эрүн Сэкүсиг орулж авч болхий?

– Юуна тускар келжэхичн би медж чаджанав.

– Марфа Исусиг гертэн орулж авсн бээнэлм. Би чигн гертэн орулж авлав. Исус ирэд нанла хамдан бээхинь би меднэв.

Гелң алң болад зогсв. Нүдэн аняд зогсв. – Уга, Исусин Сэкүсиг зуг зүркндэн орулж авч болх – гихэд бийдэн келжэх эдлэр келв.

– Эрүн Сэкүсн мини зүркнд бээх зөвтэви?

– Тиим, көвүн минь. Тер сууж йовх сээхн нар үзжэнчи? Ода нааран хэлэ: эн чиигин дусал дотр ю үзжэнч?

– Нар үзжэнэв. Эн дусал бийдэн нар авч. Тиим эсий?

– Тиим, көвүн минь, нэ, сэн зүүд бэрж хон – гинэд гелц йовж одв.

Көвүн тагчгар өвдг деерэн сууһад зальврв:

– Деед Эзн Исус, мини зүркнд орулх Эрүн Сэкүс Теңгрин Эцкэсн сурхнтн. Намаг Тана болхар седжэхинь Та меднэлмт. Тер чиигин дусал яһж нар орулж авв, тиигж би Эрүн Сэкүс орулж авхар седжэнэв. Терүнд чигн өгтн гиж би Танас суржанап, цугнь Тана евэлэр болтха. Тиигтхэ!

Лесңгин бичкн наста хаалһин хань

Маңһдур өрүнднь Лесң Павл хойр гертэсн һарад, уулас бууцхав. Күнд дорваһан Лесңг бийнь ээм деерэн үүрв, Павл бичкн дорвад терүне хувцинь авч йовв.

– Ах, та кезэ ирхвт? – гиж Павл сурв.

– Меджэхшв – гинэд залу уйдврта бээдлэн дархар седв. – Хэрү ирхлэрн би чамд белг авч ирнэв. Ю авч ирхм? Эркн кергтэ юмн бээхлэ кел, авч ирнэв.

– Ах минь, чадхла нанд харнда болн девтр авч иртн. Би зэрмдэн сананд орсан бичх билэв.

– Сурсн юмичн апад ирнэв, чи нанд бас нөкд болдг билэлмч. Чамд хувц хулдж авч ир гинэд аавчн олсн мөңгичн нанд өглэ. Би бийэсн чамд картуз хулдж өгнэв. Аавчн һос уйулчкла, үвлдэн школд орж чаджанап.

– Та нанд шин картуз хулдж авхар седжэнт? Тертн нанд дегд ик байр. Аав нанас көлтэ дала һару һарһжана. Аавин ачинь би кезэ хэрүлхн болхв?

– Өсхлэрн ааван хэләһэд, дөң болхич. Одачн дөң болжаналмч. „Көвүдм Америк орж одла, күүкдм хэрд һарч одла“ – гижэлү. Чини эк-эцкчн яһла? Өвгнэ көвүнэс эс гиж күүкнэс һарсн көвүнвчи?

– Ах минь, терүг юуһинь келхв. Юрган Павл Бурхн өршөтхэ гиһэд намаг авла. Намаг хэлэдг күн уга болхлань тииглэ. Мини аавин нернь Рацка. Тер хойр жил даву өңгрж одла. Бидн хоюрн нааран уулмуд тал ирлэвидн. Дэкэд Рацка аав өңгрж одла, тегэд би эн аавлаһан үлдв.

– Тиигхлэ чи өнчн болжахговч? Тиигхлэ чи нанла йовж чадхч, би бас һанцаранв – гиһэд көвүнд һаран өгв. – Та үрн угавт?

– Уга. Саахн аавлачн энүнэ тускар күүндхн бээжв. Тер Лишк өвгн аашна, терүгэр аавдчн келүлчкхмн. Нег саамд залуһин келсн үг авта болж медгдв. Талын һазр үзж ирсн болхла сэн болх билэ. Дарунь көвүн иигж санв: Деед Эзн Исус юн гихмб? Аавиннь зөв угаһар йовж одвч гих. Кен аавд ус зөөж, хот кеж өгхмб?

– Уга, ах минь. Шулуһар хэрү эргж иртн, бидн таниг икэр күлэхвидн. Бурхн танла йовтха.

– Би һанцаран яахв тиигэд? – гиж Лесңгин келсн үгд көвүн орж өгсн уга. Тернь чигн үнн: яһж өвгиг һанцараһинь үлдэхмб?

– Нэ, тиигхлэ хэр. Би хувцан эврэн авад йовнав.

– Уга би танд бас чигн нөкд болнав, дэкад би хэрү гүүһэд йовж одхв.

– Харңһуд яһж йовхмч? Сарин герл чигн уга.

– Та бичэ ээти. Би эн хаалһиг сээнэр меддүв. „Уул заагт олдсн үрн төрүц төөрхн уга“ – гиж Рацка аав келдг билэ.

– Тадниг күцэд авв – гисн Лишкин дун ардас соңсгдв.

– Көвүн, бэрж йовсн юман ас нааран, бийчнь гү гер талан, эс гиж харңһу болж одх.

– Нэ, тиигхлэ хаалһти цаһан болтха – гиж хойр залуд һаран өгэд, Павл хэрв.

– Аавдан менд келчк – гинһэд хойр залу хээкрв.

Көвүн, нарна толян уул заагт унтрсн мет, уга болж одв.

Ө-мод хардг күүнэ герт

– Ах, өцклдүр Лесңлэ хамдан йовад алң болув – нег чигн үг келл уга, гүн уха ухалсн бээдл һарв. Тертн ик зовлңта болх бээдлтэ.

„Көөрк-көөрк, зовлңта эс болдви“ – гиж өвгн Лесңгиг хармнв.

– Түүнәнчнь гергнь гемтэ - гиж Лишкд келв.

– Тиим юмн гинт? Бурхн тедниг өршэтхэ, гергнднь эрүл-менд өгтхэ, шулуһар хэрү иртхэ, иждсндән бидн икэр санхвидн – гиж Лишк келв.

Лишкн келдгнь үнн – хойр өвгн Лесң йовсна дару икэр эвгэдв. Көвүг чигн дуудад авчкж. Мод

хардг күн көвүг дуудулж. Уул заагар йовад амрхар ирсн гелнд хаалһинь зааж өгэд дөң болтха гиж.

– Бичэ буру гитн, гелң бичкн күүкдт дурта. Дууджах учрнь хойрдвар тер – гийэд келүлж.

Павл юн гихн болхв гийэд өвгн көвүнэс сурв. Көвүн байрлад, нег ормдан зогсж чадлго тогльв.

– Тертн сэн күн, би гелнд эвр дуртав – гиж Павл аавдан келв.

Эн өдрэс авн көвүнэ жирһлнь ондарж одв. Иигж бээхв гиж көвүн өмннь санжасн уга билэ. Мод харулачн герт көвүн гелңлэ хамдан нег хорад хондг болв. Ямаран сээхн жирһлв! Өрүн болһн хоюрн үс уудг болв. Дэкэд герин эзн күүкд күн хаалһднь идх хот-хоол тэвж өгдмн. Павл гелңгиг уул заагт бээсн хамгин сээхн һазрар дахулад, гүн нүкнэ чагчмар йовсмн, хэр һол һатлад йовсмн, уулын хад давад чигн йовсмн. Гелң көвүг эрэ күцв чигн дахад альдн болвчн күрдмн. Гелң бийлэхән бичкн хээрцг авад йовдмн. Терүндэн зүсн-зүүл ноһа, цецгүд, замг таслж авч тэвдмн. Сээхн һазрар дахулж үзүлснднь, гелң Павлд икэр хандг бээж. Көшсн цагтан гелң нег бичкн кевс делгэд кевтдг бээж. Тиигхлэрн көвүнд тер цуглуулсн юминнь тускар келж өгдмн, медсн-чадсарн хувалцдмн. Көвүнд бичдг-тоолдг чигн дасхдг болж.

Зэрмдэн гелң невчкн зуур унтхар седхлэнь, көвүн босад тедүхнд теңрин ки цуглуулдг бээж. Герин эзн гергнд хоосн савнь авч иршгон төлэд тиигдмн.

Лесң нохаһан үлдәснд көвүн икәр байрлв. Салькн теднлэ альднь болвчн йовв. Тедниг кезә һарч йовдгинь медәд, өрүн болһн күрч ирдмн. Эздүдин нохасла эс таардгтан, асхнднь хәрәд йовж оддг бәәж.

– Ноха күүнлэ әдл: дурголаһан таардмн биш – гиж гелң келж.

Цуг эн хамгас көвүн икәр таасснь – гелңгин өрүн дегтр умшсн цаг. Эрүн дегтриг йовсн һазртан бийләһән авад йовдмн. Зәрм үгмүднь көвүнд медгдсн уга. Апостолмудын кеһәд йовсн кергүд дегд соньн-жигтә болдмн. Эрүн Сәкүсн эс буусн болхла тедн тиим жигтә йовдлмуд һарһж чадхн уга билә. “Римихнд” – гидг әңгәс Павл төрүц юм медж чадсн уга. Гелңд болхла тернь дегд соньн болж медгдв. Энүг умшжаһад гелң ухаһан туңһаһад уданд суудмн.

„Бурхн эврәннь дуран мадниг килнцтә бәәтл үзүлв“ – гисн үгмүд уханаснь һарч өгдмн биш.

– Тана зергәс, би энүг медж авхар седләв, дегд кергтә юмн гиж би санжанав.

– Чик келжәнәч, көвүн минь. Исус мана ормд үкв гисн үннәс үнтә юмн маднд уга.

– Мана ормд? – гихәд Павл өврв – Исусиг хар саната евреймуд кирст хадж гиж би сандг биләв. Мана ормд гисн юн болжахмб? Яһад тиигжәхмб?

Тиигхлэ гелң Йохана Сән Зәңг секәд умшв: Моисейин болн улан мөңгәр цутхсн моһан тускар. Израилин әмтн Египтәс һарад йовж йовад Бурхна

болн Моисейин өмнэс буцлт кехлэнь, Бурхн теднд хорта моһас илгэснэ тускар. Хорта моһас тер эмтиг хазад алж. Болв моһад хазулсн эмтн модн деер өлгсн, улан мөңгэр цутхсн моһа тал хэлэхлэрн, эдгж оддг бээж.

– Тер хорта моһасиг Бурхн эмтнэ килнцин ормд тэвсмн. Улан мөңгэр цутхсн моһа модн деер өлггдсн эдл Бурхна Көвүн Исус Христос цуг олн эмтнэ килнцэс көлтэ кирс деер өлггдх зөвтэ бээсмн – гиж гелц цээлһж өгв.

Павл нег чигн юм медж чадсн уга. Тегэд гелц эклцэс авн цээлһэд келж өгв:

Кезэнэ Израилин эмтн Египтд бээж. Бурхн Моисей гидг кү илгэхэд, тендэс авч һартха гиж. Зуг Египтин догшн хан эмтиг тэвхэр седсн уга. Кесг дэжж Бурхнла марһлдж болшго гисн өврмжтэ юм үзүлэд бээсн бийнь, хан эмтиг тэвсн уга. Бурхна тесврнь чилэд, уурлж: Эврэннь элчэн илгэхэд, хаана ууһн көвүнэс авн эгл күүнэ ууһн көвүн күртл алулж. Зуг израилин көвүднь эмд үлдхин төлэд иигж закж: израилин гер-бүл болһн хөөнэ хурһ алад, цусарнь үүднэ мөр болн көндлц модынь будтха гиж. Тиигхлэ Бурхна элч тедниг көндөлго хажуһарнь һарх.

– Тер хан израилин эмтиг тэвлго бээхэр седсинь меджэнчи? Бидн килнцэсн көлтэ үкх зөвтэ бээсмн. Зуг Бурхн килнцтэ маднд дуран өгэд, Эврэннь Көвүһэн илгэж. Исус Христос мана ормд үксмн. Тиигж Исус Бурхна Хурһн болад, цуг орчлцгин килнциг бий деерэн даасмн.

Бичкн көвүнд санан-седкльн сарулсн болад, хойр харан намчлад, зальврв:

– Деед Эзн Исус минь, цаһан саната Исус минь, Таниг Бурхн Эцктн кирсэс эс сулдхж авсинь би ода ирж меджәнэв. Та мини килнцэс көлтэ үкх зөвтэ бээжит! Израилин улсин ормд хөөнэ хурһд алснла эдл болжана. Тиим учрар Танд күүнэ килнц тэвх йосн бээжм! Тана үклин учрнь – мана килнц бээж! Көвүн тагчг суув. Гелң ю кежәхинь үзсн уга. Дәкәд суусн ормасн босад, һанцаран үлдсән үзв. һазр деер дегтр секәтә үлдж. Дегтрин халх уульсн нүднә нульмсар чигтәрж одж.

Эн өдрәс авн гелң улм номһрад оһн-тавн үг уга болж одв. Гертән чигн, кеер чигн өөрхн-өөрхн зальврдрг болв. Көвүнд тернь дегд икәр тааста бээсмн. Зәрмдән сөөни өрәллә серхләрн, гелң сөгдәд зальвржасиг көвүн үзж. Тиигхлә көвүн чигн сөгдәд мөргдмн. Зальврсна хөөн седкльн гиигрәд оддмн.

Хойр дола хонсна хөөн, бемб өдр мод хәрүлдг күүнә гергнь залудан келжәсн үг көвүн соңсв.

– Гелң нааран амрхар ирлә, зуг өдр ирвәс му бәәдл һарад бәәнә. Дотран зовлңта бәәдлтә. Маңһдур әмтнә өмн Бурхна ном цәәлһж өгх зөвтә. Энүнд үлдәд амрхн болвза?

Ю келжәхән меджәнч? Гелңд Бурхна ном келл уга бәәснь, нанд бу уга, эс гиж чамд хәәсн уга бәәсн эдл. Талдан күн болхнь кех кергән үлдәх чигн билә. Зуг энчн сән, цаһан саната күн.

Павл ө-модн заагт хамдан йовж йовад гелцгэс сурв:

– Тана зергэс, танд зовлц бээнэ гисн үнний?

– Көвүн минь, кен чамд келв?

– Мод хардг күүнэ герт энүнэ тускар келцхэв.

Герн эзн күүкд күн таниг гемтэ-зовлцта бээдлтэ, чирэтн цээж одв гинэ.

– Терчн үнэр келжэнэ - би эдгшго гемтэв.

Мини гемд нег чигн эм тус болшго.

– Деед Эзн Исус чигн тус болж чадшгов? – гихэд көвүн гелцгин хариг бийиннь хартан бэрв.

– Деед Эзн Исус... – гихэд гелц ээхэд хэлэжэх, көвүнэ нүд үзв... тус болж чадхм, зуг...

– Тиигхлэ шулуһар суртн. Кениг болвчн сурхлань эдгэв гиж эрүн дегтрт бичэтэ бээнэ. Тер көл-һарнь тэкрсн күн бийнь эс сурвчн эдгжлм. Бидн хойюрн ода зальврад сурхла яһн гижэнэ?

– Нанд нөкд болад зальврхар седжэхмч?

– Э-э, дегтрт бичэтэ улсла эдл тиигнэв. Цергин ахлач Капернамас Исус тал эмт илгэхэд, зарцим эдгэтн гихэд сурсмн. Илгэсн эмтнь ахлачиннь тускар: „Тана оньгт орх зөв эн күүнд бээнэ“ – гихэд деернь немэд келсн бээнэ.

– Уга, би Исусин хээрлһнд күртх зөв угав. Тиигж бичэ зальвр.

– Тиигхлэ би танд юуһарн дөң болхв? Эс гиж деегшэн хэлэж чадлго, өрчэн цокад, бийэн гемшэжэсн күүнлэ эдл зальврхла яахн болхв? Паршмудын гешүн терүнэ өөр бийэн деер тэвэд магтсн бээнэлм.

– Терчн мел чик. Бидн тиигж зальврх зөвтэвидн. Гелң дэжж үг келсн уга. Эндр тедн эрт хэрж ирцхэв. Маңһдур чонжд церглх учрар, гелң үдин хөөн хэрх зөвтэ бээсмн.

– Мини герт нанла одад хонад, маңһдур аавиннь мендинь медэд ирхнч – гиж гелң сурж „Иим му хувцта гелңгин герт яһж орхмб, шин хувцн, шин махла бээсн болхнь?“ – гиж көвүн санв.

Үдин хөөн ааһ-савинь уһалцад нөкд болжаһад, Павл күүкд күүнд седклдэн бээсэн келв.

– Көвүн минь, бичэ э би энүнэ тускар эврэн санжалав. Би чамд көвүдиннь хувцнас күртэнэв. Чи гелңд сээнэр нөкд болвч, нанд чигн дөңгэн күргвч.

Павл цаһан киилгтэ, көк шалврта болв, деер өмсжэх хувцинь күүкд күн уһачкв. Уһасна хөөн тернь невчк акчж. Тиигсн бийнь Павл цевр хувциг байрлж өмсв. Хажуд бээсн бичкн һолд өкәһэд хэләһэд, көвүн бийән таньсн уга. Башмган гелңгин башмгла хамднь арчад, шин бүч зүүв.

Шин хувц өмссн көвүн байрлад гелңгиг дахад йовв. Гелң чигн байрта бээсмн.

– Дегд икэр танд ханжанав, Бурхн таниг өршәтхэ – гийһэд Павл ардан эргэд күүкд күүнд келв.

– Павл, чи намаг ахр хаалһар дахул, нохатаһан тадн яһж йовнат, тиигж йов.

– Тиигхлэ бидн агчмин зуур селэнд күрч ирхвидн – гиж Павл байрлв. – Зуг бичэ эәтн энтн

бас сэн хаалһ. Эс гиж би таниг эн хаалһар да-
хулшго билэв. Мод харулач тегш хаалһар авч од
гилэ. Гелң инэв:

– Чини ардас мөлкэд йовсн һазриг тер үзсн
болхнь ю келх бээсмб? Хамгин сээхн цецгүд
садргин амнд урһдгнь медсн болхла! Чи бичэ э би
терүнэ тускар төрүц ам аһашгов. Нэ, селэн одачн
хол, бийиннь тускар, элгн-саднаннь тускар келж
өг. Тиигхд невчк эклэд келлэч, ода цааранднь кел.
Гелң ода зовлң уга бээх бээдлтэ гихэд көвүн
бийиннь тускар келж өгв:

– Хойр жил хооран Рацка аавтаһан нааран
ирлэвидн. Удл уга аав гемтэд хэрж одла, би тегэд
эн аавтаһан үлдэд бээнэв.

Цааранднь Анна көвүг яһж олж авсинь, эк-
эцкнь эс олдхлань бийдэн үлдэж авсна тускар келв.

– Эн аавчнь өңгрж одхла, чи альдаран одхмч?
– гиж сурсн гелнд көвүн хэрү өгч чадлго зогсв.
Көөрк-көөрк! Энд-тендэн хэлэхэд зогсв. Дэкэд
сарул орсн кевтэ келв:

– Деед Эзн Исус нанд нөкд болх гиж би
санжанав. Намаг геедрхд Аннаг бий талм илгэсн
болдг.

Аннаг өңгрснэ хөөн Рацка аав намаг бий талан
авла. Хөөннь Юрган Павл гертэн орулж авв. Уул
деер бээсн бичкн гер аав ма хойрин гер, селэнд бээсн
гер аавин көвүдин гер. Тенд би бээж чадшгов.

Би ода бичкн бишв. Кен негнь намаг зарц
болһхар орулж авх. Кемер танд мал хэрүлх күн
кертгэ болхла би байрлж одх билэв.

– Нан тал гинчи? Терчн сэн седвөр. Намаг эмд бээтл аавчн өңгрхлэ, чи нань күүнэ герт бичэ од манад ирэд бэ. Зөвт багтж үгэн өгч бээнчи?

Көвүн теңкэн уга байрлад үгэн өгв.

Цөөкн күүкд улс күцэд, гелңгин гер күртл теднлэ йовв. Тенд сэн хот белдчкн бээж. Көвүг сээнэр тооһад, гелңгин хорад хонулцхав. Унтхиннь өмн бийэн уһаж авад, хоюрн Бурхндан зальврв. Хол хаалһд көшэд ирсн, бүлэн усар бийэн уһасн, геснь цатхлң көвүнэ нөөрнь күрв. Гелң көнжлэр хучад, толһаһинь илэд, халхинь үмссиг көвүн медв. Цааранднь нөөртэн даргдв.

Өрүн өрлэ көвүн серэд, хувцан өмсэд һархар седжәһэд, иим юм үзв: гелң хувцтаһан терзин өмн сууж, һартан Бурхна эрүн дегтр бәрж, хойр нүднь анята. Өрүн нарна толян гелңгин чирэд тусж, нөөртэн гелң инәмсхлзсн бээдл һарч.

Павл өскә деерэн арһул йовад, һазаран һарв. Худгин өөр һар-нүүрэн уһаһад, үсән самлад, орж ирв. Гелң урдк кевтэн терзин өмн сууж, зуг ода нүднь секәтә, өрүн һарчах нар һээхжәнә. Көвүн өөрдж ирэд көлднь суув.

– Павл, чи босж одвчи? – гихәд гелң толһаһинь илв.

– Э-э, босх цагнь ирв. Эндр сээхн чигн нарн өдр эклжәнә. Иим сээхн нарн өдр Аврач Исус Мария тал эмдрсиннь хөөн ирлэ гиж эрүн бичгт умшлавидн эсий? Таниг ода нег чигн зовлң эзлж бээхш эсий?

– Көвүн минь, би эндр дегд ик байрта бээнэв. Чамдан гийэд келжэнэв. Чи медхч, медэд нанла хамдан байрлхч гийэд келжэнэв. Эн сө би йосн нарна нутг ордг хаалһ олж авв. Ода би Христосин Сэкүстэв гиж келж чаджана. Марфа гертэн орулж авсна эдл болн чиигин дусал нар орулж авсна эдл би Деед Эзн Исусиг зүркндэн орулж авув. Ода нанла хамдан Деед Эзнд магтал болн ханлт өрг. Намаг Деед Эзн Эрүн Сэкүсэрн кирслэд, Эврәннь зарцан кеснднь ханлт өргхмн. Дэкэд би невчкн зуур амрнав. Сөөни дуусн хум гисн угав. Гем уга, эн сө мини жирһлд дегд ик өврмжтэ сэн сө болв!

Хоюрн сөгдэд зальврв. Дэкэд гелң кевтв, көвүн дер авч ирж өгв.

– Сээнэр амрч автн, эс гиж эндр Бурхна ном яһж эмтнд келж өгхмт?

Гелң көвүг чееждэн шахад келв:

– Яһж келхмт гинч? Эндр би урдклаһан эдл биш, эндр би Бурхна күчэр келхүв. Йосн нарна нутгин тускар эмтнд келж өгхв. Деед Эзнэ тускар үнднь келхүв.

Павл ааван дегд икэр санж. Хойр долан хонгин эргцд хойрхн дэкж ааван үзж.

– Чамаг угаһар эвр му болжана, зуг тендэн сээнэр зарц бол. Тер улс хөөтк жирһлдчн кергтэ болад тусан күргх – гиж аавнь харһхларн келсмн.

Эндр Павл ааван үзхэр йовх зөвтэ бээсмн. Эрүн хот уулго йовхар седхлэнь, күүкд күн үзэд, гесинь цадхад тэвв.

Бурхна бичкн элч

Бичн Павл гелнд зарц болж йовсна арднь теднэ бичкн гертнь иим соньн юмн болв. Юрган Павл көвүдэсн биш, Лесңгэс бичг авч. Авсн бичгэн бийнь умшж чадшгон төлэд Лишк ирж умшж өгв. Юрган Павл урднь невчк Лесңгин гергнэ гемин тускар Лишкд келсндэн бийэн магтв. Янна гихлэ, Лесңг гергнәннь тускар бичж. Юрган Павл Лишкд бас чигн Лесңгин гергнэ гемин тускар келж өгв. Тиигж келдг учрнь бичгт бээж. Лесң иигж бичж:

– Гертэн хэрж ирхлэм, гергм хэлэхд гем уга бээдл нарч. Зуг экм нанд:

– Дэкж бичэ холд нарч йов, нанд энүнлэчн татлдж-чирлдхд дегд түрү болжана – гиж келв.

– Намаг бас чигн танахнд көдлх зөвтэһинь та эврэн меднмт. Тегэд гергэн бийлэхэн авх ухан нанд орв. Тана көвүнтн хажуднь бээһэд хэлэх билэ. Тана көвүн эвр сэн седклтэ. Мини гергнэ седклинь невчк төвкнх билэ. Павл мини гергнэ хажуд ө-модн дотраһар йовад сенр юм үзүлх билэ.

– Ах минь, тиигж маднд – зовлңта хойр улст дөң болхнтн, Бурхн таниг өршэх. Павл эврәннь булңган маднд өгэд бийнь танла унтх билэ. Мини гергн кир-нуһдитн уһаһад, хот-хоолытн кеж өгэд таниг амрах билэ. Гериннь көдлмшэн алдхш. Көвүн мини гергнэ хажуд бээнэ гиж санхларн мини седкл чигн төвкнүн йовх билэв, Бурхна элч ирснлэ эдл тоолх билэв.

Өцклдүр ээлдэч Исаян дегтрт иигж умшв:
„Бичкн үрн тедниг көтлх“. Генткн мини нүднд
Павл үзгдв. Бурхна бичгт келгдсн бичкн үрнлэ
эдл, тер көвүн мадниг Бурхн тал авч одх гиж би
санжана. Тер көвүнд бээсн иткл нанд бээсн болхн
яһна! – гиж Лесң бичгэн төгсэж.

Бичгиг умшн бээж Лишк нүднәннь нульмсан
арчв.

– Тернь үнн. Бичкн үрн көтлх. Тер үрн – мана
көвүн.

Юрган Павл Лесңд энүгэрн болвчн нөкд болхв
гиж байрлв. Ирэд бэг, зэ күртх. Көвүн хажуднь
бээсэр гергнднь сэн болтха. Тиигтхэ. Бурхн
өршэтхэ.

Гертнь ямаран зэңг күлэжэсинь көвүн медсн
болхнь! Ямаран чигн юмнд көвүн зөвэн өгх билэ,
зуг энүнд биш. Ода көвүн дегд икэр седклэн тэвсн
гелң тал хэрү йовж чадшго болв. Гелңд яһж дуран
өгсөн көвүн ода ирж медв.

– Гелң тал дэкж йовшгоч, сарң өдр Лесң
гергтэһэн ирх. Мадниг көдлмшт одхла арднь тер
күүкд күүнлэ үлдэд нөкд болхч. Тер күүкд күүнэс
хажиж харл уга хажуднь бээһэд, дөң болад, кеер
теңгрин ки цуглулхар йовхлань дахад йовхч – гиж
аавнь келв.

Гелң гемтэ бээнэ, терүнэ өөр бээһэд, дөң болх
кергтэ, ода цөөкн өдр үлдв гисн бийнь өвгн болсн
уга.

– Болх, бичэ нанд тер гелңгин тускар келэд бэ.
Терчн күүнэ күн. Лесң болхла маднла эдл эгл күн.

Чи энүнд нөкд болх зөвтөч. Деед Эзн чамла бээнэ, чамаг соңсна гиж келнэлмч. Чини ода санжах сананчн, зовлнта күүнд нөкд болшго седжэх седкчнь, Деед Эзнд таасгдшго. Сарңг өдр мод хардг күүнд одад, дэжж ирж чадшгов гийэд кел. Нэ, ода нанла бичэ хэрүц.

Павл буһшан авад уснд одв. Булгин өөр ноһан деер элкдж унад уульв:

– Яһсндан би цугтаднь нөкд болх зөвтө болжахмб? Лесң гергән гертән үлдэж чадшго бээсмб? Ю хээж гергән авч иржэхмб? Ода би Таниг чигн, Деед Эзн, гертән орулж чадшгов. Кемр геринь күн булаһад авчкән болхла, Марфа чигн Таниг орулж авч чадшго билэ. Лесңг гергтәһән бээтхэ гийэд, эдн мини булңм булаһад авчкв. Би ода аавтаһан унтх зөвтө болжанав. Уга, би зөв өгчэхшв! Тиигхн ормд би һаза нохатаһан унтнав. Гелң нанд күүнэ күн гинэ. Тернь чик биш. Лесң маднд төрл яһад болжахмб? Аавла көдлсндән тиигжэхмби? Аав чигн нанд һарһсн бишлм. О-о! Би энд төрүц күүнэ улсла бээжүв! – гийэд Павл улм чаңһар уульв.

– Павл, яһад уульжахмч? – гийэд генткн ардаснь өөрдж ирсн аавнь сурв.

– Нанд һарлдсн өөрхн күн уга, би энд һанцаран төөрчәнэв – гийэд көвүн һашурдж уульв.

Өвгн көвүг хармнад:

– Нэ, бичэ ууль. Нааран өөрдэд мини өөр су. Би чамд нег юм келж өгнэв – гийэд жөөлн дууһар дуудв. Өвгнэ жөөлн дун көвүнэ зүркинь тогтнолв. Көвүн үгинь соңсад, өөрдэд суув.

– Гелц тал бичэ од гиснд яһад уульжахмч? Терчн байн күнлм. Талдан кү чигн мөңг өгэд олад авх. Лесц болхла угатя болн зовлцгта. Исус угатя болн зовлцгта эмтнд өр-өвч болна гиж бидн эрүн дегтрт умшлавидн. Чи болхла Лесцгд нөкд болхар седжэхшч. Би чамаг тиим гиж медсн угав.

– Аав, Лесцг зовлцгта гиж яһад тоолжахмт? Терүнд цуг юмн күцц бээнм? – гинэд көвүн арһул сурв. Павл невчк хажр һарһсан медв. Исус тиигшго билэ.

– Энүнэ тускар би чамд келж өгнэв, зуг чи теднд бичэ кел.

– Уга, аав, би күүнд келшгов – гинэд эврәннь бичкн һаран аавиннь ик хату һар деер тэвв.

– Нэ, тиигхлэ соңс: Лесцд бас бичкн көвүн бээж, зуг тернь геедрж одж. Гергнь үрндэн дегд икэр зовад бээж седклин гем авч. Көвүһән хээхэр оньдин һарад йовдг чигн. Тер учрар Лесц гергән бийләнән авч ирхэр бээнэ. Эс гиж һанцаран һарч йовад, геедрж одх гинэ. Терчн энд чигн хээхэр седх, зуг чи оньдин хажуднь бээх зөвтэч.

– Би тер көвүг хээхднь нөкд болхв – гинэд көвүн байрлж босв. Халхнднь нульмсн хагсад уга бийнь, көвүнэ хойр нүднь байрар герлтв.

Көвүн зөвднь орснд Юрган Павл чигн байрлв. Ода көвүн гемтэ гергнлэ хамдан геедрсн үриг хээх. Ода Павл дэж гелц тал одшго.

– Зуг бичэ март: Лесцгин өөр, нань чигн күүнэ өөр үрнэ тускар бичэ кел. Медвчи?

– Гергнләнэ энүнэ тускар күүндж болхий?

– Болх.

– Көвүн билэ гинт? Кедү наста бээсмб? Олж авхин төлэ кедү настаһинь медх кергтэлм?

– Терчн бичкэхн бээж, һанцхн киилгтэ.

– Көөрк, көөрк! – гийэд Павл үрнд санань зовв.

Дуһарн бээж хоюрн гертэн күрэд ирцхэв. Аавнь буһшта ус авч йовсиг көвүн оньгсн уга. Тиигтлнь соңссн юмн көвүг авлж. Ирэд хоюрн унтх бээр ясв.

– Аав, бидн энд чигн Исусиг орулж авч чадхвидн эсий?

– Тиим болго. Көвүн минь, цуг мана гер Деед Эзнэ бээнэлм!

– О-о, би дегд байрлжанап!

Маңһур өрүнднь мод харулачин герт одад, дэкж ирж чадшгов гиж келх керг болв. Көвүн икэр һундрхад, гелцлэ харһж, мөндлж чадшгов гийэд гейүрв.

Зуг мод харулачин герт ирхлэ, гелц күрч ирсинь үзэд икэр байрлв.

– Павл, менде! Эндр би эрт босад ирүв. Чи нанас ора ирвч! – гийэд гелц бас байрлсан нуусн уга.

– Би эндр талдан юм келхэр ирж йовнап – Павл уульн бээж келв. Мини аав танд мөнд келүлжәнэ. Талдан көвү олж автха гийэд намаг гертэн үлдэжәнэ. Мини ормд мөңгинь өгэд талдан көвү олхт гинэ.

– Чини ормд талдан көвү мөңгд чигн олж чадшгов – гийэд гелц толһаһинь илв. Эврэн одад аавлачн күүндхлэ яах? Яһад чамаг гертэн үлдэхэр седжэхмб?

– Уга, тертн тус болшго – гинэд, нульмсан арчад, яһад гертэн үлджэхэн келв. Энүнэс иштэ яһж зовсан чигн келж өгв.

– Ода аавдан одад танла яһж күүндсэн келж өгх зөвтэв. Зуг би Деед Эзн Исусиг өлүлсн болхий?

Гелң көрөдсн модна уңг деер суув, Павл урдк кевөрн көлднь суув.

– Өөлүлсн болхви гинчи? Уга, зуг Деед эзн Исус чамд алң болсн болх.

– Юунд алң болсн болх?

– Одахн чи Деед Эзнэ зарц болнав гилэч. Деед Эзн чамаг үнэртэн тиигж келжэнэ болһад авв. Кемр чи нанд церглжэсн болхла, альдаран од гиснд одад тиим юм ке гисиг кех билэч.

– О-о, ик байртаһар тана керг-үүлитн күцэх билэв. Терүнэс үлү Исусин заксийг күцэх билэв.

– Терчн тер. Исус чамд келжэнэ: „Кирсэн авад, мини ардас йов“. Исус Бийнь сурһульчриннь өөр үлдхэр седв чигн, Эцкиннь келсиг: „Эн күнд кирсийг ээм деерэн үүрэд, цаажлһна ормд авч одад, Бийэн кирст хадул“ – гисиг яһв? Күцэв.

– Тегэд та юн гиж санжанат? Деед Эзн таниг үлдэхэд тер күүкд күүнд дөң бол гижэнү? Энтн мини кирс болжану?

– Э-э, би тиигж санжанав. Цаһан седклөрн кирсэн ээм деерэн үүрэд йов. Тер күүкд күн тал яһад йовулжахан Деед Эзн Бийнь медэд бээх. Нан тал чигн яһад илгэсэн меднэ.

– Тегэд Би Деед Эзнд церглжэх болжану?

– Э-э, чи Деед Эзнэ бичкн зарц болжанач.

– Тиигхлэ Деед Эзн нанд тер күүкд күүнэ үринь чигн олхд нөкд болх – гийһэд көвүн байрлв.

– Ямаран үрн?

– Энүнэ тускар аав намаг Лишкд, Леснд чигн бичэ кел гилэ. Танд бичэ кел гисн уга билэ. Тегэд танд келж болжана.

Павл цугинь гелнд келж өгв. Гелң үг келлго, бий талнь өөрхн-өөрхн хэлэхэд бээсиг көвүн үзэд, алң болв.

– Анна чамаг олж авхд чи кедүтэ билэч?

– Күсдундур шаху гиж Анна келдг билэ.

– Лесңгин геедрсн үрн бас көвүн бээсмби?

– Э-э, зуг бичкэхэн һанцхн киилгтэ.

– Бурхна мөр мөрдж болшго. Тер үриг олхдчн Деед Эзн нөкд болх гиж би санжанав. Тер күүкд күүнд сээнэр нөкд бол. Тиигхлэ хөөннь чи тиим церглһ өгснднь Бурхнд ханлтан өргхч.

Көвүн дотран му сансн бээдл һарв. Невчкн зуур альхарн чирэхэн хааһад тагчг бээв. Дэкэд гелң тал хэлэв.

– О-о! Би дегд икэр гейүржэнэв.

– Юунд, юн болж одв?

– Деед Эзн дуудад келэд бээсн бийнь, би үгинь соңслго бээжв.

– Чи бас маднла, бөдүн улсла эдл санвч. Бидн чигн Бурхнд церглх болчкад, эс таасгдсн юмнд илгэхлэ йовхар седхшвидн. „Бийиннь санжасн, ухалжасн юман үлдэчкэд, намаг дахад йов“ – гисиг мартчкнавидн.

– Бичэ зовад бэ. Зовсар чамд сэн болшго.

Төрүнэ ормд соңсвр уга бээсндэн Бурхнас буруһан сур. Тиигхлэ Бурхн буруһичн тэвх. Тегэд тер күүкд күүнд нанд церглсн эдл цергл.

Энүнэ тускар хойрдад келлһн угаһар, Павл сөгдэд Бурхнас буруһан сурв. Цааранднь сээнэр церглхв гисн үгэн уульн бээж өгв. Гелң чигн Деед Эзнд зальврв:

– Эн көвүһөр дамжулад намаг яһж Бий талан эргүлж аввт, тиигж Лесңгиг гергтәһинь Бий талан эргүлж авхитн эржәнэв.

Гелң көвүнэ нүднәннь нульмсинь арчад, хойр халхинь үмсв.

– Бичэ гейүр, бидн сән нээжнр болхмн. Бидн нег Эзнд церглжәнэлм. Селэнд ирхләрн иржэ. Эн чини дегтричнь авч ирүв, чамд кергтэ болх. Гертм Библи бээнэ, бас чигн бичүлж авхар седжәнэв.

Гелң хавтхасн эрүн дегтр һарһад, урлдан күргэд, көвүнд өгв.

– О-о! Эн эрүн дегтр мини уха-седкл сольсн эдл, нань чигн әмтнэ уха-седкл сольсн болх яһна! – гийһэд нүднәснь нульмсн һарв.

Хоюрн мод хэрүлэчин герт ирв. Павл герин эзн залу гергн хойрла мендлэд һарв. Көвүг аавнь дууджана гисн тер хойрт таасгдсн уга.

– Гем уга, ода би эврән цөөкн хонгт йовж чадхв – гийһэд гелң тедниг төвкнүлв.

Күүкд күн Павлд бичкн бүшкүр нохаһан дуудтха гийһэд белгль, нег гилвксн деншг өгв. Дәкәд кенчрт оралһата дала юм өгв, Павл эрә дааж йовв.

– Мана өөгэр йовхларн оржа, хулдх юмн уга болвчн ор – гив.

Павл үгэн өгв. Гелң көвүг гер күртлнь күргв. Өвгнд ханлтан өргэд, алтн мөңг өгв. Гелңлэ таньлдад, көвүн яһад терүнд дурлсинь медж авв. Гелң сээхн цаһан саната күн бээж. Павлд зарц болснднь хойр деншг өгх гиж өвгн санжала. Гелң болхла арвн деншг көвүнд хувц хулдж өгтн гихэд, арвн деншг өвгнд бийднь өгв.

Гелң йовсна хөөн өвгн кенчрт бээсн юм тээлэд хэлэчкэд, келв:

– Чи теднд сээнэр зарц болсн бээдлтэч. Тер күүкд күүг Бурхн өршэтхэ. Цаһан санаһарн маднд дала юм илгэж.

– Аав минь, би ода эврэн келсэн олад, гесэн тежэж чадхв. Танд ода мини тускар зовх юмн уга, тиим эсий?

– Тиим, тиим! Эн арвн арслңгар би бийдэн һос хулдж авнав. Юуһарн һос хулдж авхв гиж санжалав. Ода эн. Бурхна эрүн бичгт келгдснь үнн: „Түрүлэд Бурхна йос хээтн. Наадкнь бийнь ирх“. Хэлэхнчн ода, Бурхн деерэс хайж өгсн эдл ирвш. Үвлд кергтэ тоотан ода би цугинь белдж чадхв. Чини авч ирсн хот ма хойрт долан хонгтан күрх.

„Бурхн гисн – дурн“ – гиж Библид бичэтэ бээснь мел мөн.

Лесцгин гергн

Юрган Павл Лесцгин гемтэ гергнэ хажуд бээхд амр болх гиж санжасн уга билэ. Зуг баһ наста нээждэн дөң болхин төлэ яһад болвчн тесэд, ямаран болвчн зовх үүлэн даахар седлэ. Зуг санснас му болсн уга.

Лесцг гергтэһэн асхлад ирв. Хоюрн зөвэр көшсн ирэд, өвгнэ кесн хотынь ханад ууцхав. Бийлэһэн авч ирсн дерэн дерлэд, көнжлэрн хучад амрцхав.

– Көөрк, көөрк, яһсн хөв уга күн бээсмб? Иим баһ насдан дала зовлцг үзжэнэ. Кедүтэ болхв? Икэрн тэвж хөрн тавта-зурһата болх. Зогсжа, эн бер нег күүнэ дүрс һарсн болна, медгдж өгхш. Мадниг хамдан яһж бээхинь һанцхн Бурхн медх.

Түрүн өдрмүдтнь күүкд күн гем уга бээв. Өрүн эрт босад, хот кеһэд, өвгн көвүн хойриг чигн тоов. Көвүнд яңһг авч ирж. Салькн чигн теднэ үлдлэс күртэд, байрлад, сүүлэрн шарвадв. Лесцгин авч ирсн шин хувцинь көвүнд өмскв. Павл күүкд күүнэ седкллэнь ирлцв. Залусла бер амрч күүндсн уга. Көвүнлэ болхла хоюрн үдхлэрн күүндэд орж одв. Эн берин дунь сээхн болвчн, зуг эрэ көндрсн хамтхасн э һарчах эдл –гейүрсн. Лишк өвгиг ирхлэ бас сэн хотар тоов. Сурсн сурвртнь хэрүһинь өгв. Лишк берд санань зовад, уульн гийһэд, эрэ бийэн тесж бэрв.

– Көвүн минь, гергэн нааран авч ирэд сээдвч.

Көвүн терүнд таасгдх гиснчн чик бээж – гиж долан хонг давсна хөөн Юрган Павл Леснд келв.

– Иим көвүн эс таасгддвн?

Хойр залу седкльн төвкнсн көдлмшт харч йовдмн. Баһ наста күүкд күн тедниг угаһар гейүршго.

Берд ода цол чигн болхш. Залусин киртэ хувц-хунриг, герт бээсн киртэ кенчрмүдиг цугинь уһаж һарһв. Залусиг иртл хотан чанад, гер дотркиг ахулад, теңгрин ки эд-бод кеһэд дуусчкад, көвүнлэ хамдан кеер цуглулхар һарад йовдмн. Залусин хувцнд халас тэвэд, Лишк өвгиг ирхлэ чигн хувцнь ясж халас тэвж өгч. Көдлмшнь чилхлэ, хатхмр хатхдмн.

Павл сээнэр килмжэн өгэд гергнд нөкд болв. Эврәннь „нарна нутгин“ тускар келж өгв. Оньгтаһар соңсжана гнһэд маңһдуртнь дахулж одв, эрүн дегтрэн үзүлв. Яһж энүг олж авсан келж өгв. Бер оньган өгэд соңсв. Зэрмдэн эврәннь ухаһан ухалад суудмн.

Күүкд күн ямаран уха ухалжахиг көвүн медсмн. Санань зовад, Павл өдр ирвэс эн күүкд күүг дурлсмн. Кеер йовхларн эн хойр бичкн күүкдлэ эдл һар-һаран бэрлдэд йовдг болж.

Нег дэж бер гүн уха ухалад суухлань, көвүн бичкн толһаһан ээм деернь тэвэд, сурв:

– Эгч минь, та эврәннь үрнәннь тускар ухалжана эсийт? Бичэ зовад бээтн, бидн олад авхвидн. Би Деед Эзн Исуст келэд сурлав, Тер маднд дөңнх.

Бер соңссн үгэс үүмэд, көвүг бийдэн шахад суув. Альчурнь толһаһаснь унж одж. Халх-халхарн шахлдсн, усна хойр дусал мет нег-негнәннь бээдлтэ хойр көркн чирэг, нарна толян тусад, герлтв.

– Павл, көвүһим олж өгнч?

– Бидн олад авхвидн, зуг та нанд бээдлинь келж өгтн.

– Чини бээдлтэ, зуг бичкэхн.

– Йовж чаддг билү? – гиж Павл, бериг хойр бичкн һарарн теврн бээж, сурв.

О-о! Экин жөөлн хэлэц, таалжах һар, көвүнд ода ирж зүркинь жөөлүлж, уханднь оржана.

– Һараснь көтлхлэ эклэд йовжала, невчк бийнь чигн йовдг билэ.

– Көвүнэнтн нернь кен билэ?

– Мииня гидг нер өглэвидн.

– Хээхэр йовхларн бидн: „Мииня, Мииня“ – гинһэд дуудхмн. Зуг та дуудтн, намаг дуудхла ээх – бичкн бээнм тер.

– Эгч минь, кезэ көвүһән геелэт? – гинһэд көвүн гергнэ һарас сулдад сурв.

– Кезэ гинч? Кезэ геесән би меджэхшв. Толһам дару-дарунь өвднэ, зэрмдэн дотрм му болна.

Энд би невчк тогтнув, гертэн бээсн дорхнь энд гем уга бээнэв.

– Та манад үлдэд бээж чаджанат. Үвлдэн бидн селэнд бээх билэвидн. Тер герт цугтаднь орм олдх билэ. Хот кедг хора бээнэ, үлү-дугуһан тэвх хора

бээнэ. Бидн цугтан төвкнүн бээх билэвидн гиж би санжанав.

– Би чамла үлдэд бээх билэв – гиж күүкд күн келхлэнь, көвүнэ нүднэс нульмсн харв. Күүкд күн бийднь дуртаһинь көвүн медв.

– Би танд эвр дуртав. Түрүлэд би ирхэр седсн уга билэв. Гелңгиг яһж үлдэхв гиж санлав. Тер нанд дала уха заав, би терүнд байрлж заргдлав. Танд чигн би мууһар зарц болжахшв эсий? Деед Эзн намаг таасх – гиж би санжанав. Кемр эн мини кирс болхла – күнд биш бээж.

– Нэ. Ода бидн тана көвүнэ тускар күүндхмн.

– Э-э. Манахна эмтн мана үриг зерлг аңгуд шуучад идчксн болх гинэ. Зуг би терүнд иткжэхшв.

Үрн минь эмд бээнэ гиж би санжанав. Тер учрар би үрэн хээх зөвтэв. Зерлг аң шуучв гиж би иткжэхшв.

– Та чик санжанат. Тиим юмнд бичэ итктн. Тер эмтн хоосаһар келжэнэ. Бичкндм мини эк намаг бас уул заагт олж авла. Вагталын ца би төөрэд йовжв. Деед Эзн Исус хээрлэд, нег чигн зерлг аң бийим көндэсн уга. Деед Эзиг Бийинь догшин Ирод алхар седвш. Зуг Марий Йосип хойр авад йовж одв.

– Чини экчнь чамаг олад авсн болжану? Яһж олв? – гиж бер байрлв.

– Соңсар седжэхлэтн би танд келж өгнэв:

– Мини экм теңгрин ки цуглулж йовж. Генткн уульсн үрнэ ду соңсж. Ду харсн үзг тал йовад,

хаалһ деер бичкн көвү үзж. Тер көвүн һанцхн киилгтэ бээж, уух унд сурад уульж. Экм ус өгэд, өдмг өгэд, энд-тендэн хэләһэд, нег чигн күн эс үзгдхләнһ, үрн геедрсн болжана гийһэд, гер талан авч ирж. Авч ирэд, йосна улст келж. Үриг күн хээж ирсн уга. Тиигхлэ, Бурхн өршәтхә гийһэд, намаг үлдәж авч. Дәкәд хөөннь Юрган Павл намаг авла. Тана көвүг чигн күн олад, бийдән үлдәж авсн болх. Тиигхлэ энд хәәһэд тус уга.

Күүкд күн босад, хойр һарарн толһаһан бәрәд, әрә урлан көндәһэд келв: „Ода альд бәәхинь кен медхв“.

Бичә седклән зоваһад бәәтн, Деед Эзн меддг болх. Бидн Деед Эзнәс үриг олхд нөкд болтн гийһэд сурхмн. Ода уул заагт дала күүкд улс харһна теднәс үзсн болвзат гийһэд сурхмн. Теднә негнь үзәд авсн чигн болх. Мел тер авсн гергнлэ харһад чигн бәәхвидн.

Тер өдрәс авн эдн хойр геедрсн үрнә тускар күүнддг болв. Деед Эзнәс нөкд болтха гийһэд яһж сурхинь көвүн күүкд күүнд зааж өгв. Күүкд күн үрән олж авхв гиж улм икәр иткдг болв. Тер өдрәс авн бер үгтә-күүртә болв, цаһан мәр чирәднһ әмн орв.

Юрган Павл бер тал хэләһэд: „Акад юмн, нег күүнә бәәдл һарсн болна“ – гийһэд даңгин ухалдг болв. Эн берин өөр цугтан сән-сәәхн бәәцхәв. Кен негнь бериг байрлулхар седәд юуһинь болвчн кехәр седдмн. Залуһнь яһж дуран үзүлхән медж чаддмн. Түрүн даруһнь гергнһ залуһасн башрдсн

бээдл харв. Ода невчк төвкнв. Залунь уласна мод тээрж авч ирэд, модн ухр сиилврдж бээтл, гергнь хатхмран авч ирэд, хажуднь суудмн. Зэрмдэн залу талан жөөлн нүдэрн хэлэхлэнь, залуһин зүркнь пард гийһэд, байрар дүүрдмн. Залунь эрүн дегтр авад умшхла, гергнь хажуднь сууһад соңсдг болв.

Бурхн килиңгтэ улсиг хээрлдгинь Лесң медж авв. Деед Эзиг гергм эдгэти гийһэд сурдг болв.

Гелң эрүн дегтр умшад бээж, йосн нарна нутг олж авч гийһэд көвүн Лесңд келж өгв. Лесңг чигн терүг олж авхар седв. Зуг нарна нутг орх хаалһар гергн угаһар йовхар седсн уга. „Гергм тийм зовлңта бээһэд бээтл Бурхн намаг яһж орулж авхмб? Гергм бас медэд, Исуст иткдг күн болх зөвтэ. Мини килиңгэс иштэ энүнэ толһань төөнрж одв., – гиж Лесң сансмн.

Павл һанцаран дегтриг умшсинь эс медсндэн, тедн түрүн эклцэс авн умшцхав. Эрүн бичкиг умшх дутман, тедн улм сээнэр Бухна номиг медж авдг болв.

Цөөкн өдр хур орв. Умшдг арһ учрв гийһэд өдрин дуусн гилтэ умшцхав. Цаг яһж давснь медгдсн уга. Лишк теднэд өдр болһн ирэд, асхн ора күртл бээдг болв. Герүрн зуг хонхар оддмн. Зэрмдэн Павл терүнлэ одж хондг болв. Тийгхлэрн тедн хойр умшсн юмна тускар сө күртл күүнддмн. Лесң өдр ирвэс Бурхна номиг сээнэр медж авв. „Бурхна ном аврлһна хаалһд орулх, эн медрл Бурхнла эвцүлж шин жирһл өгх., – гиж залу

медж авсмн. Гергм чигн Бурхиг зүрхндэн орулж автха гийэд зальврдг болв. Эврэннь үрэн эн һазр деер олж чадшгов гиж сансмн. Үрнь ода мөңк нарна нутгт бээнэ, тенд харһхвидн гиж сандг болв.

Гелңгин герт

Эдн цугтан ни-негн, сэн-сээхн бээвчн, Павлд нег юмн дуту болж медгдэд бээв. Тедү дүңгэ гелңгиг санхларн, иигж зальврдг болв: „Деед Эзн Исус, би эврэннь кирсэн сөрүд угаһар даах зөвтэв. Зуг энгн дегд күнд бээж!“

– Дотрм юн болжахинь энүнд күн медшго – гиж Павл сандмн. һанцхн гелң Павлын сана-седклинь меддг бээсмн. Селэн орх нег чигн учр харһсн уга. Түрүн нарн өдр хур орв, хойрдгчднь Лесң аав хойр чонж орв. Үдин хөөн тедниг ирхлэ, Павл мод харулачинд одад ирх зөв аавасн сурв. Тер күүкд күүнд өгсн юмнднь ханлт өргэд, теңгрин ки авч одхар седж. Нохаһан дахулад көвүн үкн хурдарн гүүв.

Көвүнэ зүрхнь, термэс һарад нисж йовсн шовун мет, бульгльв. Салькн бас энүнлэ хамдан байрльв. „Гелң ямаран бээхинь ода би медж авхв“ – гиж көвүн байрльв. Хаалһдан Павл Лесңгин гергнэ зааж өгсн ду дуулад йовв. Мод харулачин герт тедн агчмин зуур күрцхэв. Герин эзн күүкд күн һанцаран бээж.

– Аав танд халун мeнд кeлүлжэнэ, юм боосн альчуритн авч ирв. Деернь танд ханад тeңгри ки авч ирв.

– Көвүн минь, икэр ханжанап, мадниг мартлго ирснчн йир сэн, чамаг илгэсн аавдчн ханжанап. Невчкн зуур сууһад, цэ у. Би һанцаран билэв. Юмнд адһж бээхш эсийч?

– Э-э, адһжахшв. Павл гелңгин тускар шулуһар медж авхар седэд, эрэ тeсж суув. Ю-күүһинь суржаһад тeслго кeлв:

– Гeлң ямаран бээхинь нанд кeлж өгхнт?

– Гeлң гeм уга бээнэ, зуг зөвэр онгдарж одв.

– Тернь яһж медгднэ.

– Сүл хойр нарн өдр маднд эвр сээнэр Бурхна ном зааж өгв – гинһэд күүкд күн бөдүн күүнд кeлжэх эдлэр кeлж өгв. Павл ик оньган өгэд соңсснд тийгв.

– Э-э, тертн нанд кeллэ. Ода Бурхна номиг урднь кeлдгэсн үлүһэр кeлж өгхв гилэ. Яһад гихлэ гeлң йосн нарна нутг орх хаалһ олж авла. Тeнд гeрл мөңкинд унтрхш.

– Чамд чигн тийгж кeлви? Гeлңгин өөр хойр долан хонгтан эс бээсн болхлачн энүнэ тускар кeлшго билэв. Гeлңгиг меддг төлөдчн чамд кeлж өгчэнэв. Гeлң хойр нарн өдр маднд иигж кeлв:

– Би тадниг сэн хөөч хөөдэн хэрүлжэх эдлэр хэлэдго билэв. Ода күртл деерэс, тeңгрэс төрсн угаһан меджэхшв. Ода күртл мини килнц тэвгдсн угаһинь меджэхшв. Ода күртл таднд Бурхна тускар зуг кeлхэс биш, эврэн Дeед Эзн Исусиг

зүрхндэн орулж авад уга билэв. Тадн чигн, күн болһн, Деед Эзн Исусиг зүрхндэн орулж автн. Бурхн нанар ода Эврәннь үрэн кеж авв. Таднд чигн тиим хаалһ зааж өгч чадхв.

– Көвүн минь, би чамд цугинь тодрхаһар келж чадшгов, зуг гелңгин келсн үгин учринь төрүц мартшгов. Эндрк өдр күртл би цааранднь медж авхар седэд тесж чадад бөөлэв. „Гелң маднд Бурхн тал хаалһ яһж зааж өгхэр седжэхмб? – гиж санад, эндрк нарн өдр күлэлэв. Эндр гелң мана килнцин тускар келж өгв. Бурхн ямаран алдр, ямаран эрүн бээсинь келв. Кемр бидн Бурхн тал эргэд, Исус тал эс ирхлэ, мөнк үкл үзхвидн гиж келв.

Чонж дотр бээсн эмтн эрэ киһһән авсн гилтэ соңсцхав. Мана гелң биш талдан күн келснлэ эдл болв – тедү дүнгэ онгданар Бурхна номиг сурһв. Гелңгиг келэд дууссна хөөн эмтн тарад йовлго хошадар-һурвадар зогсад күүндцхэв. Орчлңгин чилгчд болх Зарһин өдр ирсн кевтэ, эмтн үүмэд зогсв. Нег дегтрин тускар чигн гелң келв. Тер эрүн дегтр умшад Бурхн Исус тал күрх хаалһ олж авсан келв. Тер дегтриг ик оньгтаһар умшх кергтэ гив.

Тертн эн бөөнэ гиһэд Павл өврәсн дегтр һарһад үзүлв.

– Ю-у, ээжәнэв! Тер дегтр чамд бөөнү? – гиһэд гергн козлдуран һарһад хэлэв. Түрүн халхднь: „Эн дегтриг оньган өгэд умштн“ – гиж бичэтәһинь умшв. Эн дегтриг кен чамд өгв? Гелң өгви? Павл түрүн эклцәс авн келж өгв. Күүкд күн алң болад

соңсв. Цааранднь юн болсинь келв: гелңтэ хоюрн Деед Эзн Исусиг яһж зүркндэн орулж авсан, Эрүн Сәкүсиг орулж авсан.

– Көвүн минь, чи эрүн күүнлэ әдл, эс гиж арвн хойрта Исус бөдүн улсла күүндсн әдл меддг бээжч! Эн дегтрән нанд үлдәж чадшгойчи? Павл невчкн зуур ухалв.

– Би танд үлдәхдән хармнжахшв. Зуг би эврән күцднь умшад угав. Лесң күцц Библь авч ирсән герт умшжана. Би болхла „нарна нутгтан“ эврән умшдв. Дәкәд Лесңгин гергнд, кеер йовсн цагтан, умшж өгдв. Ик дегтр авч йовж болхш, үзгүднь чигн нанд медгдхш. Гелң нанд иигж келлә: “Иим эрүн дегтрмүд эләдәр бичүлж авнав, керглсн күн авад умшх. Гелң бичүләд авчксн болх гиж би санжана.

– Тиигж келви? – гиж күүкд күн байрлв. Көвун минь, эндр невчк ора ирхләчн аавчнь чамаг уурлшго. Эндр нарн өдр чамаг угаһар бийснь бээж чадх. Би гелңд невчкн белг илгәхәр седләв. Авч одад нанд тер дегтр авад ирхнчн? Кедү күрнә – мөңгинь өгнәв. Нанд зөв кеһәд одад ирхнчн?

– Зөв эс кедви, тиигхлә би гелңгиг чигн үзж чадхв!

Күүкд күн земблд сенр хот-хоол тәвж өгв.

– Энүг гелңд авч одад, менд келчк. Бурхна тускар келсн үгинь мартж чаджахш гиж кел. Мини тускар Бурхнд зальвртха, мөңк үкл үзхәр седжәхшв. Ю ке гинә - цугинь кехв. Ик холагшан

эрүн назр ор гихлэнь – орхв. Мини төлө мөргүл кех кертгэ гихлэнь – мөңгинь өгэд келһүлхв.

Гергнэ келсн үгинь санад көвүн хаалһдан ухалв:

„Эн гергн ю ухалжахнь медгдсн уга. Марфа юмнд одсн угалм, мөңг өгсн уга. Зуг Деед Эзиг орулж авла. Эн күүкд күн көдэд улан мөңгэр цутхгдсн моһаг модн деер юунэ төлө өлгсинь меджэхш. Израилин улсин ууһн көвүднь яһад эс алгдсн тускар бас меджэхш. Теднэ ормд хөөнэ хурһд алгдсн бөөнм.

– Деед Эзн Исус, Та - Бурхна Хурһн болжанат! Та мана ормд мана килнц дааһад үксн бөөнмт!

„Энүнэ тускар тер гергнд келж өгхн бээжүв! Эс мартхла зууран йовж йовад келнэв. Эрүн дегтртэ болхларн бийнь чигн медэд авх. Ода мини үлдэсн дегтриг невчкн зуур умштха. Энүнэ тускар эклцднь бичэтэ биш. Болг, эклцэс авн оньгтаһар умшларн бийнь медэд авх“.

Павл агчмин зуур гелңгин герт күрч ирв, өмнк хораднь зарц күүкд күн тосв:

– Гелң невчк кевтэд амрчана. Талдан кү орулхн уга билэв. Зуг чамаг оньдин орултха гилэ. Авч ирсн юман үзүлчкэд, хот кедг хорад орулад өгчк.

Павл арһул гелңгин хораһур орв. Гелң көвүт орж ирхлэ нүдэн секв:

– Павл менд, сээхн иньгм, күрэд ирвчи? Намаг мартчксн болжана гижэлэв. Көөркү, көөркү, бичэ ууль, ирхэр седдгичнь меднэв – гинэд, көвүнд һаран өгв.

– Тана тал мел темцнэв – гиж Павл байрлв. Көвүн нульмсан арчад, гелц тал өөрдэд, күзүлдэд теврв. Гер-бүл уга гелц көвүнэ дуринь үзэд, уйн төрэд, Бий талан өөрдүлэд, мацнаһинь үмсв.

– Та яһад кевтнэт? Көшэд амржант, эс гиж бийтн тасго болви? – гихэд көвүн санань зовж сурв.

– Э-э, би невчк көшв, дэкэд чееж бөөр хойрм хатхлжана. Талдан күүнд келшго билэв, чамдан гихэд келжэнэв. Нанла хамдан Деед Эзн Исусиг гемим эдгэтхэ гихэд сур.

– Тиигхлэ ода зальврхмн. Дэкэд би танд юуни төлө ирсэн келж өгнэв.

– Деед Эзн Исус, Хээртэ Бурхн минь, мадниг соңсжахитн бидн меднэвидн. Мана гелнд эрүл-менд өгхитн эржэнэвидн. Мана гелц Тандан церглж, оln эмтнд Тана ном цөөлһж өгх зөвтэдн бидн Танас мендинь суржанавидн – гиж көвүн зальврв.

– Та, Бурхна Көвүн, цуг оln эмтнэ килнцинь дааһад, геминь авч шивсн кевтэн, мини гемим уга кетн гиж би суржанав. Би бас чигн эн һазр деер бөөһэд, эмтнд Тана хаалһ зааж өгх билэв. Тана үүдэсн эмтн харцһуд үкжэнэ. Би эврэн сохр болчкад, сохр эмтиг көтлдг билэв. Нээмэдлсн хөөч кевтэ хөөдин ард йовдго билэв. Ода хажһран чиклх невчкн болзг нанд өгхитн суржанав. Би одачн баһ настав, жириһлэн барх болад угав. Нанд эрүл-менд өгхлэтн Танд насни туршт церглнэв. Тана евэл күцтхэ. Тиигтхэ.

Гер дотр э-чимэн уга болв. Павл тагчгрсн бээдлиг эвдэд келв:

– Бурхн мана зальврсиг соңсв. Мана сурсиг күцэв.

– Би иткжэнэв, Павл, зуг цааранднь мини төлө зальвр. Бидн эмд Бурхна церглэч болжанавидн, тегэд нег-негндэн нөкд болх зөвтэвидн.

– Та невчк сергв эсийт?

– Чамаг ирснэс авн нанд невчк сэн болв. Павл, би чигн чамла эдл һанцв. Һанцаран гемтэ кевтхлэм дегд му болв.

– Танд бас эж-эцк угай?

– Тедн кезэнэ өңгрж одла.

– Танд нег чигн аав, ах, эгч-дү угай?

– Би дала ахнр-дүүнртэ, эгчнртэ билэв, болв тедн ханядн гемэр өңгрж одла.

– Танад бээсн нег күүкд күн тана эгчтн биш билү.

– Һанцхн тер үлдв, гер-бүлнь хол бээнэ. Намаг гемтхлэ ирж хэлэж чадшго.

– Тер медэтэ күүкд күн кемб?

– Терчн мини һаһа. Деед Эзн Исус Гефсимана садг һанцардсн эдл чамаг ирхин өмн би һанцардлав. Деед Эзн намаг дөңнхин төлө чамаг илгэв. Бурхнд дегд ик ханлтан өргжэнэв.

– Би мартчкн гижв. Мод харулачин гергн танд сенр хот-хоол илгэв. Таниг шулун чидл автха гижэнэ. Энтн тана дурта хот.

– Би өрүнэс авн хот ууһад угав. Хойр дэжж Бурхна ном умшлав, кү оршалһна керг келэв, нань

чигн дала керг күцэлэв. Ода гесм өлсжэнэ, өдмг утлад өөрк хотан нааран һарһ. Наар, зальврад нанла хамдан сууһад у. Гелң амрсн хот идсн уга, көвүнд элэдэр тэвж өгв, нохаднь чигн күртэв. Үлдсинь, хот кедг хорад авч одад өгчк гив.

Дэкэд Павл күүкд күүнэ сурсинь күцэхэд, цугинь келж өгв. Гелң соңсад икэр байрлв. Босад дегтрмүд бээсн ширэхэс нег дегтр авад, келв:

– Би эн эрүн дегтрмүдиг элэдэр бичүлж авлав, зуг тиим шулун кергтэ болх гиж медсн угав. Бурхн өршэтхэ. Гелң сууһад, түрүңк халхднь Павлын олж авсн дегтрт бичэтэ бээснлэ эдлэр бичв.

Деернь немэд цөөкн үг бичв. Дэкэд дегтр деер һаран тэвэд зальврв. Медэтэ күүкд күн орж ирв, һартан зембл бэрж, дотрнь кенчрт орачксн юмн бээнэ.

– Эн көвүнд аавтаднь невчкн хот тэвв. Зуг чи көшсн бээдл һарчич. Невчк кевтхн болвзач?

– Һаһа, би невч бээжэхэд кевтнэв. Ода эн көвүг һарһад ирнэв.

Гелңлэ салшго седэд, уульхдан күрэд, көвүн келв:

– Зөв өгсн болхлатн би үлдх билэв. Һанцаран үлджэх таниг нанд харм болжана.

– Уга, тиигхмн биш, аавчнь чамаг альд бээхинь медхш. Мод харулачин гергн чигн чамаг күлэх. Хэр, зуг бичэ гү, эс гиж көлс һарад, царцхч. Би ода невчк төвкнүв. Деед Эзн Исусиг орулж авсиг чи меднэч. Зуг өмннь эс медсндэн би һунджанав. Ода болхла Деед Эзиг төрүц мартшгов. Аавдан

менд келэд, нааран ирхэ ги. Аавлачн нег керг бээнэ.

Павл ора харңурж йовтл хэрж ирв. Хойр залу көвүг хээхэр харч йовж. Альд йовсан келж өгхлэнь, тедн керлдсн уга. Павл көшсн ирэд, унтж одв.

– Гелнд нанла юн керг бээдг болхв? Юн гиж санжанч?

– Тертн таниг көвүһэн өгтн гиж сурхар бээх кевтэ. Байн улсин аальнь чилдмн биш. Тертн: „Ааван өңгрхлэ мини өөр ирж бээх үг ас“ – гисн билэ. Павл нанд келж өглэ. Талдан иим көвү олж чадшго болад, таниг ода эмд деерэн ас гиж сурхар бээдг болх. Эн көвүн нанд күүнэ болвчн гелнд өгхлэтн би яахв? Эврәннь геедрсн көвүһэн энүнэс үлүһэр дурлж чадхн болхв угай, меджэхшв.

– Бичэ зовад бэ, би тиим юмнд зөв өгхн угав. Би эврэн энүг угаһар яах билэв? Эн көвүн намаг Деед Эзн тал авч ирх гиж би санжанав. Энүг орулж авснд нанд тиим ачлвр болх гиж би санжанав.

Селэн тал харһж йовад, Павл юуна тускар өвгнд келсинь залу сурхар седв, зуг гергн көвүн хойр серж одв.

– Нэ, йовж унтх кергтэ. Эдниг көндөхмн биш.

Мииня

Маңһдур өрүнднь Юрган Павл һарад йовв. Селэнд кех талдан керг чигн харһцв. Зуг түрүлэд

гелң тал орхар шийдв. Лесңгин келжәсн үнн болхла, тиим уха төрүц бичә сантн гиж келхәр белн болв. Өмнк хорад уульсн күүкд күн харһв. Юн болж одв гийәд өвгиг сурхла:

– Сө гелң күндәр гемнв – гив.

– Ю-у, әәжәнәв, ю келжәхмбч? Өцклдүр мини көвүн ирләлм?!

– Павл тана көвүн болжану? Гелң терүг әвр таасна. Асхн гелң көвүһитн уулын ташуд күргж харһла. Таниг ирхлә бий талнь орул гилә. Зуг ода танла күүндж чадх угаһинь меджәхшв. Одахн эмч ирәд харла.

– Тиим шулун юн болж одсмб? – гийәд өвгн алң болв.

– Сө икәр цусн харв. һаһань ууляд сууна. Теднә тохмд иим гем бәәж гинә. Ахир-дүүнрнь иим гемәр гемнәд хорж одж. һанцхн эгчтәһән үлдж. Эднә экнь иим гемәр гемнж.

Өвгн өмнк хорад сууһад күләв. Зарц күүкд күн удсн уга: – Гелң таниг дууджана, күүндхәр бәәнә, зуг удан бичә бәәтн – гив.

– Иим гемтә күн нанла юуһан күүндхәр бәәхмб – гиж өвгн гелңгин өөр зогсад, һаринь әврәннь һартан авад, санв.

– Та ирәд сәәдвт – гиж әрә дү һарч гелң келв. Ду һархд түрү болснь медгдв.

– Рацка өвгнә күүкнь бийинь олж авла гиж нанд көвүн келлә. Лесңгин гергн әврәннь геедрсн көвүһән хәәж йовна гиж чигн келлә. Кезә көвүһән геесинь теднәс суртн болн Павлын тускар келж

өгтн. Павл—Лесцгн көвүн— гиж би санжана.в. Тиим ик зовлц үзсн күүкд күн бичэ хоосар хээһэд бээтхэ.

Гелц тагчг болв. Күндэр ээмсхэд, нүдэн хаав. Дэкэд цааранднь келв:

— Цуг энүг би танд келхэр седлэв. Дэкж күүндж чадшгов. Би күндэр гемнжэнэв. Деед Эзн Исус нанд дөң эс болхла, би удшгов. Көвүг цөөкн өдр мини өөр бээлһтн. Бидн нег-негндэн эвр дуртавидн. Тертн намаг Деед Эзнд авч ирлэ. Өцклдүр көвүг ирхд нанд эвр сэн болла. Тадн көвүнлэ үлджэнэт, нанд, үкхин өмн өргнд, көвүнлэ үзлцх зөв өгит?

— Эндрн бийднь көвүг тана тал илгэнэв — гиж өвгн үгэн өгэд харв.

Генткн сохрсн күүнлэ эдл өмнөн юм үзл уга, өвгн гелцгн герэс һарад йовв. Зуурнь харһсн улс алц болад, ардаснь хэлэв. Өвгнэ нүднд цаһан мэр гелцгн чирэхэс нань юмн үзгдхш. Чикнднь гелцгн келсн үг соңсгдад бээв: - Нанд болхла үкхин өмн өргнд көвүнлэ үзлцх зөв өгтн.

— О-о, Лесцг — гиж өвгн дотран бийлэхэн күүндв:

— Тиим гемтэ бийнь гелц мана тускар ухалад бээж. Маднд дөң болхар седж, терүнэс үлү чамд. Ду һарх чидл уга бээсн бийнь, намаг дуудж авад келв. Бидн болхла көвүг невчкн зуурт йовулхар седхшвидн.

— Ю-у, ээжэнэв, Лесцг көвүнәннь тускар келжэсн цагла, Павлын тускар нанд ухан эс орсн болхв? Би тедниг көвүһэн эн жил, эс гиж урзн гееж гихэд бээнэв. Павл мини ач чигн, зе чигн

биш гиж залуд эс келсн болхв? Көвүнэнтн эс гиж күүкнэнтн үрний? – гиж тер намас сурлалм. Гелңгин уханд энүнэ тускар эс орсн болхла, мини уханд төрүц оршго билэ. Бурхн мадниг харһулад тиигжэнэ. Эндрин бийднь залуд келж өгх кергтэ. Гергнь кенэ бээдлтэ болхв гиж би кедү дэжж ухаллав. Көвүнлэһэн усна хойр дусалла эдл бээдлтэлм!.

Гер талан Юрган Павл агчмд күрв. Лесңгд байрта зэңг күргж йовх өвгн, насарн баһрж одсн болв.

– Зуг яһж эклж келхмб? – гинэд өөрдж йовад, өвгн санв. Герт э-чимэн уга. Павл күүкд күүнлэ хамдан теңгрин ки цуглулхар йовсн болх. Күүкд күн гинү? һарһсн экнь бээжлм!

Күүкд күн гертэн уга болад сээдв, өвгн бийэн бэрж тесж чадлго, уульх билэ.

Лесң хол биш көдлмш кежэж.

– Аав, та күрч ирвт? Гелңд юн кергтэ болад дуудулж?

– Көвүн минь, терүг бидн дегд икэр күндлх зөвтэвидн. Терчн күнд гемтэ бээж. Сө икэр цусн һарч. Көвүһэр дамжад Деед Эзнд ирсэн келж өгв. Укхиннь өмн көвүнлэ үзлцхэр седжэнэ. Би үгдэн күрэд илгэнэв. Бидн гелңд дегд ик өртэвидн. Терүнд ханлтан өргж чадх угаһан меджэхшв.

– Тер арвн арслңгин төлэ тиигж келжэхмт? – гиж залу эс таассар келв.

– Көвүн минь, тиигж бичэ кел. Көдлмшэн

үлдэхэд, нааран өөрдэд су. Би чамас нег юм сурхар бээнэв.

Залу өөлсн бээдл харвчн, сүкэн үлдэхэд, өөрдэд, ноһан деер суув. „Эндр эн өвгн көдлмш уга болад, бүүрһж бээх кевтэ“ – гиж санв. Юрган Павл бий талнь акадар хэлэхэд бээсинь медв.

– Та нанур хэлэхэд бээдмт, юн болв?

– Көвүнчн геедрэд кедү жил болж йовна?

Лесңг чочв, иим үг өвгнэс харх гиж сансн уга билэ.

– Яһад суржахмт?

– Йирдэн суржанав. Гергнчн эн уул заагт үрэн хээнэ. Зуг олж авсн болхла таньх бээсн болхви?

– Уга, яһж таньх билэ тер! Тертн күсдундур наста үрэн хээжэнэлм. Ода болхла, йистэ көвүн бээх билэ.

Юрган Павл невчк тагчг болжаһад, цааранднь келв:

– Чи нег дэкж намас Павлын тускар сурсн бээнмч: энтн тана ачтн эс гиж зееһни?–гиһэд. Маднд нег юмн күүндх өгсн уга билэ. Ода би чамд цугинь келж өгнэв.

Тегэд өвгн Павлын жирһлин тускар келж өгв. Рацка өвгнэ күүкн Анна сээхн бичкн көвү олж авсна тускар. Көвүн көлнь нүцкн, толһань нүцкн, һанцхн киилгтэ бээж гисиг. Лесң улм икэр үүмжэсинь өвгн үзв, болв цааранднь келв. Өвгиг угэн келэд дуусхлань, залу өсрж босад, һараснь бэрэд, сурв:

– Аав, нанд энүнэ тускар юңгад келвт?

– Чи ода күртл юм медсн угайч? Көвүнчн альд бээхинь меджэхшич?

– Павл?! Ю келжхмт?! Үнний?! – гиж хээкрэд, залу ноһан деер унад, көлвэдв. Бичкн күүкдлэ эдл ууляд, иняэхэд, дэкн ууляд, ухань һарсн күүнлэ эдл болв.

Юрган Павл невчкн зуур тагчг хэлэв. Дэкэд, залуг хээрлгн гихэд, Бурхнд зальврв. Тиигчкэд, көвүг хээхэр йовв. Эмн һарн гижэх гелнд өгсн үгэн күцэх кергтэ гиж шунв. Павл, бер хойр аашж нохань өмннь гүүж йовна. Өвгн тедниг үзэд байрлв.

– Күүкн минь, маднд орад хот белдчк, Павл селэн орх зөвтэ –гив. Тедн хойр өвгнэ үг соңсад орв. Удсн уга Павл йовхдан белн болв.

– Аав, та гелң тал одвт? – гиж Павл аруул сурв.

– Одлав, терчн күнд бээнэ, чамаг күлэжэнэ. Би чамаг илгэх боллав. Одад хажуднь невчкн зуур бэ, бидн чамаг угаһар невчк тесхвидн.

– О-о, аав минь, гихэд көвүн өвгиг теврэд үмсв, өвгн чигн бий талан көвүг шахв.

– Нэ, ода одад гелңгиг сээнэр хэлэ.

Көвүг һарад йовхлань, гергн ээсн бээдлтәһәр сурв.

– Альдаран йовж йовнач? Альдаран көвүг йовулжахмт?

– Күүкн минь, тэвчк энчн удл уга ирх.

– Павл, намаг үлдэжэхмчи?

– Уга, эгч минь – гихэд көвүн уульв.

– Өцклдүр чигн йовж одлач. Мини Мииняла эдл хэрү иршго гихэд ээжэнэв.

– Уга, би ирхв, зуг негхн дэжк гелң тал одад ирнэв. Цааранднь мөңкинд танла үлдхв.

– Нэ йов – гийэд эрэ бийэн бэрж өвгн келв.
Көвүн чигн үүмжэхинь үзв.

Залу ирэд көвүг цаг зуурт бичэ үзтхэ – гиж өвгн санв. Үүмжэх седкль невчк тогтнтха. „Эн көвүн – мини харһсн көвүн бээжм, гийэд сээнэр санандан орулж автха“ – гиж өвгн санв.

Көвүн адһад йовж одв.

– Күүкн минь, ода залудан хотнь белд, удл уга терчнь ирх – гиж өвгн эәһэд үлдсн берд келв.

– Яһад көвүг йовулчквт? – гийэд гейүрсн дууһар бер сурв. – Тер көвүн угаһар намаг бээж чадшгоһинь медэд бээнэлмт?

– Ю хээж терүг энд бэрхв? Чи терүнд амрсн дурта биш бээнмч.

– Намаг дурта биш гиж кен танд келв?

– Эн көвүнд дурта болсн болхла, чи Мииняһан хээшго билэч.

– О-о! Павлан нанд өгит! – гийэд генткн бер сурад ээрв.

– Кемр көвүһән хээдгән уурһн болхлачн, би чамд Павлыг ормднь өгх билэв. Мииня дэж иршголм. Павлыг чамд өгхлэ, Мииняһан хээдгән уурнчи?

– Аав минь, тана зөвт багтжанав. Павл мини өөр бээхлэ, би Мииняһан тийгж икэр санхшв.

– Нэ, залучн аашна хотынь өг.

„Көөрк, көөрк! „ – гиж өвгн залуһин уульһн чирэ үзэд, санань зовв.

– Лесң, аав маднд Павлан өгчәнэ, зуг ода нег кергэр йовж одв! – гиж гергнь байрлж залуһан тосв.

– Ода кергэр йовсн болхла сэн. Зуг хэрж ирхлэнь бидн бийэсн юмнд тэвхн угавидн. Көвүг ода сурулсн күүнд бидн ик гидг ханлтан өргх зөвтэвидн. Кесн ачинь бидн эврэн хэрүлж чадшговидн. Павл мана ормд кетхэ – гинэд гергэн теврэд үмсв.

Бериг уснд йовж одсна ард, хойр залу теврлдв.

– Рацка өвгн ода уга, тегэд би танд ик ханлтан өргжэнэв. Та мини көвүнд болн нанд ик цаһан санаһан күртэвт. Одачн йовулсндтн ханжанав. Ода үзсн болхла би яах сэнжв, меджэхшв. Көвүһэн геесндэн би эврэн гемтэ бээнм!

„Хоосн һаран бэрэд болвчн, зуг...“

Көвүнэ сансн юмн күцв. Павл дэки дуран өгсн гелң талан ирв. Зуг урднь хамдан бээслэ эдл ода болсн уга. Эдн хойр ода уул давшж, цецгүд хээж, йиртмж һээхж чадсн уга. Түрүн өдрмүдтнь сээнэр күүндж чигн чадсн уга. Тиигсн бийнь көвүн Деед Энд болн аавдан ханлт өргв. Юңгад гихлэ орнд кевтсн гелңгин өөр суусндан көвүн дегд икэр байрлсмн. Түрүн өдр эмч көвүг тагчг бээж чадшго гинэд, гемтэ күүнэ өөрэс көөхэр седв. Гелң сурад үлдэв:

– Эн көвүг мини өөр үлдэтн. Энтн мини бичкн иньг. Ю кехинь цугинь келж өгтн, цугинь күцэх. Талдан эмтнлэ эдл биш, энтн тагчгар, эвтәһәр кенә. Тегэд көвүн үлдв. Гелңгин келсн үнн гиж хөөннь эмч медв. Павл гелнд кергтә юминь цугинь кев.

Көдлмшнь күнд чигн биш билэ. Бээж-бээжәһэд, нег бичкн хусг мөс авч өгх, терзинь секэд, цевр аһар орулжаһад, хаах. Кемр түрү юмн учрхла, гүүж одад бөдүн улс дуудх зөвтэ бээсмн. Кех кергнь чилхлә, йирдән гелңгин өөр суудмн. Гелңгин өвдкврнь икдхлә, Деед Эзн Исуст, дөң болтха гиһэд, зальврдемн. Гелң чигн зальврад, Бурхнас эрүл-менд сурад, бас чигн церглх билэв гисмн.

– Бурхн яһад тагчг бээдг болхв? Мана зальврсиг соңсалм – гиж Павл келв. Гелң эрүн дегтрэс невчк умш гиж сурв. Умшсн юмн дегд соньн бээж.

– Би Исус Христосин уул деер салмар, модар гер бэржүв. Тедн шатж одх. Мини жирһлм хоосн бээж. Би хоосн көдлмш кежүв. Би ода авргдув, зуг һалас һарһж авсн шатжах модн кевтэ. Теңгрт нанд ачлвр чигн уга, титм чигн уга. О-о! Бас чигн нанд көдлх, церглх болзг өггдсн болх яһна! Ода намаг үкхлә Деед Эзн намаг яахн болхв? Гемтэ гелң нүдән хаһад уульв. Халун халхарнь нульмсн һоожв. Көвүн чигн уульв. „һалас һарһж авснла эдл...һалас татж авснла эдл гелң авргдх. Эн күнд гемнь тер һал болжах кевтэ?“ – гиж көвүн санв.

– Павл, чинәм алдржана – гиж нег асхн гелң келв.

Сө дөкэд хооласнь цусн һарв. Эмч сөөни дуусн хажуднь бээв. Өрүнднь гелңгин чирәннь цээһэд, дерин цаһан һадрла эдл болж одв, бийнь чинән уга. Зуг көвүг өөрдэд ирхлә, жөөлнәр хэләһэд, инэв:

– Бичэ мини төлэ зовад бэ, көвүн минь. Нанд ода невчк сэн болв. Ода юмн өвчэхш, бөөрм чигн хатхлжахш. Ода би күүндж чаджанав.

– Ода юмнтн өвчэхший? Деед Эзн мана сурсиг соңссн болжана, ода сэн болж эдгхт.

– Чик келжэнэч, Бурхн соңсв. Сө нанд дегд икэр му болв. Зуг Деед Эзн намаг бас чигн бээтхэ гижэнэ. Өрүн нанд эрүн бичгэр дамжад иим үг келв: „Намаг чикэр бээснд Бурхн нанд диилэчин титм белдв. Терүг Бурхн тааларнь бээсн улст өгх. Үнн Зарһч Деед Эзн темдглсн өдртэн ачлвриг нанд Эврэн өгх. һанцхн нанд биш – Деед Эзиг күлэжэсн улст бас өгх.

– Эн үгмүдиг би иигж медүв. Исусин ачлвр болн үннэ титм Исуст иткдг болн итклтэ бээдг күүнд өггдх. Эн гемэс сулдхсн болхла, би бас чигн Бурхнд церглих билэв. Бичкндэн авсн сурһмжарн, би аврлтиг цаһан саната кергэр олхв гиж санлав. Ода болхла Бурхн тал хоосн һаран бэрэд одхар седжэхшв.

Гелң дегд арһул келв. Келсн үгинь соңсхин төлэ, көвүн чикэн өөрдүлэд соңсв. Дэкэд гелң б1 псалмас түрүн нээмн шүлгүд умш гиж сурв.

„һанцхн Бурхнд мини седкл төвкннэ, Бурхнас нанд аврлт ирнэ“ – гийһэд арһул давтв. „һанцхн Бурхн мини түшг, мини аврлт, хордх бээрн – дэкж алмацшгов“

– О-о! Павл, энчн дегд сэн үгмүд! Тиигхлэ би тогтурта болхв.

Энүнэ хөөн гелң невчк унтв. Эн өдрэс авн эмчин заксар гелң бээсн уга. Ирсн эмтиг цугинь

бий талнь орултха гиж закв. Эмтн нег-негнэсн соңсад, ирж гелцлэ күүндхэр седв. Өдр болһн эмтн олар ирдг болв.

– Тиим дала күүнлэ күүнднэв гийһэд та бийэрн шордхт – гиж эмчин келсн үг Павл соңсв.

– Күүнлэ күүндл уга кедү күртл намаг эмд бээхинь илднь келит? – гийһэд гелц эмчиг һараснь шүүрв.

– Тиим юм би келж чадшгов.

– Бийэн саглад бэрхлэ цөөкн долан хонгт бээхий?

– Э-э, чик, эс тийглэ цөөкн өдр.

– Бурхна таалар болтха! Терүнэс үлү би бийэн белдх зөвтэв.

О-о, эн цаг дегд ончта цаг болв. Нег чигн күн энүг мартшго.

– Эн эмтнд чик жирһлин хаалһ зааж өгхд Деед Эзн нанд чидл өгтхэ гиж зальврхмн – гиж гелц көвүг сурв.

Гелц көвүн хойрин зальврсар, Деед Эзн эврәннь зарцдан чидл өгв.

– Нанд, үкхин өмн өргнд бээх пастордан, тадн иткх зөвтэт, соңстн: эврәннь керг-үүлэрн тадн мөңк жирһл авч чадшгот, эрүн улст кедү сөгдвчн, терүһэрн теңгрт күршгот! Делкэн Эзн Бурхн Эврәннь Көвүһэн, Исус Христосиг цуг оһн эмтнэ төлө илгэлэ. Деед Эзн Исус мана килнц даахин төлө үклэ. Зуг һурвдгч өдртнь үклиг диилэд эмдрэд, маднд мөңк жирһл өглэ. Би Исусиг зүркндэн орулж авв, мини килнц намас авчкв. Тана килнцитн чигн

авх. Зуг Бурхна Көвүг – Исусиг зүркндэн орулж автн!

Тиигж гелң эмтиг сурһв. Дарук долан хонгт дала Библи ирсиг эмтнд түгәж өгв.

– Бичэ күүнд булалһтн – энтн эмд Бурхна эрүн мөңк Уг. Энүг ик оньгтаһар умштн, иткэд Энүнд келгдсэр бээтн! Тиигхлэ Бурхн танднд мөңк жирһлд орх хаалһ, нанд зааж өгснлэ эдл, зааж өгх. Би Исусиг зүркндэн орулж авв. Би баһ настадан өңгржәнэв, болв...намаг ямаран хөвтэһинь медсн болхлатн!

Олн эмтн энүг үзэд өврцхэв. Юнгад гихлэ, тедн өмннь иигж хөвтөһөр өңгржэх кү үзсн уга билэ. Цугтаһаснь үлүһөр энүг Павл үзв. Хоюрн үдхлэрн гелң һаринь бэрэд унтдмн. Гелңгин чирәнһ һазр деер эс үзгдсн герлэр асгдад, һазр деер үзгдшго хөвтэ болж үзгддмн.

– Павл, удл уга би Деед Эзн Исусиг үзхв. Зүркм байрар дүүрчәнэ. Бидн хойр Деед Эзиг үзэд уга бээж дуран тэвлэвидн. Ода харһхларн яахан меджэхшв!

– Танла хамдан йовсн болхнь! – гиж Павл саналдв.

– Уга, чи Бурхна зурсн зураһар эн һазр деер цергл. Цуг насни турштан би церглсн болх яһнав! Хөөннь мини ардас ирхлэрн, эн улс Бурхна үг умшсн угаһинь, Деед Эзиг зүркндэн орулж авсн угаһинь нанд келж өгхч. Эврэн болхла, мана Деед Эзнд наснаннь чилгч күртл иткмжтөһөр цергл.

Байрар дүүрсн өдр

Павл гелңгин өөр бээһэд хойр долан хонг болв. Тер кемлә гелңгин эгчнь гемтэ дүүһән хэлэхэр ирв. һазр деер хэлэсн һанцхн дүнь күндэр гемтжәнэ гиһэд, эгчнь икэр гейүрв. Гемтэ гелңгин ормд церглх күн эгчләнһ хамднь ирв.

– Павл, ода мини өөр күн бэәнэ. Чи хэрэд, гертксэн үзэд, цевр аһар киилэд йов. Цугтаднь менд келж од. Мадн хойрин одад һээхдг, амрдг ормд одад, тер һазр-уснд менд кел. Тер мадна үзсн тоотыг, би эн насн-жирһлдән нүдэрн үзж чадшгов. Зуг „теңрин үүд“ үзхлэрн намаг санандан орул. Удлго би тер „үүдэр“ йосн нарна нутгт одад бээхв.

Эн үгмүд соңссн әмтн цугтан уульв. һанцхн Павл уульсн уга. Зуг хөөннь тер һазрт ирхлэрн, өмннь гелңлә хамдан үзжәсн, йовжәсн тоотыг үзэд, икэр уульв: „Дәкж көвүнэ нээжнь нааран ирж чадшго, дәкж көвун көлднь сууж үгинь соңсж чадшго! Ода уул тиим сээхн болж медгдсн уга. Сээхн ноһа-цецгүдиг хадчкиж. Шовудын дун чигн уга, эрвәкәс чигн нисжәхш, нариг хар үүлн бүркж. Дәкәд ик хур орх бәәдл һарв. Зуг Павл юуһинь чигн медл уга йовв. Йовн йовж көвүн гейүрэд уульв. Генткн көвүн толһаһан өндәһэд, зүсн зүүл өңгтә солң үзв. Яһсн сээхн „үүднв“! Тер „үүднә“ ард түүнәс үлү сээхн болх зөвтә. Зуг дегд өндр, дегд хол.

Павл санв: удл уга мини әңкр нээжиг орулад, эн „үүдн“ хаагдх. Тиигхлә нээжм Деед Эзн Исуст

күрх. Өцклдүр Йохана Сэн Зэңгд умшснла эдл, Деед Эзн мини нээжиг орулж авад, Эврэннь туурмжан үзүлх.

– О-о, Хээрхн Деед Эзн, намаг чигн бий талан автн! – гийэд көвүн хойр бичкн харан намчлад, зальврв – Би энд ханцаран ю кехв? Аав минь көгшн, Рацка аавла эдл өңгрж одхла би кенэдэн одхв? Нээжм өңгрж одхла, би эн назр деер бээхэр седжэхшв. Тер намаг авнав гилэ, эмд бээсн болхла авх билэ. Ода би альдаран одхв? Талдан улсла юн болхнь нанд төр уга. Намаг байрлулх нег чигн юмн уга. Эн эрүн дегтрэс юм медж авад, ода би кендэн келхв? Нээжм эс медгдсэн Танас тенд сурж чадх. Би энд кенэс сурхмб?

ханцардж одсн көвүнэ толһа деернь һал цэклэд, онгһу ду харв. Гелң нег дэжж көвүнд ээлдэч Илиян тускар келж өглэ. Деед Эзн тер ээлдэчиг тедү дүңгэ дурлад, Бийүрн ирүлхин төлэ һал терг болн һал мөрдүд илгэж. Көвүнд тергнэ э соңсгдсн болж медгдв. Теңгрин „үүдн“ секгдэд, гелңгиг авч йовсн болж медгдв. Зуг удсн уга нарн харв теңгрин үүдн чигн уга болж одв. Удлго көвүнэ „нарна нутг“ герлэр дүүрв. Зуг нег бичкн үүлнэс хурин дусал дусв. Көвүн шин хувцан үрэшгон төлэ, хадын көндө тал темцв. Гүүж ирэд хэлэхлэ, дотрнь нег баахн наста залу күн бээж. Тер күн нег юм хээсн бээдл харв. Павл эврэннь зовлңган мартад, алң болад хэлэв.

– Ах, та ю хээжэнэт? – гиж Павл сурв.

Таньдго залу көвүлэ мендлэд:

– Ю хээжэнэт гинч? Кен нааран ирдгинь үзсн болвзач?

– Лесң ах нег ирлэ, гелң һурв ирлэ, зуг ода дэкж ирж чадшго, би ирдүв. Энтн мини хадын көндэ.

– Чини хадын көндэ гинч?— гинһэд залу инэмсхлв.

Павл сээнэр хэләһэд, таньдго залуһин бээдлинь үзв: баахн наста залу, урч күн бээдлтэ.

– Кезәһәс авн хадын көндэ чини болж одсмб? Кен чамд өгв?

Невчкн зуур көвүн ичәд, тагчг бээв, дэкәд толһаһан өндәһэд келв:

– Эрүн дегтрт: „Цуг юмн тана“— гиж бичәтә. Бурхн цуг һазр деер бээсн юмиг әмтнд өглә - гиж гелң нанд келлә. Би Бурхнас сурхлам, нанд эн хадын көндәг өглә.

– Чи ухата көвүн бээжч – гинһэд залу инәв. Эзн залута хоюрн энд дөрвн жил даву бээләвидн, зуг эн хадын көндәг Бурхнас сурж авх ухан орсн уга билә.

– Тадн энд бээсмт? Энд ю кедг биләт?

– Мини эзн гемтә билә, эмчнр нааран илгәлә. Бийнь чигн Бурхнд зальврх аглһ һазр хәәлә. Би тиигхд түүнә нәәжд сурһульч болж йовлав. Тегәд намаг бийләһән йовтха гиж сурла. Эн хадын көндә олж авад, ирәд бээләвидн. Кергтә хотан селәнәс одад авдг биләв. Һал шатаж хот кедго биләвидн. Зер-земш, өдмг идәд, үс уудг биләвидн. Тегәд мадниг энд бәәнә гиж күн меддго билә, жөөлкн замг маднд девскр

болдмн. Мини эзндм өдр ирвэс сэн болв. Кемр балһс орх болн эврэннь дегтрмүд талан одх керг уга болсн болхла, одачн эмд бээх билэ гиж би саннав. Ода болхла һазртан орж одв. Би урч күнв. Невчк һазр үзэд йовж йовнав. Зууран орж ирэд, мини эзнэ үлдэсн дегтр яһсн болхв гийһэд хээжэнэв. Зуг олдхш, күн авчксн болжана. „Оньгтаһар умш“ – гиж мини эзн түрүн халхднь бичлэ.

– Тер дегтртн эн бээнэ – гиж Павл өврэсн дегтр һарһад үзүлв. Эмтн умштха гийһэд тана эзнтн үлдэсн болжана.

– Энчн мөн! Эмтн умшсн болжана, бор көрсн болж одж. Энд олж аввч?

Хоюрн суув. Павл келж өгв.

– Бидн энүг ик оньган өгч умшад, Деед Эзн Исуст иткдг болвидн. Бидн ода йосн нарна нутгин хаалһ олж аввидн. Тана эзнтн чигн меддг бээсн болх.

– О-о, мини эзнэс даву меддг күн уга билэ.

– Тегэд өнгрж одви? Таниг үлдәһэд, һал тергәр йосн нарна нутгт күрэд, Исусла хамдан бээдг болжану? Мана гелң өнгрхлә тенд харһх. Би гелңд одад тана эзнд менд келүлнэв. Эн дегтриг үлдәһэд маднд чик хаалһ зааж өгснд ханлтан өргнэв.

Баахн залу эс меддгдмәр нульмсан арчв.

– Та чигн тер хаалһ олж авсн болхговт?

– Би? Уга, көвүн минь. Чамла эдл үгинь соңсад умшад итксн болхла, олж авх билэв. Мини эзн нанд чигн иим дегтр белглж өглэ, зуг би умшсн угав, итксн чигн угав.

– Яһад тиигсмет? Зуг ода хажһр һарһсан меджәнәт эсий? Одачн та тер хаалһ хәәж чаджанат. Санхитн: тана эзн болн мана гелц тер хаалһ эс олж авсн болхла, тедн альдаран тусх бәәсмб? Ода болхла шин жирһл авад, Исусин өөр бәәцхәх. Нә, би ода аав талан одх зөвтәв. Таниг хонултха гиж Лишк өвгиг би сурнав. Тегәд та эврәннь эзнә тускар сәәнәр келж өгхт. Мана хойр өвгн эн дегтриг кен үлдәсн болхв гиж сандг билә. „Нуувчин юмн аштнь илдгдх“ – гисн үнн болдгнь ода медгджәнә.

– Терүнәс үлү, мини эзн Бурхна бичгәс иигж авч келдг билә: „Мини үг хара зөңгдән хәрү эргж ирхш, зуг Мини темдглсн тоотыг, Нанд кергтә тоотыг цугинь күцәнә“ – гиж баахн залу ухаһан туңһаж келв.

Күүндәд бәәж тедн күрәд ирцхәв, ноха байрлж көвүг тосв.

– Сән, сән Салькн, нанд дуртаһичнь меднәв. Би чигн чамд дуртав, бичә һәрәдәд бә, сән хувцм үрәхч. Чи мөңкинд ондаршго бәәдлтәч.

Салькн үгинь соңсад, күүкд күүнд байрта зәңг келхәр седсн бәәдлтәһәр гүүж одв. Цугтан көвүг байртаһар тосв. Көвүнә зүркнь жөөлрв.

Лесцгертән уга бәәж. Хойр өвгн бер һурвн бәәж. Павлыг дахж ирсн күн кен бәәсинь медәд, хойр өвгн икәр алц болв. Бер гиичд хот кеж өгв, Лишк өвгн гертән хонулх болв. Павлд аавнь иигж келв:

– Павл, Лесц эндр күнд юм авч ирх зөвтә, чи тосад дөң бол, сүкинь авсна бийнь ик дөң.

Көвүн аавиннь келсн үгинь күцәхәр адһж босв. Яһад гихлә аавнь урдкасн үлүһәр бүлән

седклэн үзүлв. Лишк өвгн чигн бүлэн нүдэрн хэлэв. Яһад эдн тиигжэхнь медгдхш, зуг көвүнө седкльн чигн жөөлрв. Гелң өңгрв чигн һанцаран үлдшго бээжв – гисн ухан орв.

– Павл, чи йов, Леснд нөкд бол – гихэд Лишк өвгн чигн давтад, эс медгчэр нүдэн арчв.

Павл һарад йовв. Удсн уга, Леснг өмнэснь аашж. Залу гүн уха ухалж йовсн бээдл һарв.

– Ах, мендвт! – гиж көвүн мендлв.

– Павл, чи күрч ирвчи? – гиж хээкрэд, залу бэржэсн сүкэн алдв. Нань юмн һартнь уга бээж.

– Э-э, би энд бээнэв – гихэд көвүн эврэннь бичкн һаран өгв – Би таниг күнд юм авч йовна болһад нөкд болхар седлэв, зуг та юмн уга йовнат.

– Мини авч йовсн юмн дегд күнд билэ, би Лишкин герт үлдэчкв – гихэд, көвүг һараснь көтлв.

– Ах минь. Танла юн болв? Бийтн таасго болв, эс гиж зовлң бээнү?

– Яһад тиигж санвч?

– Тагчг бээхлэтн тиигжэнэв. Бичэ уурлтн, зуг эндр та ондан бээдлтэт. Манахс чигн эндр акад бээдлтэ.

– Невчкн зуур сууһад амрхмн – гиж залу келв – Би чамд маднла юн болсинь келж өгнэв.

– Юн болв таднла? Би ирчкн нег юмн болж кевтэ гиж медүв.

– Көвүн минь, би аш сүүлднь үрэн олж авв.

– Ю-ю, ээжэнэв! Үнэрий? – гихэд Павл байрлад тогльв – Кезэ, альд? Шулуһар келж өгтн!

Лесңг эрэ бийэн тесж бэрв. Көвүг авад чееждөн шахад суухнь дурн күрв.

– Би чамд түрүн эклцэс авн келж өгнэв. Кемрчи гелңд Рацкан Анна чамаг олж авла болн мини гергн көвүһән хээжэнэ гиж эс келсн болхла, би ода күртл көвүм альд бээхинь медхн уга билэв. Гелң аавиг дуудсинь чи меднэлмч. Гелң аавд келж, аав нанд келв. Тегэд би долан жил давсна хөөн көвүһән олж авв. Зуг би чамд яһж көвүһән геесэн чигн келх зөвтэв.

Эннь-дегд ик һашута тууж бээж. Лесң бийиннь тускар дегд ик му юм келж өгв. Көөрк, көөрк, Лесңгин гергн дала му юм үзж! Ухань харңһурлго бээшго! Цаарандкнь көвүнэ бийиннь туужин бээдлтэ болж медгдв. Нег күүкд күн көвүг уул заагас олж авч. Дэкэд тер көвүн нег өвгн өңгрхлэ талдан өвгнд тусж. Цаһан саната улс, Бурхн өршөтхэ гийһэд көвүг орулж авдг бээж.

„Нанла эдл бээж“ - гиж көвүн санв. Генткн залу тагчг болж одв.

– Тана көвүн ода хойрдгч аавдан бээнү? – гиж көвүн сурв.

– Э-э – гийһэд залу саналдв.

– Яһад эс авнат? Гергнтн үктлэн хээһэд мурчаналм?

– Павл, тер көвүн ода намаг эцк гиж санхн болхви? Тедү дүңгэ зовлң би терүнд үзүлсн бээнм? Ода терүнд төрүц му юм үзүлхн уга билэв. Терүнэс авн би эрк уудган хайчклав. Энүнд болхла, би Деед Эзн Исусиг олж авв. Исус мини

килинцм тэвж өгв. Зуг мини көвүн буруһим тэвхий? Нанас көлтэ көвүм экин жөөлн һар угаһар энд-тенд күүнэ улст тусад йовжлм? Нанас бишркэд, манад таасгдл уга бээхнь яахв? Аавлаһан тер иждэд, хөвтэ-жирһлтэ бээнэ. Би терүнд дегд икэр дурта болвчн, күүнэ күн болжанав.

– Уга, та тиигж бичэ сангн! – гийһэд Павл хээкрв – Бий талан автн. Деед Эзн танд нөкд болад, көвүн таниг дурлх. Тана гергн би хойр көвүн олдтха гийһэд, зальврдг билэвидн. Кен негнь орулж авсн болх гиж би садг билэв. Бурхн мана зальврсиг соңсад, көвүн олдв. Цааранднь чигн таниг хэлэх, бичэ ээгн.

– Павл, кемр чи мини көвүн болсн болхла, ааван үлдэһэд, нан тал ирх билчи? – гийһэд генткн залу сурв.

Көвүн улагчрад невчкн зуур тагчг суув.

– Ах минь, би танас бишрдшго билэв, би танд дурталм.

– Намаг му күүһинь медэд бээж нанд дуртавчи?

– Тиигж бийиннь тускар бичэ келтн. Нег дэжж гелц эрүн дегтрэс ямр болвчн күүнэ тускар умшла. Цааранднь иигж бичэтэ билэ: „Тадн чигн тиим билэт, зуг ода тиим бишит. Деед Эзн алв цуглуулдг күүнд чигн килинцинь тэвж өгч, тегэд тер шин күн болж.

– Павл, чи ухагыч. Чи мини көвүн болсн болхла килинцм тэвж өгх билчи?

– Ямаран килинц – гиж көвүн алц болв.

– Нанас көлтэ чи күүнэ улс дунд эк-эцк уга йовлалмч?!

– Би тэвж өгх билэв, зуг... – көвүн өсрж босад залуһин өмн зогсв.

– Би тана көвүн кевтэ нанд энүнэ тускар яһад келжэхмт?

Лесң хойр һарарн чирэһэн хааһад суув.

– Ах минь – гиһэд көвүн хажуднь өвдглж сууһад, эврәннь бичкн толһаһан залуһин ээмд шахв:

– Би тана көвүнви?

– Э-э! Чи, чи мини көвүнч! Чамд энүг келхэр седэд, би дегд икэр түржэлэв.

Тиигж келэд залу өсрж босад, көвүг теврэд үмсв.

– Көвүн минь, эңкр, көркн көвүн минь! – гиһэд уульв.

– Ах минь, бичэ уультн – гиһэд, көвүн бичкэхэн цогцан залуһин өргн чеежд шахв.

– Би чамд ах бишв, би чини эцкв! Намаг эцк ги, „папа“ – гиж нерэд! – О-о, негхн дэжж болв чигн эн үг нанд соңсулыч! „Папа, мини папа“ – гихнчн!

– Папа, мини эңкр эцкм! – гиж көвүн уульв.

Ода аавиг өңгрхлэ кенэдэн одхв гиж зовх керг уга болв. Ода көвүнд һарһсн эк-эцк хойрнь олдв! Деед Эзн, яһсн цаһан санатавт!

Гертк улс эдниг күлэн гиж көшв. Зуг эдн хойриг һар-һаран бэрлдсн орж ирэд, байрта нүдэрн хэлэхлэнь, эцк көвүн хойр болад ирж йовна гиж Юрган Павл санв. Көгшн өвгнэ зүркнь байрар дүүрв.

Баахн наста гиич эврәннь эзнәннь тускар келж өгв. Цугтан оньган өгэд соңсв. Тедн залуһин келж

өгсн туужиг төрүц мартшго. Зуг баахн залу чигн геедрэд олдсн көвүнэ туужиг кезэ чигн тодлх.

– Павл, чини тууж – чини келж өгсн туульла эдл болжана. Хаана көвүн эцкэн хээһэд йовж эцкэн чигн, „нарна нутг“ чигн олж авснла эдл, чи олж аввч – гиж баахн залу байрлв.

Жигтэ кевэр „нарна нутг“ орлһн

Эн намр дегд эрт ирв. Эрт ирсн киитн үлдсн цецгүдиг көргэчкв. Шовудын э чигн һардган уурв. Харада дулан һазр орад нисж одв. Зуг кесээхнэн геесн уулмуд деер хар керэс нисдг болв. Зэрм модд, улан-шар хамтхаста зогсад бээж, зэрмнь төрүц нүцкн зогссмн. һазриг зүсн-зүүл өңгтэ кевс бүркв.

Эн йиртмжин бээдл һээхэд, бичкн Юрган Павл йовсмн. Эн көвүг ода күртл эмтн иигж нерэднэ. Эмтн көвүнэ йосн неринь медж аввчн, урдк нерэрнь дуудна. Уул деер бээсн эмтн селэн орад нүүж одж. Павл өвгн нүүж йовад зер-зевиннь негинь бичкн гертэн мартчкиж. Тегэд көвүн терүг хээхэр, уул дашж йовснь тер.

Уулзаагтэ-чимэн уга бээж. Бичкн гермүд хоосрж одж, нег чигн күн уга. Зуг туулас ода юмнас ээлго тоглад байрлжана. Моддын бүчр деегүр жөөлкн бул сүүлэрн делсэд, бичкн кермн һэрэднэ.

Зуг көвүн эдниг төртэн авсн уга. Эн көвүнэ чирэ-зүсинь зурач хэләһэд зурхар седх билэ. Тедү

дүңгэ көвүнэ бээдл, миңһн жилин нойлтд бээх үрнэ бээдл дүңцүлнэ. Тер үрн Деед Эзн Исусин иргч миңһн жилин нойлтд чонмудыг, арслңгудыг, хөөнэ хурһдыг, ямана ишкдиг манх гиж эрүн бичгт бичэтэ. Деед Эзнэ нойлтд келин эмтн хоорндан дээлдшго, дээнэ зер-зевэн эдл-ахун зер-зевд дархлх. һазр деер цусн асхршго, һазр сэн урһц өгх, һазр Бурхна таалар дүүрх.

Павл юуна тускар санв гижэнт? О-о! Көвүнд ухалх юмн дала бээнэ. Сүл сармудт учрсн йовдлмуд ода көвүнэ нүднд даран-даранднь үзгдженэ. Көвүн һарһсн эцктэ болх гиж кен санжасмб? Тиигчкэд, иим эцк көвүн болһнд бээдг болхий? Аавнь дэжж бузр үг келжэхш, эрк уужахш. Исус Христост иткэд, бод гийһэд бээнэ. Иим цаһан саната, өр жөөлн седклтэ эктэ болх гиж кен сансмб? Нарта орчлнд иим эк бээдг болхий? Экнь ода ухаһан геесн күүкд күүнлэ эдл биш. Деед Эзн эднэ зальврсиг соңсад, энүнд эрүл-менд өгв.

Өмнк долан хонгт көвүн бас нег өөрхн кү олж авв. Тернь Лесңгин эк – көвүнэ ээжнь. Ээжнь эвр сэн күн бээж. Көвүн ода ээждэн нарна нутг орх хаалһ зааж өгхэр бээнэ.

Эцкнь хэрэд, һурвн долан хонгин дуусн кергэн күцэв. Герэн күүнд нээмэдлэд, экэн дахулад, невчкн хош-хораһан авад ирв. Тегэд ода эдн гер-бүлэрн Юрган Павлын герт бээдг болв. Тегэд көвүнд ааван хайх керг уга болв. Эдн нег һазр ааван хэләһэд бээхэр шийдв.

Өвгнэ герт өмннь күн бээж. Тернь гер хулдж

авад һарч. Гер дотр цугтаднь зэ күртв. Хош-хора хадһлдг хораһар, хойр залу урн кәдлмш кедг хора кев. Өвгнә гериг залу улснь чигн, күүкд улснь чигн цеврләд, ясад, шинрүлчкв. Көвүн залу улстнь чигн, күүкд улстнь чигн нөкд болсмн. Цугтан көвүнд дурта бәэсмн. Гер ода таньшго болж одв.

Ээжнь бийләһән иг авч ирсмн, ода ноос ээрнә. Экнь хувц уйяд, көвүндән шин киилг уйяд, хатхмр хатхна. Асхн болһн Павл әрүн дегтрәс цугтаднь умшж өгх болсмн. Урна кәдлмш чигн дасхар седдмн.

„Ода нанд эцк бәәнә“ – гихәд санхлань, зүркнь байрар дүүрдмн. О-о! Деед Эзн Исус яһсн цаһан седклтә бәэсмб?

– Деед Эзн Исус, энүг цугинь Та кевт! Таниг эс олж авсн болхла, би эн хөв-жирһл үзшго биләв!. Өмннь яһж би Деед Эзн угаһар бәэсн болхв? Әрүн дегтр уга бәэсн болхла ода бидн юуна тускар күүндх бәэсмб? – гиж ухалад, көвүн шулуһар йовв. Хадын көндә дотр шаһаһад, үлдәсн дегтрән үзв.

– Ода үвләр дегтриг үлдәх керг уга билә. Үвләр күн ирхн уга. Хавртан һарад дәкәд авч одад тәвчк. Маднла әдл күн үзәд авад умшх, маднд ода күцц Библи бәәнә – гиж аавнь келсмн. Көвүнд дегтрән үлдәхд харм болла, зуг талдан әмтн авад умштха гихәд үлдәлә.

– Ода көвүн дегтрән авад, эргндән хәләв. Дегд сәәхн седкльн туссн һазр билә. Цецгүд уга болвчн, дегд сәәхн һәәхмжтә һазр! Цөөкн бүркг өдрин

хөөн, ода нарн һарад, дэкэд сээхрж одж. Эн һазр көвүнэ зүркнд дегд эңкр һазр бээсмн. Ода эс үзгдвчн энүнд теңгрин үүдн бээнэ. Эн үүдэр көвүнэ эңкр гелң Бурхн тал йовж одв.

Көвүн бийнь ода байрта-бахмжта бээнэ. Зуг гелңгин туск санан уханаснь һарч өгдмн биш. Бурхн эднэ зальврсиг соңсад, гелңд бас невчкн зуур Сән Зәңг әмтнд келж өгх болзг өгсмн.

Сарң өдр көвүн ир гисн цаглань одла. Көвүнэ эк-эцкнь олдж гисинь соңсад, гелң икәр байрлв. Мод харулачин гергәр көвүнэ эк-эцкинь, аавинь дуудулад, күүндәд зальврж. Аав ода күртл гелңгин келсиг мартхш.

– Би католикин гелң болж йовлав, тадн талдан улс биләт. Зуг Бурхн Исусиг орулж авсн улст цугтаднь Бурхна үрдүд болх йос өгв. Исус Христост Бурхна үрдүд негднә. Удл уга би теңгрт күрхв. Тенд харһхвидн. Теңгр деер әмтн йилһршго. Деед Эзнд иткмжтә үлдтн.

Мигмр болн үлмж өдр гелңд невчк сән болв. Невчкн зуур гер дотраһар йовхлань, әмтн цугтан байрлжалала. Шин гелң терүг чонжд дахулж авч одв. Тенд хоюрн зальврад, күүндв:

– Мини өгсн юмиг әмтнәс бичә булаж ав. Би эврән медж авсн юмарн ода Бурхна таалар төвкнүн Бурхн тал һарчанав. Шин гелң һаран өгв, дәкн зальврцхав.

Маңһдур өрүнднь гелң дэкэд һазаран һархар седв. Теңгрин бээдлнь сән болад, әмч бийнь дахулад сад орв. Тенд дулан хувц өмскәд, суулһв.

Өмннь хотыннь авч ирж тэвв. Дэкэд эгчэн ирхлэнь:

– Павл ирэд мини өөр бээжэтхэ, дэкэд би невчкн зуур унтнав – гив.

– Сэн, чиниһэр болтха, тиигтл би чини хораһичнь ахулнав – гийһэд, эгчнь мацнаһинь үмсв.

– Таниг үртэ-садгаһитн Бурхн өршэтхэ - гиж гелц эгчэн йөрөв.

Көвүнлэ хамдан үлдчкэд, гелц дегтр өгэд, сурв:

– Павл, мана нарна нутгин тускар нанд невчк умшич?

Павл эрүн дегтрт бичэтэ жигтэ балһсна тускар умшв. Тенд нарн, сар чигн кергтэ биш. Тенд эмн-жирһлин усна хол бээнэ. Гелц энүнэ тускар цээлһж өгэд, деернь немэд келв:

– Көвүн минь, цуг эн умшсн юмнас хамгин ончтань – Бурхна барун бийд суух мана Деед Эзн Исус.

Дэкэд һаран намчлад, дотран зальврв. Көвүн бас хажуднь сууһад зальврв. Зуг эн саамд гелц дегд удан зальврсн болж медгдв. Толһаһан өндөһэд хэлэхлэ, гелц унтж одж. Көвүнэ зүркнднь байр үүмэн хойр хольмг орсн болв. Көвүн гелцгиг серүлшгон төлэд эрэ киийһэн авч ээмсхв. Түрүлэд гелцгин чирэг хар үүлн бүркслэ эдл болв. Дэкэд, чирэнь тиньгрэд, сэн зүүд үзжэх күүнэ бээдл һарв. Павл өөрдж йовх күүнэ э соңсв. Толһаһан өндөһэд хэлэхлэ – шин гелц бээж. Көвүн өөрдтхэ гийһэд терүнд гекв. Тернь өөрдэд гелц тал хэлэчкэд, чочсн бээдл һарв.

Павл иткхэр седсн уга, зуг үнн юмнас альдаран одхмб? Гелң сээһэн хээж. О-о, ямаран зовлңг! Көвүн одачн санад уульна. Гелңгин келэд бээсн үгмүд, эврэн нүдэрн үзсн юмн, уханаснь һархш.

– Яһад уульжахм би? – гиж көвүн генткн бийдэн келв – Мини күндтэ нээж ода Бурхна өөр бээнэлм! Тенд сэн жирһл эдлжэнэ.

Цусн дотрнь асхрад тер дарунь эмнь һарч гиж эмч келв. Зуг Павл талданар ухалв:

„Деед Эзн ирэд, Бий талан авад йовж одв. Ода гелң Деед Эзиг нүдэрн үзжэнэ. Ханлтан өргсн болх. Би чигн цагнь ирхлэ одхв“.

Павл теңгр тал хэләһэд, гүн уха ухалад сууна: „Деед Эзн ирэд намаг чигн авсн болхла, би чигн йосн нарна нутг үзх билэв!“

НАРГ

Бурхн өршэтхэ гинэд	7
Павл болн мод чавчачнр	13
Нуувчин илтклн	14
Йосн нарна орн-нутг орх хаалһар	21
Юрган Павл	27
Католикн гелң	30
Лесңгин зовлң	49
Эс күлэжэсн харһлн	56
Лесңгин бичкн наста хаалһин хань	64
Ө-мод хардг күүнэ герт	66
Бурхна бичкн элч	76
Лесңгин гергн	85
Гелңгин герт	91
Мииня	99
„Хоосн һаран бэрэд болвчн, зуг...“	106
Байрар дүүрсн өдр	111
Жигтэ кевэр „нарна нутг“ орһн	120

